

**TR
YK
K.
20
07**

Trykk 2007

Antologi for forfatterstudiet i Tromsø

Redaksjon: Erik-Alexander Fallo Huslænd, Susanna
Happonen, Ingvild Holvik og Anita Arildsdatter Pedersen

Det humanistiske fakultet
Universitetet i Tromsø
9037 Tromsø

ISBN 978-82-90423-77-8

© 2007 Forfatterne

Omslag: Erik-Alexander Fallo Huslænd og Claire Dennington

Sats: Anita Arildsdatter Pedersen

Satt med Bitstream vera serif 12/16

Papir: Multicopy 80 g / Colorit 225 g

Trykk: Tromsprodukt AS

Forord

Det kan være farlig å flørte med klisjéen om forfatterstudiet som rugekasse, oss selv som 13 ulike egg og antologien om eggerøre, eller være viktige og skrive at antologien er et bidrag til den store, stygge samtalen om litteratur. I stedet, skriver vi at i året som har gått har vi skrevet mye, og forhåpentligvis kommer vi til å skrive mer. Her er et utvalg av produksjonen. Versågod.

Takk til Liv Lundberg, Henning Howlid Wærp, Endre Lund Eriksen, Rønnaug Kleiva, Jonny Halberg, Stig Sæterbakken, Trude Marstein, Geir Gulliksen, Tone Hødnebø og John Erik Riley.

Redaksjonen

Innhold

Maja Bohne Johnsen	s. 5
Rebekka Brox Liabø	s. 31
Erik-Alexander Fallo Huslænd	s. 49
Karoline Flaata	s. 67
Susanna Happonen	s. 91
Ingvild Holvik	s. 101
Tonje Helén Karlsen	s. 111
Aina Camilla Knutsen	s. 133
Benedicte A. Lie	s. 143
Tore Løding	s. 155
Lars Richard Olsen	s. 169
Anita Arildsdatter Pedersen	s. 187
Halvard Mikal Sæbø	s. 197

Maja Bohne Johnsen

Født 1972

Tromsø

Majabj2003@yahoo.com

Novelle

Evensen

De har bygget en ny blokk på andre siden av gaten, rett over huset mitt. Den består av seks leiligheter og kalles Ekrehagen terrasse. I første etasje bor Evensen. Evensens hår er tykt og kraftig, han er naturlig blond og jeg er sikker på at han ikke har mistet et eneste hårstrå siden han var seksten år gammel. Evensen er advokat og driver sitt eget firma, Evensen & Co. En dag lå det et brev fra likningskontoret, adressert til Evensen, i min postkasse. Jeg har postkasse ved siden av Evensen på postkassestativet utenfor nummer 19. Jeg tok det og lot som ingenting. Det tok lang tid før jeg åpnet det. Jeg lurte på om jeg skulle ringe på hos han, si at det lå i postkassen min og at jeg hadde tatt det inn ved en feiltakelse. Men jeg ombestemte meg. Etter å ha hatt det i kjøkkenskapet over komfyren i over en uke bestemte jeg meg for å åpne det. Jeg ville aldri ha funnet ut hvor gammel han var ellers. Evensen er født seks år før meg, i 1960, det skulle man ikke tro når man ser han. Evensen er,

akkuratsom jeg, født på sommeren, men han er født i løvens tegn. Skal man tro astrologene så er mennesker født i løven forfengelige. De har dessuten ofte svært vakre ansikter. Da er det noe annet med krepser. De krabber rundt og er melankolske. De lengter alltid hjem. For mitt vedkommende så stemmer det ikke helt, jo, jo, i og for seg, jeg bor i min mors gamle hus. Jeg er født i dette huset. Så da stemmer det kanskje allikevel. Men den egentlige grunnen til at jeg bor her er at jeg har arvet huset etter at moren min flyttet til Danmark. Det vil si, jeg har flyttet inn, men jeg kommer til å arve det når hun dør siden jeg er hennes eneste barn. Jeg kunne tenkt meg å bo et annet sted. Paris, eller kanskje Roma. Jeg kunne tenkt meg en toppetasjes leilighet med utsikt over Eiffeltårnet. Da skulle jeg vært pianist, eller kanskje fiolinist. Jeg er sykepleier.

Evensens kvinner er alltid unge. Rundt tjuefem år. De blir aldri særlig lenge. Jeg studerer dem i kikkerten min. Alle er blonde, bortsett fra Lone, hun er mørk. Lone er dessuten den peneste av dem. Huden hennes er gylden og håret er mørkebrunt og kort. Hun er det man kaller petit. Lones øyne er mandelformede og mørkebrune. Hun er høyst et par og tyve år gammel. Lone bruker aldri sminke. Men så trenger hun ikke det heller. Før jeg visste navnet hennes tenkte jeg meg at hun het Nuria, eller noe i den dur. Men en dag hun sto å røykte på trappen, ropte Evensen på henne, og da kalte han henne Lone. Lone? tenkte jeg. Kan noe så eksotisk gå rundt å hete Lone. Jeg kom fram til at hun må være adoptert. Men det er ikke av Evensen. Marianne er den rake motsetningen, hun har ikke ett eneste eksotisk ben i kroppen, jeg tror hun er jusstudent. Marianne er alltid full av

sminke og så går hun med perleøredobber. Marianne har ofte på seg en syltrang topp i hvitt hvor det står skrevet Marianne med store sorte bokstaver over puppene. Randi, Evensen kalte henne det en gang jeg gikk bak dem, kommer ikke lenger. Hun sto en dag på trappen og gråt med en lapp i hånden. Siden så jeg henne aldri mer. Stakkars Randi. Jeg har sett bilder av henne etter det, i Elle, hun er undertøysmodell. Så er det en jeg ikke aner navnet på, hun har dessuten bare vært der et par ganger og da har hun kommet sent og dratt tidlig. De ligner alle på hverandre, høye, tynne og blonde, bortsett fra Lone, som er mørk og knapt en seksti høy. Lone skiller seg ut på andre måter også, hun går med peacemerke på jakka og har ei grønn militærveske over skuldra. Marianne er den som definitivt kommer oftest, jeg kan for mitt bare liv ikke forstå at hun, av alle, er den Evensen velger å treffe mest. Jeg tror hun er en slags kjæreste.

Jeg skynder meg ofte hjem fra jobb eller når jeg har vært i byen, om ikke annet for å få et glimt av Evensen. Jeg vet at han kommer hjem fra kontoret mellom seks og syv en gang. Det hender også at klokken blir åtte eller ni før han kommer hjem. Et par ganger har jeg til og med sittet å ventet helt til klokken elleve før jeg så han komme nedover gaten. Han har ofte persiennene nede når han er borte, men når Evensen kommer hjem trekker han dem nesten alltid opp, bortsett fra når han har damebesøk, da er de stort sett nede, men ikke alltid. Jeg har kjøpt meg ny kikkert. Det er en skikkelig fin en. Alt blir så tydelig og skarpt i den og så er den ikke så tung å holde som den gamle. Den er liten og nett i hendene mine. Jeg liker spesielt godt å se når Evensen står på kjøkkenet og

kutter opp grønnsaker. Han spiser mye grønnsaker, spesielt til middag, kutter opp gulrøtter og squash. Av og til kutter han opp løk, da blir øynene røde og hovne og så renner det tårer nedover kinnene hans. Evensen har kjøkkenbenken foran vinduene, det er heldigvis store vinduer i leiligheten hans, de går nesten helt ned til gulvet i stuen. Han har verdens vakreste underarmer. Jeg elsker å se muskelspillet i dem når han kutter opp grønnsakene. Evensen, når han er hjemme, går alltid i løse linbukser og en hvit eller svart linskjorte som han ruller opp til albueene.

Jeg har nesten sluttet å spise etter at Evensen kom inn i livet mitt. Det eneste jeg får i meg er frosne bær med fløte. Når jeg er i butikken kjøper jeg flere poser frosne bær, jeg liker skogsbærblandingene best. Det er deilig når de halvfrosne bærene sprekker i munnen min. Så kjøper jeg flere kvartliterer med kremfløte. Det er helt idiotisk at de ikke selger fløte i literkartonger. Jeg mener, de selger da ellers alltid alt mulig annet i en million innpakninger, spesielt de pakningene hvor det står 1 % fett eller nesten uten sukker. Jeg handler et og annet ellers også, mest for syns skyld. Mer enn en gang har jeg måttet kaste uåpnede oster, eller brød som har begynt å mugne. Jeg har nesten sluttet å gå ut på kveldene, bortsett fra når jeg jobber kveldsvakt. Jeg setter oftere og oftere mobilen på lydløs, men så er det ikke så mange som ringer heller. Jeg vil ikke fortelle noen om Evensen. Jeg vil ha han for meg selv. Av og til er det en pine når jeg må på seinvakt, spesielt om det er helg og dårlig vær slik at Evensen er hjemme med persiennene trukket opp. Det er ikke det at jeg har noe i mot jobben min. Det går greit når jeg først er der. Jeg har dessuten ofte ansvaret for

medisinene, noe som åpner uante muligheter. Det hender at jeg tar en og annen Vival, men ikke så ofte. Bare for å få slappe av. Her om dagen tok jeg 300 mlg Sobril med meg hjem. Jeg har sett at Evensen drikker Nonijuce. Jeg har sett det i kikkerten min, hvordan han heller i mindre flasker fra en stor flaske. Så setter han de små flaskene i døren til kjøleskapet. Han drikker alltid en liten flaske før frokost og før han spiser et lett kveldsmåltid. Det er skrukork på flaskene. Jeg ser aldri at Evensen drikker kaffe, han drikker vann og juice. Av og til så heller han bær (Evensen foretrekker Bjørnebær) og melk og proteinpulver i mikseren. Når han skrur den på så slynges en rosa masse mot glasset. Nonijuicen tar han mer som medisin eller vitaminer.

Det har tatt meg lang tid å finne ut hvordan jeg skal komme meg inn til Evensen. Mesteparten av tiden har jeg kastet bort på å fortvile. Jeg har vært innom to løsninger. Den første jeg var inne på var at jeg kunne knuse et lite vindu på baksiden av huset. Men jeg fant fort ut at det var for risikabelt. Naboene i etasjene over ville merket det. Hun i tredje er dessuten alltid hjemme. Den andre løsningen, en løsning jeg nærmest trodde var umulig, nemlig å få tak i nøklene, viste seg å være mye lettere enn jeg hadde trodd. Jeg kom til den ved å observere Marianne. Det har seg nemlig slik at noen ganger når Marianne kommer før Evensen så går hun til postkassen. Da har hun med seg en hvit konvolutt når hun kommer tilbake. Ved inngangsdøren åpner hun alltid konvolutten, tar ut nøkler og låser seg inn. Men som oftest når Marianne kommer så går hun bare direkte og ringer på. Det er selvsagt Evensen som putter konvolutten i postkassen. Det fryder meg litt at han ikke gir

Marianne egne nøkler til leiligheten, det må jo bety at han holder henne litt på avstand, tross alt. Jeg har planer om å lage kopier. Jeg har regnet ut at det toppen tar en halv time, med drosje, opp og ned. Det vanskelige her blir å åpne konvolutten uten å ødelegge den. Firmaets logo står nemlig oppe i det venstre hjørnet; Evensen & Co.

Jeg sitter på min plass litt bak gardinen i stuen når jeg ser Evensen komme mot postkassen. Han har noe i hånden. Jeg tar kikkerten og ser at det, ganske riktig, er en liten hvit konvolutt. Jeg kjenner at det stikker i magen. I dag må jeg gripe sjansen. Jeg venter til jeg har sett Evensen forsvinne opp i vegen før jeg springer på badet. Jeg tar en lynkjapp dusj og kler på meg i rekordfart. Så føner jeg håret før jeg setter det i en klippe bak på hodet. Jeg har det nesten alltid slik. Klokken halv ni er jeg klar, nå er det bare å vente på at postmannen skal komme. Jeg kan ikke gå i postkassen før han har levert posten, det ville vekke mistanke. Minuttene snegler seg avgårde, jeg føler at det tar en evighet og jeg drikker den ene koppen med kaffe etter den andre. Jeg er ikke spesielt nervøs for at Marianne skal komme, hun kommer sjelden før i fire-fem tiden. Jeg er mer nervøs fordi jeg skal på jobb klokken to. Vanligvis er postmannen her mellom ti og tolv en gang. Men noen ganger kommer han mye senere. Det kan faktisk variere veldig. En gang kom han ikke før nærmere to. Klokken ti over elleve ser jeg postbilen komme kjørende ned gaten. Jeg sitter bak gardinen med ytterjakka på. Så snart han er borte smetter jeg ut døren og ned til postkassestativet. Jeg ser meg omkring før jeg stikker hånden ned i postkassen min og med den andre åpner jeg Evensens postkasse. Jeg fester blikket på min egen, famler i

Evensens med hånden etter en liten konvolutt. Heldigvis er det bare et blad i tillegg til konvolutten. Det gjør alt mye enklere. Jeg trekker den lynkjapt opp og legger den sammen med de andre brevene jeg har i hånden. Så skynder jeg meg inn. Jeg sitter med konvolutten foran meg på bordet; Evensen & Co, står det i venstre hjørnet, Collets veg nummer fem. Jeg snur den, den er limt sammen, men på hver side oppe i hjørnene er det et lite parti der det ikke er klistret igjen. Jeg har en sylskarp brevkniv, kjenner at jeg skjelder litt på hånden i det jeg lar eggen gli mellom den usynlige sprekken i papiret.

Jeg går inn i butikken der mitt hemmelige oppdrag skal foregå, drosjen står å venter på yttersiden. Jeg føler at alle kan se på meg at jeg er i ferd med å gjøre noe kriminelt. Mannen bak disken ser på meg. Jeg føler en trang til å si noe. Jeg forklarer han at jeg skal kopiere nøkler til kjæresten min, at vi har vært sammen i snart to år. Han virker helt uinteressert i mine forklaringer, griper bare nøklene jeg har funnet fram. Fingrene er noen store sorte klyper. Han snur seg med ryggen til. Selve slipingen tar bare noe få minutter.

- Det blir etthundrede og førti kroner, sier han etter en kort stund

Jøss, ikke mer, tenker jeg, finner fram en tohundrelapp og gir han den.

- Si meg, du lager ikke tilfeldigvis nøkler som passer på mennesker, jeg har nemlig noen jeg skulle låst opp.

Jeg humrer litt nervøst av min egen vittighet. Mannen trekker ikke på så mye som et smilebånd, han bare ser på meg og hever det ene øyenbrynet.

- Ja, det var bare en...ja.....

Mannenrekker fremhånden med vekslepenger. Og før jeg får tenkt meg om så ramler det ut av meg.

- Bare behold resten.

Mannen hever nå begge øyenbryn.

- Driks, sier jeg og styrter ut av forretningen.

Seksti kroner i driks. Idiot, tenker jeg. Jeg har ikke akkurat penger i overflod heller. Det lå blant annet et brev fra lånekassen i posten i dag. Og hvem i helvete er det som tipser nøkkelslipere. På gaten røsker jeg opp drosjedøren og skal til å sette meg inn da mannen bak disken kommer etter meg med en liten grå pose i de enorme klypene.

- Skal du ikke ha nøklene, roper han.

Jeg kjenner at jeg blir knall rød i ansiktet.

Vel hjemme, etter å møysommelig ha limt den hvite konvolutten igjen og levert den i Evensens postkasse, setter jeg meg med enda en kopp kaffe i vinduet. Jeg er skjelven. Minner meg selv på at jeg egentlig ikke har gjort noe galt. Jo, jo man skal jo ikke gå rundt å kopiere andre menneskers nøkler, men, ja, jeg behøver jo ikke å bruke dem. Kanskje er det nok å vite at jeg kan gå inn til Evensen om jeg vil. Jeg plukker fram den lille grå posen fra veska. Tar ut de to nøklene og ser på dem. Legger dem i hånden min, holder dem inntil kinnet.

- Karl, hvisker jeg og legger den ene nøkkelen mot leppene.

En morgen noen dager senere når jeg sitter å nyter utsikten mot Evensens leilighet, stopper plutselig en bil foran Ekrehagen terrasse. Det er en varebil i hvitt, på sidene står det Securitas med store sorte bokstaver. En uniformert mann

kommer ut, han trykker på ringeapparatet ved inngangsdøren til Ekrehagen terrasse. Jeg griper kikkerten og når mannen trykker på knappen igjen så ser jeg at han ringer på hos Evensen. Å faen, det hadde jeg ikke tenkt på. Mannen er akkurat i ferd med å gå når jeg ser Evensen komme springende ned gaten. Mannen stopper og de hilser på hverandre nedenfor trappen. Jeg ser dem gå inn i bygningen. Evensen har selvfølgelig tyverialarm. Alle tyverialarmer har en kode. Hva hjelper vel nøkler når man ikke kjenner koden. Og hvordan i helvete skal jeg noensinne få tak i den.

Det er Marianne som serverer meg løsningen, helt uventet, en ettermiddag. Jeg ser henne komme gående nedover veien, jeg vet at Evensen ikke har kommet hjem enda. Persiennene er nede, jeg har ikke sett han tross at jeg har sittet her siden klokken fem. Jeg kjenner henne igjen på gangen. Marianne virker alltid stresset. Føttene tar små skritt, og hun setter den ene foten foran den andre, som om hun går på line. Hun har alltid høye heler, selv når det var speilholke i vinter. Hun går til inngangen i Ekrehagen terrasseleiligheter og ringer på. Jeg løfter kikkerten. Det er tydelig at hun er forbauset over at ingen svarer på callingen. Hun ringer en gang til. Hun har pyntet seg, hun står i en supersmart kremfarget dress med damecut. Støvlettene har syltynne høye heler og er i semsket skinn, samme farge som dressen, bare noen toner mørkere. Håret er satt opp med de mest kunstferdige spenner. Falske diamanter (går jeg ut i fra), sommerfugler og perler. Jeg må innrømme at akkurat nå er Marianne et syn. Det er helt tydelig, ut fra ansiktsuttrykket hennes, at hun venter at Evensen skal være

hjemme. Han er ikke det, det vet jeg. Hun blir stående på trappen. Damen i fra tredje kommer ut døren. Hun ser ut som Cruella de Ville med en maske av pudder og foundation i ansiktet. Jeg tror hun hater unge vakre kvinner. Især når de har elskere som Evensen. Jeg ser det irriterer Marianne at damen ser henne slik, tydelig opprørt. Det er noe med de to kvinnene, tenker jeg, de ligner på hverandre. Marianne tar mobilen opp fra veska. En liten sak som ligger i et sort etui med rød fløyel innvendig. Marianne får ikke svar. Det er nå tydelig at hun er fra seg av raseri og ydmykelse. Jeg vet ikke hvorfor, men jeg får en intuitiv følelse av at jeg må gå til postkassen, hennes neste trekk vil mest sannsynlig være å gå dit. Det er som om skjebnen står meg bi akkurat i dag, for isteden for mine sedvanlige loslitte angora gensere og dongeribukser så har jeg på meg en svinedyr kjole jeg kjøpte på salg. Jeg ser at Marianne nærmer seg. Kjolen jeg har på meg er nok ikke Mariannes stil, men jeg vet at Marianne har et øye for det som koster penger. Ganske riktig, det er som om Marianne ser meg for første gang.

- Det kommer aldri til å bli sommer i år, sukker jeg og prøver å virke liketil selv om jeg merker at jeg har lemus i det høyre øyet. Jeg får alltid det når jeg blir nervøs. Marianne måler meg fra topp til tå.

- Nei, kan nesten se sånn ut, hun prøver å skjule at hun er opprørt

- Vet du, sier jeg uten å ane hvor ordene kommer fra - Jeg skulle møte kjæresten min i kveld, men nei da, han jobber som vanlig overtid og har glemt at han faktisk inviterte meg ut på middag. Han gjorde det onsdag, i dag er det fredag og han har glemt det. Hah, jeg er så lei av menn som bare

tenker på karrieren. Det er ikke det at jeg ikke vil ha en karrierebevisst mann (jeg gir jo strengt tatt faen i det, egentlig), men det får da være måte på, glemme avtaler...

Marianne ser skeptisk på meg, jeg later som om jeg ikke merker det og fortsetter

- Ja jeg, huff, du må virkelig unnskyld, her buser jeg bare ut med privatlivet mitt, jeg blir bare så frustrert. Her planlegger man sin dyrebare tid, det er ikke det at jeg driver å slenger omkring – men jeg prioriterer faktisk kjæresten min, i motsetning til han, som alltid bare prioriterer seg selv.

- Du er ikke den eneste, sier Marianne plutselig, så går det et sekund, kanskje to, - som har det sånn.

- Det er faktisk en trøst, sier jeg og ser på Marianne. Så tar jeg meg i det. - Ja, misforstå meg rett...jeg unner deg jo ikke...

- Jeg forstår, kommer det kjapt

Marianne ser på meg, hun rekker fram hånden.

- Birgitte

- Bea, sier jeg og trykker hånden hennes.

Det oppstår en pinlig stillhet. Ingen av oss aner hva vi skal si. Jeg griper det første og beste jeg kommer på.

- Jeg leser fast Sue Millers astrologisider på nettet. Hun sier at juli er en vanskelig måned for alle stjernetegn, men at august blir mye bedre.

Det er faktisk sant, juli er en dårlig måned for alle i år. Jeg elsker å lese Sue Miller på nettet. Det er en av høydepunktene hver måned. Men jeg kjenner meg på gyngende grunn. Birgitte er sikkert alt for praktisk til å bry seg med stjernetegn. Hun synes sikkert at astrologi er for

idioter. Til min store forbauselse, og lettelse, virker hun interessert.

- Åh.

Jeg får vann på mølla, jeg tør vanligvis ikke å innrømme at jeg er interessert i astrologi.

- Ja, spesielt for jomfruer og fisker. De er motsatte tegn i zodiaken. Svært ulike. Men i enkelte tilfeller kan de ha svært god kjemi. Jeg har ascendant i jomfruen så jeg ligger ganske dårlig an selv. Men juli skulle faktisk bli svært tung for alle, som sagt...

- Interessant, sier Birgitte, - jeg er jomfru.

- Jøss er du det, august skal bli en strålende måned for jomfruer, så står det at det vil komme avklaringer i personlige forhold.

- Avklaringer?

- Ja, det står at etter en tid med mye turbulens så skal det visstnok komme klarere fram hvilken retning en bestemt relasjon vil ta. Jeg leser alltid både mitt eget tegn og det tegnet jeg har ascendant i svært nøye. Ja, det jeg sier nå gjelder forresten for jomfruer i faste forhold. De single skulle visstnok ha muligheter til å treffe drømmemannen etter trettiende juli. Jeg er litt misunnelig, nesten så jeg skulle ønske jeg var singel. Men så er jeg jo strengt tatt Kreps. Når er du født i Jomfruen?

- Jeg er født 9. september

- Akkurat, fortsetter jeg, - forholdsvis sent, ja det skulle være et pluss. De som er født tidlig i tegnet skulle få størst medfart.

- Åh.

- Hvilket år?

- Hva?
- Hvilket år er du født?
- Nitten sytti ni
- Jeg tipper at du er en typisk jomfru
- Hvordan det?
- At du liker å ha orden

Birgitte smiler

- Kjæresten min har fødselsdag i dag, jeg har kjøpt han en saksofon, brukt riktig nok, men det er en skikkelig bra en, nesten ikke brukt heller. Den står på restauranten der jeg har bestilt bord, han har lenge snakket om at han har lyst å begynne å spille... så er han ikke... han lovte han skulle... Birgitte biter seg i underleppen

- Ergerlig, jeg tenker at du hadde planlagt denne kvelden ganske nøye.

- Ja, faktisk

- Sett for deg hvordan han skulle reagere når han åpnet gaven.

Birgitte svarer ikke. Jeg tror jeg har tråkket henne for nært. Det blir stille igjen, jeg vet ikke hva jeg skal si, tenker at jeg har kjørt meg opp i et blindspor.

- Jeg må bare sjekke postkassen, sier Birgitte og redder oss ut av stillheten.

Jeg går til siden. Hun åpner postkassen og drar henrykt opp en hvit konvolutt. Birgitte ser nå ut som et barn som har fått det hun aller mest ønsket seg til jul. Jeg kjenner et stikk av misunnelse. Det står Til Birgitte på framsiden, vanligvis står det ingenting. I venstre hjørne står det som vanlig Evensen & Co. Hun er så oppglødd at hun river opp konvolutten med en gang. Det ligger et kort brev inni

konvolutten sammen med et par nøkler. Birgitte leser, jeg legger merke til at hun blir rød i kinnene. Det er nesten så jeg får sympati med henne.

- Han har gitt meg egne nøkler til leiligheten, sier hun glad, - Jeg kan nesten ikke tro det, hun biter seg i leppen igjen, - ja, jeg burde jo ikke si det men - han har faktisk gjort om alarmkoden, ja det måtte han visst uansett, men han har gjort den om til min fødselsdag - det står her at jeg bare skal gå inn og at det vil være en overraskelse til meg der inne. Han sier at jeg skal dra ned på jobb til han etterpå, åhh, han har aldri bedt meg komme til jobben hans før - overraskelse, jeg mener, det er jo hans fødselsdag...

Birgitte stråler, hun er et øyeblikk nesten vakker på ordentlig, tross sminken. Jeg derimot takker skjebnen for Sue Miller. Birgitte har, uten å vite det, åpnet alle dører. Koden må selvsagt være 0909. Nå burde jeg være fornøyd, jeg har all grunn til det. Jeg burde gå og la Birgitte glede seg over å føle seg som den utkårde en stakket stund. Men jeg greier simpelthen ikke å holde munn.

- Det var jo gode nyheter, sier jeg, jeg visste ikke at det var Evensen du var sammen med. Ja, ikke det at jeg kjenner han, men man kan jo nesten ikke unngå å legge merke til han. Dessuten er det min postkasse som er ved siden av hans - jeg må si han har en vakker datter.

Birgittes ansikt stivner totalt, det er tydelig at hun ikke vet hva hun skal si, jeg fortsetter som ingenting.

- Ja, moren må jo minst være italiensk, ellers spansk eller noe i den dur, jeg mener, siden datteren er så mørk. Ja, Evensen selv er jo så blond.

Birgitte stirrer vantro på meg, den reserverte og overlegne Birgitte kommer tilbake på plass. Hun stråler ikke lenger. Hun smiler et fryktinngytende smil.

- Det blir virkelig vakre barn av å blande folk fra ulike deler av verden, fortsetter jeg, jeg mener det skulle være påbudt å blande folkeslag. Det blir så vakre mennesker av det. Hun der er helt ubetalelig. Ja, ja, dere vil nok få vakre barn dere også så vakker som du er. Det er ikke det. Men det blir jo ikke det samme.

Birgitte er nå hvit i ansiktet, smilet sitter klistret på henne, det er tydelig at hun prøver å skjule sjokket.

- Jeg må gå nå, adjø. Hun snur seg raskt og går mot leiligheten

- Ja, ha en fin kveld da, roper jeg etter henne.

Jeg ser ikke Evensen på over to uker. Jeg vandrer hvileløst omkring i leiligheten. Jeg ser på de store rutene med persiennene nede. Jeg har allerede stjålet to Vival denne uken. For å få sove. Jeg prøver å lese noe, men bokstavene bare flyter på papiret. Det er fortsatt kaldt, begynnelsen av august, sommeren har enda ikke kommet, jeg tror ikke den kommer i år. Jeg går inn i en slags døs, de siste to dagene har jeg ringt jobben og sagt at jeg er forkjølet.

- Ja denne sommeren, sier kontordamen.

- Grusomt, sier jeg og hoster i telefonen.

Når jeg har lagt på legger jeg hodet på puten og kniper igjen øynene. Alt virker helt meningsløst. Det er ingenting å se fram til, eller glede seg over.

En kveld hører jeg det smelle i en bildør rett utenfor huset. Det er sent. Jeg styrter ut av sengen og bort til vinduet. Jeg ser Evensen komme ut av en taxi, alene, han er brun. På seg har han en hvit lindress. Jeg begynner nesten å gråte. Jeg får mest lyst til å springe ut og kaste meg rundt halsen hans, si at jeg har savnet han, men så kommer jeg på at han knapt vet hvem jeg er.

- Velkommen hjem Karl, hvisker jeg isteden, mot ruten. Kjenner den kalde flaten mot hånden.

Evensen forsvinner inn i leiligheten. Jeg sitter å venter for å se om han trekker opp persiennene. De blir nede. Jeg sitter oppe helt til morgenen. Evensen går ikke på jobb. I to dager sitter jeg å venter på at han skal komme ut, eller trekke opp persiennene. Men jeg ser ikke snurten av han. Jeg blir redd det skal ha skjedd han noe. Jeg er på nippet til å gå over gaten og ringe på når han, tredje dagen, kommer ut. Klokken er halv åtte, han kommer ned den lille trappen, i dress. Jeg er lettet, selv om jeg må innrømme at han ser dårlig ut tross den intense brunfargen. Jeg ser ikke Birgitte mer, det har snart gått tre uker uten at jeg har sett snurten av henne. Jeg kjenner et stikk av dårlig samvittighet. Samtidig må jeg innrømme at jeg er glad hun er borte. Jeg har Evensen for meg selv i flere vidunderlige uker. Etter de første to grusomme dagene så er persiennene oppe fra han kommer hjem hver eneste dag. Han sitter ofte å leser i en stol. For tiden holder han på med *Brødrene Karamàsov*. Selv leser jeg *Tatt av vinden* av Margaret Mitchell, for tredje gang. Jeg lurar mye på om jeg skal tørre å besøke Evensen.

Jeg våkner en morgen og bare vet, jeg kjenner det fra det minuttet jeg slår opp øynene. Jeg vet at i dag kommer det til å skje. Det er lørdag. Jeg våkner tidlig nok til å se at Evensen drar på tur. Det er litt risky siden jeg ikke vet når han er tilbake. Men han er ofte borte lenge når han går i fjellet. Det er perfekt vær til det nå, kaldt og klart. Jeg skjelver i bena i det jeg låser meg inn i leiligheten. Alarmen er rett ved siden av døren. Kjenner at jeg får et lite anfall av panikk, hva om koden ikke er 0909?, hva om han har endret den? Birgitte har jo ikke vært her på lenge. Jeg slår 0909 – venter, det bruker å ta tretti sekunder eller et minutt før slike alarmer slår seg på dersom det er feil kode. Jeg kjenner store svettedråper sile nedover ryggen, hører lyden av en vaskemaskin som går. Persiennene er nede. Det siver strimer av lys inn mellom glippene. Luften er tett, kjenner lemusen i det høyre øyet. Kanskje jeg bare skal gå? Låse døren og hive nøkkelen. Kroppen spenner seg, jeg gjør meg klar til å stikke fingrene i ørene i tilfelle alarmen slår seg på. Men det forblir stille. Alt som høres er den monotone brummende lyden av vaskemaskinen. Jeg går ut på kjøkkenet, jeg kjenner alle detaljene i det, åpner kjøleskapet. De små flaskene står på rekke og rad i den ene hyllen i døren. For sikkerhets skyld fyller jeg de to nærmeste, 60 mlg Sobril i hver av dem. Så lister jeg meg ut, stopper ikke for å se på noe. Ber bare til Gud at Evensen drikker en av de to nærmeste flaskene og trekker opp persiennene når han kommer hjem. Ikke minst så ber jeg om at han sovner så jeg kan se det fra utkikksposten min i stuen.

Jeg bøyer meg og kysser Evensens lepper. Jeg lar hendene gli inn i det tykke håret, holder hodet og ser inn i det sovende

ansiktet. Så stikker jeg hånden inn i skjorten. Setter meg på skrevs over hoftene, presser meg mot dem. Griper den ene hånden. Tar pekefingeren i munnen. Slikker innsiden med tungespissen. Armen er tung. Åpner buksen. Drar den nedover lårene. De er harde, bare et tynt lag av hud som dekker musklene. Så annerledes enn mine. Jeg legger hodet mellom dem. Lukker øynene og kjenner lårene mot kinnene. Han har grønne boxershorts med tynne røde striper. Jeg lar fingrene gli langs strikken. Ser på magen som ligger halvt blottet. Jeg skulle et øyeblikk ønske at jeg var mann, at jeg kunne trenge inn i Evensen. Erobre han med kjønnet mitt, sprute meg selv opp i han uten at han merket det. Jeg kliver av Evensen, setter meg ved siden av han, får manøvrert av han skjorten. Kroppen hans er varm, huden myk. Jeg løfter overkroppen opp og holder han i armene mine. Hodet er tungt og faller bakover så munnen åpner seg. Evensen gaper og det renner blank sikkelse ut av munnen hans på den ene siden. Jeg flytter meg nærmere hodet til det hviler tungt på underarmen min, tørker bort sikkelen med hånden.

- Karl, hvisker jeg inn i øret hans. - Nå er jeg her, Karl.

Evensen puster rolig. Jeg legger han varsomt ned på gulvet igjen. Ser på den pustende kroppen, plukker duftlysene ut fra posen og tenner dem. Evensen har enda underbuksen på. Jeg kan ikke bestemme meg om jeg skal ta av underbuksen eller ikke. Jeg har aldri funnet helt ut av det der med det mannlige kjønnsorgan. Jeg synes ofte mannen er penere med underbuksen på. Jeg tenker over det en stund, så bestemmer jeg meg for å dra av Evensen underbuksen, selv om jeg er litt i tvil. Det myke kjønnet ligger sammenrullet som et bløtdyr i en skog av mørkeblondt hår. Jeg legger

nesen ned i skogen og trekker inn pusten. Evensen er nesten luktfri. Bare en svak søtlig lukt treffer meg og minner om karamell, den blander seg med lukten av rent tøy og såpe. Jeg begynner å kle av meg. Lar først en stropp skli nedover skulderen, så den andre, trekker av meg kjolen, stoffet er mykt. Nå snorker Evensen, jeg prøver å dra han litt over på siden, men det nytter ikke. Han snorker bare enda mer, det fortsetter å renne sikkkel nedover det ene kinnet når han ligger slik. Dessuten er han tung og jeg greier ikke å holde han der med egne krefter. Jeg ruller han ned på rygg igjen. Jeg må bare passe på, tenker jeg, at ikke tunga faller bakover i ganen. Herregud, dette kan faktisk være farlig, hva er det jeg gjør? Ikke tenke på det nå, nå er jeg her. Musikk, plutselig husker jeg at jeg har tatt med meg musikk. Det er en plate av Shirley Horn; *here is to life, and all the joy it brings, to the dreamers and their dreams*. Jeg setter den på. Evensen har et romskip av et stereoanlegg, Bang & Olufsen. Jeg ser på Evensen som ligger naken på gulvet. Jeg går bort til han, tar bena hans fra hverandre, Evensen har verdens mykeste tær. Det er sjelden man kan si om en mann at han har søte tær, men Evensen har søte tær og gyldenbrune føtter. Jeg kysser den ene fotsålen, legger den mot ansiktet. Så setter jeg meg mellom Evensens ben. Jeg løfter fram det ene brystet, veier det i hånden min. Tar Evensens hånd og presser den mot det, drar de sammenkrøllede fingrene utover så de legger seg rundt det, så bøyer jeg meg ned og kysser Evensens bryst. Det er glatt, han har ikke et eneste hårstrå på brystkassen. Jeg setter meg opp igjen, putter brystet tilbake i bh'en, legger meg over Evensen og kjenner hele kroppen hans mot min. Jeg kysser leppene hans igjen.

De er svale, lar tungespissen gli langs overleppen så den blir myk og glatt. Så legger jeg meg ved siden av han, denne gangen trekker jeg han hardt i armen så han blir liggende i stabilt sideleie, tar den ene hånden og holder den i min.

Når jeg våkner er klokken nesten fem. Det begynner allerede å bli lyst. Et grålig lys legger seg skrått innover i rommet. Jeg reiser meg forsiktig. Ser på Evensen, han sover fortsatt tungt. Jeg kler på meg kjolen. Den ene strømpen har sklidd ned. Jeg trekker den opp igjen. Jeg ruller Evensen ned på rygg. Det er striper av mascara på Evensens skulder. Jeg tørker dem vekk med en flik av kjolen. Så finner jeg Evensens boxershorts, det går lett å ta den på, buksene også. De bare sklir over hoftene. Da er det verre med linskjorten uten knapper. Først over hodet, og så må jeg få armene inn i skjorte ermene. Det er ikke lett. Jeg tar den høyre armen og putter den inn, utrolig hvor mye en arm kan veie. Den venstre kjennes, av en eller annen grunn, noe lettere. Jeg skal til å putte den inn, men så rører Evensen på seg. Jeg slipper armen og spretter opp. Ser ned på Evensen, som snur seg over på siden. Det er umulig å få den venstre armen inn nå. Jeg blir stående som frosset fast uten å vite hva jeg skal gjøre. Jeg må ut herifra tenker jeg. Jeg må komme meg ut før Evensen våkner. Jeg tar bagen min, blåser ut alle lavendellysene og slenger dem ned i den. Det får ikke hjelpe at silkeforet blir fullt av stearin. Jeg har ikke tid å vente på at lysene skal tørke. Så tar jeg cd'en ut av spilleren og skrur av anlegget. Jeg kaster et fort blikk på Evensen en siste gang, han puster tungt og ligger med hodet i en forkjært stilling. Jeg springer mot utgangsdøren, finner fram nøkkelen og

låser den opp. Så smetter jeg ut og låser fort igjen. Jeg springer gjennom foajeen og kommer meg ut på gaten, snur meg mot Ekrehagen terrasseleiligheter som for å forsikre meg om at det er sant at jeg har vært der. Jeg får et glimt av damen i tredje. Hun følger med. I morgenlyset minner hun om en heks.

Klokken ti sovner Evensen. Han sovner rett ved siden av kjøleskapet på kjøkkenet. Jeg sitter klar i den nye silkekjolen litt bak gardinen i stuen. Det er to dager siden sist. Etter første gangen dro jeg allerede neste kveld, unnskyldte meg med at jeg ikke visste hvilken av de andre flaskene som hadde Sobril i seg. At jeg hadde måttet fjerne flere om jeg skulle få fjernet den riktige og at Evensen garantert hadde merket det. Men det var bare en unnskyldning. Jeg hadde dessuten utrolig flaks. Jeg så Evensen gå på kontoret morgenen etter, men allerede samme kveld så jeg han sige sammen ved siden av sofaen i stuen. Jeg har nå dopet ned Evensen tre ganger, hver gang har jeg tenkt at dette er den siste. Men i dag er det virkelig absolutt siste gang, jeg kan ikke ta flere risikoer, han skjønner at noe er galt.

Jeg lister meg inn, har tatt med meg lys i dag også. De dufter vanilje. Jeg tenner dem og setter på den platen jeg alltid setter på, Shirley Horn, jeg elsker den platen. Jeg kler av Evensen, plagg for plagg. Nå, når jeg har blitt vandt til han, så synes jeg han er vakrest uten underbukse. Jeg tar av meg trusa, kjolen beholder jeg på, og strømpene, jeg setter meg oppå Evensen. Bøyer meg fram og kysser munnen hans. Legger øret inntil nesen og lytter til pusten. Snur meg igjen og ser på ansiktet, jeg kjenner hver detalj i det nå. Så skjer

det noe, det skjer det som ikke under noen omstendighet må skje. Evensen får stå! Jeg ser plutselig rett inn i et par blågrønne øyne. Jeg skvetter bakover, men han griper handleddene mine lynkjapt.

- Jeg...beklager, jeg...jeg...
- Ja? Evensen ser rett på meg
- Jeg mente ikke å-
- Du er klar over at dette kunne blitt farlig?
- Ja
- En katastrofe?
- Ja
- Jeg burde vært rasende og anmeldt deg
- Ja
- Vel?
- Jeg hadde tenkt å... å...

Evensen snur oss, presser hendene mine ned i gulvet og legger seg over meg, han drar opp kjolen til over hoftene med det ene kneet.

- Ja, frøken Jørgensen, hva hadde du tenkt?

Han forsøker å trenge inn i meg, men jeg er ikke våt nok

- Jeg skulle bare... hva faen skal jeg si, tenker jeg, hva faen skal jeg si.

Han spytter i hånden, gnir inn kjønnnet sitt med spytt og trenger inn i meg

- Jeg kan faktisk bli gravid
- Det ville i så fall være på tide
- Du er ikke morsom
- Det er faktisk ikke du heller
- Det var meningen dette skulle være siste gang

- Jaha, og heretter skulle du holde deg til titting, stemmer det?

Jeg blir varm i ansiktet.

- Vel...jeg...vel...

Evensen begynner å bevege seg sakte, han bøyer seg for å kysse meg, jeg snur ansiktet bort.

- Jaha, kysse vil du bare når jeg er i full narkose, har du aversjon mot levende mennesker.

- Du skal bare more deg på min bekostning

- Ja, jeg vil si at du har moret deg nokså lenge på min, jeg synes du skal kle av deg kjolen

- Hva om jeg nekter?

- Da kan jeg hjelpe deg.

- Jeg skal ha på meg kjolen, forstår du det.

- Den skal av, vil du jeg skal rive den av deg?

- Nei, den er faktisk ny, jeg har kjøpt den spesielt for -

- Spesielt for?

- For... for, idiot tenker jeg, jeg har jo faktisk kjøpt den for i kveld.

- Da synes jeg du kan ta den av for meg også.

- Det går ikke.

- Hvorfor ikke?

- Jeg er dessuten penere med kjolen på.

- Sier hvem?

- Jeg sier det

Evensen strekker ut høyre arm, åpner en kjøkkenskuff, tar ut en saks, klipper opp kjolen min foran.

- Wow.

- Ikke gjør narr av meg.

- Det gjør jeg ikke heller.

Så klipper han over bh'en min med saksen, griper det ene brystet.

- Ikke gjør det – er du snill.

Evensen stopper, ser på meg.

- Vær så snill!

Han snur oss igjen, så jeg blir liggende øverst.

- Se her, jeg skal ligge helt stille

- Jeg -

- Hør nå her, hva heter du bortsett fra Jørgensen?

- Bea.

- Hør nå her, Bea, dette var ikke akkurat planlagt, sånn fra mitt ståsted, men når vi nå er her så kan vi jo... ja, hva skal man si?, gjøre det beste ut av situasjonen, eller, hva synes du?

- Nae – jeg, jeg...

- Skal jeg ligge helt stille?

- Ehh...

- Late som om jeg sover?

Det blir en lang stillhet.

- Det holder at du lukker øynene, sier jeg

Jeg har kastet kikkerten. Jeg kunne jo i for seg gitt den bort, men jeg kastet den isteden. Så har jeg kjøpt meg persiennner. De gamle gardinene har jeg brettet sammen og lagt nederst i skapet på soverommet. Denne uken har jeg bare tatt en halv Vival. Jeg skal ta ferie nå, tre uker, i en av dem skal jeg reise til Tisvildeleie i Danmark. Jeg skal bo på et gammelt pensjonat med store vinduer hvor de serverer dansk frokost hver morgen. Jeg har tatt med meg flere bøker, en av dem har jeg ikke lest før. Jeg liker strendene der, de er fine å gå

på selv om det ikke er så varmt på denne tiden av året. Av og til låser jeg meg inn hos Evensen, etter at han har lagt seg, jeg har fortsatt nøkler til leiligheten. Da setter jeg meg nederst på sengen og ser på når han sover. Det hender at jeg tar av han dynen og stryker han over magen, eller legger føttene hans mot ansiktet. Jeg vet at han er våken, egentlig. Her en natt kledde jeg av meg og satte jeg meg oppå han, plantet fotsålene ned i madrassen.

- Det er vanskelig å late som om jeg sover nå, hvisket Evensen.

- Bare lukk øynene, hvisket jeg.

Rebekka Brox Liabø

Født 1978

Tromsø

Brox.liabo@kulta.no

Drama

Rulletekst – en arbeidstittel

TROND

JOHANNE

AMUND

Johanne og Trond er søsken. De bor sammen. Trond sitter i rullestol. Leiligheten har utsikt over byen. Den ligger i øverste etasje i et gammelt hus. I stuen er det et vindu ut mot byen, en sofa, et bord og et badekar. På veggene henger bilder av Johanne. Fra vinduet kan man se gatene nedenfor. Det begynner å snø. Har noen først kommet inn, så blir de på scenen. Ingen sceneskift. Trond sitter mest foran vinduet, Johanne steller Trond. Vasker Trond. Kler på Trond.

SCENE 1

Trond sitter i en rullestol. Ruller den rundt i rommet i et fast mønster mens han prater. Johanne er på scenen, men de har ikke kontakt. Hun står med ryggen til bak på scenen og gjør bevegelser. Printelyder. Johanne står bøyd over printeren.

Det ringer på døren. Trond sitter og ser rett frem. Det ringer hardere, Trond gjør ingenting. Pause.

Trond

Hver morgen våkner jeg av during fra printeren, hun printer ut bilder. Samme klokkeslett. Hun kan printe lenge og hun kan printe kort. Når hun printer lenge er hun i dårlig humør. Jeg vet at etter printeren så kommer hun. Jeg hører når hun våkner, hun våkner sammen med printeren, når hun våkner starter printeren. Samme klokkeslett.

Johanne roper.

Johanne

Trond.

Trond

Johanne.

Johanne går frem på scenen.

Trond

Ikke frokost?

Johanne

Never.

Trond

Never ending story.

Johanne går bak på scenen stopper i frys.

Trond ruller bort til vinduet og blir sittende å se ut. Han ruller en gang til i samme mønster. Johanne går frem på scenen.

Johanne

Jeg tror ikke jeg orker å dra i dag, jeg ringer og sier at jeg er syk.

Trond

Stakkars Johanne.

Johanne

Jeg går og legger meg.
Har ikke sovet i natt.

Trond

Jeg hørte det.

Johanne

Du har verdens beste hørsel, som hører at noen ikke sover, du, Trond.

Trond

Du er smart, du, Johanne. Smart og klok.

Johanne

Du, Trond, du åpner hvis noen ringer på? Hvis noen kommer hit og ringer på når jeg er borte, du åpner døra da? Trond, du skjønner at du må åpne døra?

Trond

Bare til deg, Johanne.

Johanne

Nei, Trond, du åpner når det ringer på, og du sier fra til meg.

Trond

Det er bare du som ringer på.

Johanne

Ja, men hvis det er noen andre, så åpner du.
Jeg skal ut i kveld.

Trond

Men vi skulle jo...

Johanne

Ja, jeg vet det, jeg trenger bare å komme meg litt ut, Trond.

Trond

Det er fint når vi er her, Johanne.

Johanne

Ja.

Trond

En morgen så våkner jeg og du er borte. Jeg leter etter deg og kan ikke finne deg...

Johanne

Trond!

Trond

Johanne.

Johanne

Jeg kommer til å dra ut i kveld.

Trond bøyer seg frem i stolen. Johanne går bort og prøver å løfte ham opp.

Johanne

Slutt med det, jeg hater at du gjør det. Slutt med det. Jeg kan lage en kake, en eplekake, jeg lager den nå, så spiser vi før jeg drar, vi har jo hele dagen på oss. Vi kan være sammen hele dagen og bare spise kake og se på bilder. Du, Trond, kan ikke du bli med? Bare bli med ut en liten tur?

Trond

Nei.

Johanne

Men vi kan være her, da, og se på bilder og sånn.

Trond nikker, de ser på hverandre. Johanne går rundt i leiligheten og ser på ting , hun setter seg ned. Trond ruller rundt. Hvileløst, mørkt.

Trond begynner å prate, men ikke til Johanne. Hun er der, men hører ikke på før på slutten.

Trond

Det var en kvinne.

Ler

Eller en jente, som jeg syntes at jeg hadde sett før. Det var ikke ment som et sjekketriks, det at jeg sa det, en sannhet. Jeg hadde sett henne før, hun kunne ha sittet ved siden av meg på en kafé, eller gått forbi meg på gata. Et øyeblikk noe jeg hadde bitt meg merke i. Det kunne være en lukt som jeg kjente igjen. Jeg har luktet deg før. Har ikke jeg kjent lukten av deg før, det var det jeg burde sagt. Hun solgte bilder på dørene. Bilder av hunder og katter. Et bilde var av en hund ved en foss. Jeg kjøpte alle, nå ligger de i en skuff. Jeg bruker å ta dem frem, stryke over den glatte flaten. Hun må ha sprayet dem med noe, en slags lakk, for de har ikke en ru overflate, de er helt glatte. Skulle jeg hengt et av dem opp, måtte det være det med hunden og fossen. Jeg kunne hengt det i trappa eller på kjøkkenet, men da måtte jeg ramme det inn så det ikke ble fullt av fett.

Trond

Skal jeg henge dem opp, Johanne? Henge opp bildene mine.

Johanne

Du henger dem opp hvis du vil, Trond, det har jeg sagt hele tiden.

Trond

Synes du de er fine?

Johanne

Ja.

Trond

Jeg skal kjøpe en hund til deg, Johanne. En fin hund.

Johanne

Jeg vet ikke...

Trond

Det sier du alltid.

Johanne

Hva er det, Trond?

Trond

Det er noe som er så rart med deg, Johanne.

Johanne

Jeg trenger bare å puste litt, skjønner du. Puste.

Trond

Kan du ikke fortelle om hunden, Johanne?

*Johanne snakker, men ikke rett til broren, mer ut i luften.
Trond ser ikke på henne.*

Johanne

Jeg brukte å stå foran speilet da jeg var liten, jeg tvilte aldri på at jeg var der, at det var meg jeg så. Nå tviler jeg, jeg ser meg i speilet og tviler på hvem det er jeg ser. Nå tar jeg bilder av meg selv. Nå tar jeg bilder av meg selv med digitalkameraet mitt hver morgen. Jeg prøver å se helt vanlig ut, trekker munnen litt opp på ene siden. På bildet står jeg helt i ro. Jeg tar bilder av meg selv og leter. Studerer det. Når jeg ikke er fornøyd, håret som ligger feil eller at jeg får røde øyne, tar jeg et nytt. Jeg legger meg på senga og venter på at det skal printes ut, venter. Det er som ekstremsport, spenningen om hvordan det kommer til å bli. Det forandrer seg alltid fra hvordan det er på kameraet til det blir printet ut. Det irriterer meg at det ikke er helt likt, men det er det nærmeste jeg kommer. Det nærmeste jeg kommer. Hele veggen er dekket av dem. Bilder fra hver morgen i to år. Han har aldri kommentert dem.

Jeg tar bilde av meg selv en morgen, men jeg er ikke på bildet. Luft og veggen bak med bildene på.

Trond

Vi har det fint.

Johanne

Ikke alltid.

Trond

Jeg har det alltid bra.

Johanne

Ja.

Trond

Alt er så rart for tiden, det er som om luktene er sterkere.
Merker du det?

Johanne

Det er ingenting, Trond, det er bare så tungt å puste her inne
noen ganger.

Trond

Du er klok, du, Johanne. Smart og klok.

*Johanne legger hodet i fanget til Trond. Han stryker på
hende.*

Johanne

Jeg blir hjemme.

Trond

Da lager du ingen spor etter deg, Johanne. Jeg bruker å høre etter sporene dine når du går. Jeg teller dem, det er 24 spor etter deg når du går.

Johanne

24?

Trond

Ja.

Johanne

Jeg skal ikke gå.

Trond

Det har begynt å snø. Hvem tror du det er sine spor som går der?

Trond ser ut av vinduet.

Det er mørkere ute nå. Det er et skråtak utenfor vinduet vårt. En stor flate. Det er kommet snø på den. Skyggebilder på taket. Ansiktet mitt er stort. Jeg løfter hånden, en hare som hopper over hustaket. Jeg lurar på om de som går nede på veien kan se det. Skyggen min på hustaket. Jeg har lyst til å skrive noe i snøen. Bare skygge.

Johanne har reist seg opp og står og ser på Trond. Hun snakker til ham, men han svarer ikke.

Johanne

Du trenger noen nye klær. Faen, jeg er liksom så lei av alt, jeg er lei av klærne dine, Trond. Kan vi ikke bare snakke helt vanlig sammen for en gangs skyld, snakke om vanlige ting?

Trond

Du klippte håret ditt en gang fordi du var så sint. Du klippte av hele det lange håret. Jeg ble lei meg da. Lei meg fordi du ble forandret.

Johanne kommer frem på scenen. Johanne klapper Trond på hodet.

Johanne

Hvorfor gjør du ingenting, Trond?

Trond

Jeg sitter og ser ut.

Johanne

Kan du ikke gjøre noe? Bare noen få ting, vi kan starte i det små.

Trond

Jeg kan kjøpe deg en hund.

Johanne

Jeg orker ikke dette her lengre. Du må...

Trond

Men jeg sitter og ser ut.

Johanne

Jeg mente det ikke sånn.

Trond

Jeg sitter og ser ut, hører du ikke?

Du tenker at jeg ikke har noe å gjøre, at jeg bare sitter her.

Men jeg har mye å tenke på.

Johanne

Ja.

Pause. Trond ser ut av vinduet.

Trond

Se på den dama, nå går hun ut igjen. Hun har gått inn og ut i hele dag. Jeg tror hun heter Emilie, hva tror du?

Johanne

Du må få skiftet klær.

Trond

Bare se på henne.

Johanne

Du må...

Trond

Bare en gang, se på henne.

Hvor er det man får kjøpt sånne røde kåper?

Vet du det? Tror du den er dyr? Se på henne da, bare en gang.

Hva tror du hun heter?

Johanne

Elin.

Trond

Nei, det sier du alltid. Det er ikke alle som ser ut som at de heter Elin. Amalie eller Emilie det er det hun heter. Hva tror du?

Johanne

Amalie...

Johanne tar Trond under armene, skifter bukse på ham.

Johanne blir sittende å se på Trond.

Johanne

Skal vi dra å se på den kåpa?

Trond

Kåpa?

Johanne

Jeg tenkte bare at du kunne bli med ut og se på den.

Se på hvor dem selger røde kåper.

Trond

Nei.

Johanne

Du går aldri ut.

Trond

Jeg har satt meg her og jeg har tenkt å sitte her.

Trond snakker ut i luften.

Johanne bruker ikke spørre. Johanne bruker bare å være. Hun bruker ikke spørre. Hun er klok, Johanne. Men nå spør hun, presser.

Bare ta meg med. Rull meg ut i den fantastiske verdenen din.

Johanne

Jeg bare tenkte at...

Ikke si sånn, ikke si at jeg skal få deg ut. Jeg vil at du skal ville ut selv. Dessuten er det ikke bare min verden, det er din også.

Trond

Men jeg vil ikke ut. Du bruker heller ikke å ville ut.

Johanne

Jeg tenkte meg ut i kveld.

Trond

Du har forandret deg.

Johanne

Tror du?

Trond

Det virker sånn.

Johanne

Skal vi se på bilder? Jeg går ut etterpå.

Trond

Du kommer bare til å rive dem sund.

Johanne

Ja.

Hva har du lyst til å jobbe med, Trond? Ja, hvis du måtte finne deg en jobb?

Trond ser ut av vinduet.

Johanne

Jeg ønsker i hvert fall ikke å jobbe på sykehjemmet. Eller det kan hende jeg ønsket det en gang. Du kunne jobbet i kontakttelefonen, du Trond.

Hun ler.

Trond

Man jobber ikke i kontakttelefonen.

Johanne

Nei, men du kunne jobbet som telefonselger.

Trond

Slutt.

Johanne vasker badekaret som står midt på gulvet i stuen.

Johanne

Jeg hørte om en på jobb i går som tok vare på dusjvannet og vannet blomstene med det. Skulle spare på vannet. Det har jeg aldri tenkt på.

Trond

Ekkelt.

Johanne

Ja.

Trond

Det har snødd mye.

Johanne

Ja.

Trond

Vi burde pyntet litt her inne.

Johanne

Ja, tatt en duk på bordet.

Trond

Skulle ikke du ut?

Johanne

Nei skal ikke det allikevel. Sliten.

Jeg blir bare så sint av og til.

Trond

Hvor var det du skulle?

Johanne

Nei, det... Du, Trond?

Trond sitter og ser rett frem. Johanne går bak på scenen.

Trond sovner sittende i stolen sin.

Erik-Alexander Fallo Huslænd

Født 1984

Oslo og Nesodden

fallohuslaend@gmail.com

Bokutdrag

Utdrag fra *Hun kommer innom*

Hun kommer innom 1

Hun kommer innom igjen. Spiser på en nektarin og tvinner fingrene i håret. Det er fullt av produkter og det ser bra ut, utstudert. Hun har liksom nettopp stått opp, på en frisk måte, f r e s h. Hun forteller om uka, om festen og om nachspielet jeg ikke fikk med meg. Mange bra folk som hadde ting å melde, utelivet, mote og musikere, noen reklamefolk og et par forfattere. Bra miks, liksom. Det var fint. Hun kyssa med en fotograf, men ville ikke bli med han hjem, hun er ikke sånn, sier hun. Hun trenger ikke sex bare for sexens skyld. Det var sponsa av Heineken og et Champagnemerke hun ikke husker hva het, masse gratis alkohol. Hun er egentlig ikke så opptatt av å drikke, eller ting som er gratis, hun liker å betale for seg, sier hun, hun pleier å tipse bra, liker å tipse, veit hvordan det er, vet du, har jo selv jobba i utelivsbransjen og ja, kjipt med folk som ikke gir tips.

Jeg spør hva hun skal eller hva hun vil, men hun kom bare innom for å si det.

Hun kommer innom 2

H u n er sikkert bare femten år og jeg er tjue og jeg vet at dette er dumt og jeg vet at hun kommer til å si det til alle hun kjenner og jeg vet at jeg kommer til å få høre dette om igjen og om igjen og så kanskje om fire år vil det bli tatt opp på et nachspiel der jeg og den nye kjæresten min, eller forloveden min, sitter og koser oss og så vil en venn av meg, eller bekjent, eller søsteren til denne femtenåringen si det og så vil forloveden min og jeg krangle og så blir kanskje bryllupet utsatt, eller avlyst, men det kan jeg ikke tenke på akkurat nå.

Hun kommer innom 3

G l o z z y m a g a z i n e s, sier hun. Jeg kan ikke få nok av det, det er jeg den første til å innrømme. Jeg er avhenging, seriøst, Betty Ford, here I come.

Hun ser på meg, lukter sterkt og friskt og begynner å pelle på nesa mi, presser ut hudormene, hun viser meg det gule. Æsj, sier jeg. Det er helt naturlig, det da, sier hun. Så tar hun fram et pinsett fra sminkepungen og napper øyenbrynene mine. Det svir, i små rykk, som om hun stikker meg med nåler.

Så smører hun et serum under øynene mine, det er kaldt og hun sier at nå blir du fin og at jeg burde kjøpe noen nye kremer. De finnes for menn også.

Hun kommer innom 4

Har med seg lillebroren, han løper rundt med en leke, snurrer rundt og rundt. Han har Downs syndrom og snurrer rundt og rundt og rundt og rundt med leken. Ser ikke helt hva det er, det går så fort, men det kan være en Playmofigur. Han snurrer rundt uten å ta blikket fra leken.

Hun prater til meg, men jeg klarer ikke konsentrere meg. Hører bare bruddstykker. Han snurrer og gir seg ikke og jeg tenker at snart, snart må han vel falle. Hun sier; hei hør på meg da, og jeg sier ja. Hun sier at jeg ikke skal bry seg om han, hun er barnevakt og orker ikke gi han oppmerksomhet nå, vi må prate, dette er viktig, sier hun. Dette er viktig, gjentar hun, flere ganger. Jeg kan høre at hun sier det, men jeg skjønner ikke, ikke hva hun mener med det. Hun begynner å gråte. Snart faller han, tenker jeg.

Hun kommer innom 5

Hun kommer innom, eller hun var her istad, men så hadde hun glemt å legge på penger på parkometeret, eller hun hadde ikke glemt det, men hun hadde ikke smått. Om jeg hadde noen? Ja, jeg har vel noe, sa jeg og kjente i lommen at jeg hadde fire tiere, men ga henne bare to.

Hun kommer innom 6

Hun snakker om abort og om Irak, litt om Iran, og en del om det at palestinasjerf plutselig har blitt mote igjen. Keffieh sier hun, k e f f i e h. Hun hadde sett et bilde av David Beckham med skjerfet og hun skal i hvert fall aldri ta fram

sitt fra loftet igjen, nei, det er stua bort for godt. I fjor jobbet hun i en jødisk barnehage og da var det slutt, da fikk hun et mer nyansert syn på det hele, men hun kastet det ikke, sier hun. Man kan jo aldri vite.

Hun kommer innom 7

Hun peker på plakaten jeg har hengt opp, fin konsert? Ja svarer jeg. Fin konsert, men han spytt hele tiden, glad jeg stod bakerst, sier jeg. Å. Ja, det er ikke alle som kan stå først, sier hun, tar seg til hodet og sier hu, og liksom tørker vekk svette, jeg tar opp jakken hennes fra gulvet. Henger den på knaggen og ber hun pent om å ta av seg skoa. Hun sparker dem av, tar ikke av seg solbrillene, men går inn på kjøkkenet og jeg kan høre at hun tar ut knekkebrødpakken og roter rundt i kjøleskapet, hører at frukten detter ned på kjøkkengulvet og jeg vet at ikke han jeg bor med har vasket på lenge. Hun roper noe, og jeg roper hæ og hun sier drit i det og jeg setter på teven. Jeg hører at hun drar ned i toalettet, men hun vasker ikke hendene. Så kommer hun ut til meg og spiser knekkebrød med makrell i tomat. Hun får litt på fingrene og slikker det av.

Hun kommer innom 8

Jeg har ventet ved vinduet, men åpner ikke før jeg ser at hun trykker på knappen.

Når hun kommer opp smiler hun, og jeg smiler tilbake, og jeg vet at dette her er ekte, jeg vet at dette her er det jeg vil, jeg vil ikke noe annet enn dette. Hun spør om jeg syns det er

skummelt og jeg sier nei, men mener det ikke, jeg har aldri vært så redd og jeg vet ikke helt hvor jeg skal putte hendene, putter dem i baklommene på buksa, den fineste jeg har. Når jeg tenker meg om er det den jeg har brukt hver gang vi har sett hverandre og nå føler jeg meg plutselig veldig ukomfortabel, men hvis jeg skifter bukse nå, må jeg skifte skjorte og cardigan og så kan jeg ikke bruke den capsen jeg hadde tenkt å bruke, og ikke de skoene, og ikke den nye jakka, og jeg må bruke ekstra lang tid på badet for å matche farger, for det er jeg så dårlig på, og da tror hun sikkert jeg bæsjer og det kan jeg ikke.

Hun kommer innom 9

Jeg gjemmer noen cd-er bak sofaen og tar bort det bildet jeg hengte opp i forrige uke, skifter på senga, legger de nye bladene jeg har kjøpt litt hulter til bulter på bordet. Legger fram flere bøker på nattbordet og kaster noen flere cd-er bak sofaen. Så går jeg bort til vinduet, men jeg ser henne ikke og så ser jeg på klokka. Går inn på do og vasker under kanten, der man ikke ser, og så spruter jeg litt eudetoilette i do og så skyller jeg ned. Rer opp senga, løper ut til vinduet igjen. Sletter loggen på datamaskinen og vasker speilet. Går til vinduet, så går jeg inn på do og vasker servanten, så går jeg ut i gangen og tar med meg de stygge jakkene og slenger de under senga, går bort til vinduet. Støvsuger do og så får jeg melding om at vi kanskje bare kan møtes ved kinoen.

Hun kommer innom 10

H u n kommer innom, igjen. Det er fjerde gangen på tre uker, hver gang er hun her en time.

Hun går igjennom uka, dagene og forteller meg alt hun har gjort. Hun har fisket, sier hun. En venn tok henne med til en brygge og så fisket de hele natten. Røkte og fisket.

De hadde fått noe småfisk, hun kan ikke navnet på noen av dem. Kanskje makrell.

Det minnet henne om barndom, uten at hun noen gang ble tatt med på fiske, de var mest rundt i Europa, det er barndom for meg, sier hun, en kafé i Siena, under bordet med den nye leken hun hadde fått. Eller forskjellige heiser, hotellheiser i Brussel.

Hun forteller om en gang da broren hennes hadde blitt borte i et kjøpesenter i London, hun hadde blitt så redd, men så ropte de han opp på høytaleranlegget, da var det i orden. Hun husker sånne små ting sier hun, men det er så rart, å få følelsen av barndom når du gjør noe du aldri har gjort før.

Hun kommer innom 11

H u n har vært her i fem minutter og hun har bladd i den boka i tre av dem. Hun sa så vidt hei, nå spør hun meg om jeg vet det og det og om sebraer egentlig er svarte med hvite streker eller hvite med svarte streker, sånne ting står i denne boka, sier hun. Og om jeg visste at man kan bruke den øverste rekka på tastaturet til å skrive typewriter. Det er sant, sier hun. Det står i boka.

Hun kommer innom 12

H u n kommer innom med en stol, setter den i stua. Så går hun ut og kommer tilbake etter fem minutter med et teppe. Hun kommer innom med en stumtjener, en tivoliradio, en gjennomsliktig pakke med plastklyper. Så går hun.

Hun kommer innom med sofa, bord og kjøkkenmaskiner, toalettartikler, store sjampoflasker fra Smart Club. Plastposer og arkivskuffer.

Hun kommer innom med en katt, en bolle, en pose med en fisk og et fotografi av hennes mor, og så går hun ut. Nå har hun flyttet inn.

Hun kommer innom 13

H u n kommer innom og bare; er det her det er naaaach? Og skriker det utover stua og inn på soverommene og jeg kan høre at det går folk i trappa og folk skriker og det klirrer i glass og nå lukter det røyk og det lukter hasj og jeg legger meg med hodet vendt inn mot veggen og håper at jeg skal få sove og håpe at kjæresten min ikke blir for full eller for stein og gjør noe dumt. Så blir det stille og så er det over, tenker jeg, men det er selvfølgelig ikke over, det er ikke over før hun kommer inn og tar dyna og jeg må hente teppet som ligger borte på stolen fra bestefar og hun som lukter alkohol og byen og asfalt og maskaraen hennes som gnis utover det hvite lakenet som jeg byttet på i dag morges og gulvet i stua som er fullt av brennmerker og gjørme og kjøleskapet som er tomt og brødboksen som er tom og kanskje det er brød igjen, men da er det ikke ferskt lenger, ikke når det har ligget uten pose i en natt.

Og jeg som står opp dagen etter og rydder og tenker at nå er det nok, nå er det slutt på moroa og jeg som lager frokost, egg og bacon og hun som kysser meg og stryker meg over hodet, sier unnskyld og jeg som gråter.

Hun kommer innom 14

H u n kommer innom, synger hurra for deg som fyller i år og deg skal vi gratulere, hun fortsetter og kommer inn på soverommet med hjemmelagd sjokoladecake, den jeg liker så godt og hun har puttet på lys, tjuetre rosa og hvite lys og jeg blåser dem ut.

Hun kommer innom 15

H u n kommer innom og jeg kan se det på ansiktet hennes, jeg kan egentlig høre det på stegene hennes, opp trappene, som om de forsvinner litt og litt for hvert steg, det er tjuefire steg opp hit, ikke langt i det hele tatt, men nok til å høre at hun skal fortelle meg at pappa er død

Hun kommer innom 16

Vi går ut av døra sammen. Setter oss i bilen og kjører under Da Vincibrua og jeg kjører bra.

Diverse utdrag fra *Jeg kan ikke gå hjem*

Painting self-portraits with whiteboard markers

Siden jeg har vært så voksen i det siste, får jeg lov til å være med i festkomiteen. Det er de yngste lærerne og meg. Vi skal finne på artige ting til personalfesten. Jeg sier at jeg ikke har noen ideer, men de vil ha meg med uansett, de tror sikkert jeg har peiling på festing siden jeg er ung og sånn.

Jeg slipper å gå ned på SFO siden jeg er med i komiteen. Vi sitter på lærerværelset og spiser twist. Eldar tegner på et whiteboard. Vi har en liten brainstorm og vi koser oss.

Alle får hver sin oppgave, jeg skal fikse 10 hvite papirduker, 60 engangsglass (vin og øl), 60 ballonger, 5 poser kaffe, plastbestikk (skjeer, gafler, kniver), 6 poser kull, musikk (fordi jeg er ung og veit hva som gjelder) og potetgull. Jeg skriver alt opp i notatblokken og spør om jeg skal sette på en til kanne. De svarer at de er forsynte med kaffe og at de egentlig må hjem til mann/kone og barn. Jeg føler meg som den eneste som danser på nachspielet, tar med meg sekken og går ut på parkeringsplassen.

Før jeg går inn i bilen roper en av lærerne på meg, hun vil ha nummeret mitt, bare sånn i tilfelle det er noe. Hun har ansvaret for lekene.

Når jeg har satt meg ned ved middagsbordet får jeg melding. Hun syns jeg er en ressurs for gruppa og er glad for at jeg er med. Jeg slår av mobilen før jeg får svart. Mamma spør hvem det er og jeg sier det er en lærer.

- Så hyggelig at du har blitt venner med lærerne, da.

Når jeg legger meg, etter jeg har pratet med Sara, tenker jeg på at vi har sex i et bøttekott. Etterpå føler jeg meg skitten og er nødt til å dusje, selv om jeg har lagt meg under dyna.

Glossy magazines

Når Sara drar ser jeg i damebladet hun har lagt igjen. Blir inspirert og går inn på badet og låner pinsetten fra sminkepungen hennes. Napper øyenbrynene, bare litt.

Jeg har ikke akkurat mye hår, men jeg napper de hårene som har samlet seg rundt brystvortene mine og rensker litt opp ved veiviseren (mer symmetrisk).

Jeg presser ut hudormer, klipper neglene, smører meg inn med kremene hun har lagt igjen.

Jeg klipper tuppene på håret, de som er splittet. Det står akkurat hvordan man skal gjøre det i bladet.

Drøm

Jeg får beskjed om å smøre sennep (Dijon) på lårene til Jennifer Lopez.

Det finnes mennesker som spiser en hel sjokolade om morgenen (på Nesoddbåten)

Jeg blir kvalm av damen foran meg, jeg er drittrøtt og skal inn på siviltenestemøte.

Hun spiser en hel sjokolade, klokka 08.32. Jeg må flytte meg. Går først ut for å få luft, så setter jeg meg sånn at jeg kan se

på den feite mannen i kiosken (Ender med at jeg må flytte meg enda en gang pga. tjukkebolla).

Jeg går av båten og er skikkelig kvalm.

På siviltjenestemøte sier jeg ingenting, noen sier masse, men ingenting og er veldig aktive. De er irriterende (organisasjonsfolk). Vi får pizza og så drar jeg på SFO. Damene er ikke glade for å se meg. Jeg er en trussel, har jeg funnet ut. Jeg får brev om at de skal på danskebåttur. Fett, meg og 4 damer tenker jeg da. Neida, men jeg vurderer faktisk å bli med.

Letar efter människor som är som jag

Faren til Sara vinker til meg med hodet, han peker mot kjelleren.

Han gir meg coveret og ber meg sitte. Hør, sier han. Jeg nikker.

Dette er musikk. Jeg sier ja, dette er musikk. Leser i coveret, men det står nesten ingenting. Blir dumt. Leser det mange ganger. 1989 Warner Music Sweden AB – A Warner Music Group Company. Når han ser på meg med forventning i blikket, har jeg glemt alt. Det er mange steg opp til stua, men jeg vil bare fortsette å gå. Bare fortsette mange etasjer.

Sara sitter i sofaen når jeg kommer opp, hun er en sånn man bare kan sitte og se på lenge, litt Audrey Hepburn egentlig, man blir ikke lei, og jeg er jo ikke lei av det. Ikke ansiktet. Hun har på seg en hvit t-skjorte og de trange svarte buksene. Hun har kjøpt nesten like til meg, når vi går i byen ser vi like ut, bare at jeg har mindre rumpe. Vi kysser uten at jeg egentlig vil det, jeg gjør det mest for mammaens skyld når

hun kommer med sushi, jeg skjelver og knoter med pinnene. Etter en stund kommer hun med bestikk. Jeg gjør det feil, blander ikke wasabi og soyasausen. Sara ler og kysser meg.

Fattar att det föds tusen sådana varje dag

Velger de dyre gulrøttene, de økologiske. Håper at noen ser det på vei til kassen, plukker med meg andre varer også, økologiske småkaker og brød med spelt, gjemmer sjokoladen og hvisker tjue Camel til damen i kassen. Når jeg ser meg i speilet i de automatiske skyvedørene, ser jeg at alt jeg har på meg har Sara handlet til meg, tenker at når jeg kommer hjem skal jeg ta på joggedressen.

Det er siste dag i morgen. Den siste dagen i mitt tidligere liv. Jeg får kanskje kake, kanskje en gave og garantert flere svette klemmer.

Sunday night when i clean the house

Selv om de som bodde her før har vaska, må jeg gjøre det igjen. Det lukter noe helt annet enn det jeg er vant til, det lukter som hun jeg var kjæreste med på barneskolen, en sånn lukt. Når jeg åpner vinduet, hører jeg lyder og føler meg så langt hjemmefra jeg kan komme, ser ut mot en liten park. Det er unger og foreldrene, de skriker, byunger, de ser helt annerledes ut enn de jeg er vant til. De leker ikke sånn som de jeg er vant til å se på og foreldrene er ikke som vanlige foreldre. De bare står der, med kaffekopp fra en kaffebutikk. Jeg tenker jeg burde gå ned og passe på litt, løse konfliktene. Knytte opp noen knuter, vaske et skrubbsår eller pusse en

nese. Vise foreldrene at det bor en her, rett over parken deres som godt kan passe på. Om det trengs, så de slipper å bli møkkete på de nye olabuksene. Så de slipper å bøye seg ned så skjortene blir skrukkete og så de slipper å gå bort fra den gode samtalen de har med likesinnede. Sånn at de slipper å se barna vokse opp. Det kan være min jobb, men det er ikke noe jeg ønsker. Jeg vil at det skal lukte av meg. Hvor er jeg i denne leiligheten.

Sola skinte og jeg var varm i fjøra

Jonas sitter med en bok når jeg kommer. Sola skinner mot han og jeg ser ikke øynene hans gjennom solbrillene. Han har fjernet barten.

- Hvor er barten?
- Næ, det var så mange som hang seg på trenden.
- Ok. Jeg tror jeg pulte Dorthe i natt.
- What the fuck?
- Ja. Jeg tror det, jeg husker ikke.
- Husker ikke?
- Ja, men hun dusja i dag morges.
- Dusja?

Han smiler, det er greit. Jeg veit det er greit.

- Jeg tror uansett ikke noe på monogami, jeg tror alle er utro. Hele tida.

- Ja?
- Jaja, jeg tror alle har seg med alle. Dorthe lå med den og den, som lå med den og den, som lå med deg, Daniel.
- Men hva faen skal jeg si da?
- Si?

- Du sier ingenting.

- Ok? Men Dorthé.

- Ja, Dorthé bor med dama di, Daniel. Hun sier ingenting. Hun puler jo alle, ingen vet hvem hun puler, hun puler jo hele tida. Jeg har pult Dorthé, Ruben har pult Dorthé, Morten har pult Dorthé og til og med lillebroren til Helene har pult Dorthé.

Nils?

Jeg prøver å føle den smerten jeg skulle følt, men det blir bare til en nummen greie som sprer seg. Et slags lokk og Jonas sitter med smilet og jeg sitter med smilet og forbi går det jenter i fine klær, noen har hunder, andre har kjærester og her sitter vi, tenker jeg.

- Så, mister. Hva vil du ha? Jeg fikk nettopp lønning og du trenger noe bra. Noe som kan fjerne alt av fylleangst. De har en helvettes slem fiskeburger her. Nei, fisk ikke noe i dag. Ta den store burgeren med feta.

Jonas tar av seg brillene. Øynene spretter ut, det er rødt og det kler han på et vis. Han prøver ikke engang.

- Har du cleareyes ellersno?

- Tøff morgen for deg og?

- Haha, ja mann, tøff morgen. Jeg endte opp oppe på Bislett hos hun fra jobben, det var mørkt, jævlig mange tryner. Men jeg fikk pult jeg og da.

It was the best sex that she ever had

Hun har skille, puppene er hvite, der hvor trusa satt er det hvitt. Det er hvitt og hun tar tak i meg, hun eier meg, tenker jeg. Du eier meg nå. Hun river av meg klærne, jeg er en

prostituert, tenker jeg. Hva er dette for noe? Alt går automatisk. River i meg, en falsk lidenskap, som på film, det er en film.

- Å fyfaen. Å fyfaen, Daniel. Shit. Det her var. Å shit.
Hun ligger våt av min svette. Puster tungt og smiler.

And our ashes will fly from the aeroplane over the sea

Ungen bak oss sparker, slår, dytter, griner og det er like før jeg tar hodetelefonledningen, jeg ofrer den, for å knyte den fast i halsen til barnet og stramme til. Har blitt vekt fire ganger og Jonas er full og flørter med dama ved siden av. De klapper når vi lander, det er ingen myte.

Jonas koser seg på Arrecife flyplass. Han ler og han sier han er i himmelen, charterhimmelen.

Han har aldri gjort dette før, han er gira. Han kjører rundt med tralla og snakker med folk.

Jeg kjenner at det roer seg, i taxien.

- Hvor langt er det a?

Jonas knipser med mobilkameraet. Tar bilder av rundkjøringer og kaktus. Jeg svarer rundt ti minutter og må åpne vinduet for sjåføren lukter.

- Club Flamingo, Princesa Ico, si?

- Si.

Jonas danser ut av bilen og hopper rundt. Jeg prater med landlorden som kjenner meg igjen.

- Such a big boy, all grown.

- Yes.

- It`s been like seven or eight years, right?

- Something like that.

Jonas er borte. Finner han ved bassenget med to pils. Snakker med barmannen.

- Hey, Daniel. Hils på Pete!

- Hello.

Pete er blitt eldre, baren er lik og det er fortsatt WestHam-skjerf og drakter i taket og på veggen i blikkboksen hans. Han kjenner meg ikke igjen.

- Oh my God! Dette er beyond kitch, Daniel. Fyfaen, dette er helt sjukt. Sjekk sofaen a!

Det har ikke forandret seg. Samme sofa og interiør. Føles ut som å komme hjem, eller til hytta, kanskje. Det står bøker i hylla, mest seriebøker på engelsk, men også Gift med Gro og Da Vinci koden. Jonas ler. Stryker over bokhylla og ler, tar bilder og poster det på bloggen sin. Han sier det. Han har lagd en blogg for dette, Lanzarotter.blogspot.com.

Livet gjennom en linse

- Her går han, dere, playaens største avlshingst. Ta del i hans bevegelser, the motion in the ocean, se den utstuderte gangen, se på klærne, dere, hipsterfitte personified. Hele gamlebyens posterboy. Yes, ladies and gentlemen, we are more than proud to present him.

Ja, hva sier du. Flash flash flash. Du er i fokus nå, si hva du vil, anything baby.

Du har altså rømt landet, er det sånn å forstå? Dratt fra the prettiest girl in Oslo til fordel for paraplydrinker og ro i sjelen. Prettyboy, prrrettyboy, hey, se inn i kamera, vekk med henda, dette er TV LanzaRotta direkte og her har vi Daniel Hagfors, en ung mann med håp og drømmer, et naturlig

talent foran kamera og en fin strek om jeg får si det selv. Han har i de siste månedene gjennomgått en forandring som menneske, han har begynt å tenke over ting, bry seg om miljøet, hjelpe gamle damer over veien og pule jenter i nød.

- Ey, det holder nå da.

Jonas hopper opp og ned på promenaden med kameraet.

Så går vi og spiser fisk i gamlebyen, Jonas filmer fortsatt.

Never wait for yourself

Jonas graver i sanda, jeg ligger på solsenga vi ikke har betalt for ennå. Klarer ikke slappe av før solsengmannen kommer. Sier jeg vil vente med å grave. Jeg sovner og når jeg våkner har Jonas kommet flere meter ned, det er så vidt jeg ser han.

- Jeg har betalt mannen.

- Å, bra. Jeg tror jeg sovna.

- Hehe, ja du er helt rød i trynet.

- Solero, Calyppo, Cola, Ice, Sprite, Pepsi, Fanta.

Jeg sier det med spansk aksent.

- Hæ?

- Hører du ikke hva han går og sier?

- Hvem da?

- Ismannen?

- Hahaha.

Club Discoteque Papagaya

De svenske jentene har prøvd å prate med Jonas, nå er de sure og prater med bartenderen i stedet. Jonas hopper rundt med paraplydrinken.

- Skal vi dra på strippeklubben som er under her?

- Eh.

Jonas går først. Betaler og det er blått lys over hele. Det blinker og så kommer det to stykker bort, de tar av seg bh'en og setter seg oppå oss.

- Vi må jo ha det litt gøy og da.

- Jada.

Når Jonas kommer tilbake fra do, gir han meg noe av greia, det er min tur.

Det går så rundt, og jeg er så bra, og jeg smiler til stripperne, klasker de på rumpa, og så går vi tilbake til diskoteket. Jonas henter to av de svenske jentene. Jonas og hun ene hvisker og Pernilla som hun heter stryker meg på låret, og så litt opp. Så slikker hun meg oppover mot øret og ber meg bli med på stranda. Jonas avbryter og sier at det er afterparty på Club Flamingo. Vi ramler ned trappa, Jonas og jeg, og han går til fyren som fiksa greier til han sist.

Vi tar litt mer bak et hjørne, henter sprit i supermercadoen og så er vi i leiligheten. Det er mer av alt og vi kler av oss og deler på det som er. Hun står over meg med silikonpuppene og Jonas er plutselig bak henne, hun andre er på toalettet og vi tar for oss. Nej, nej, nej. Jo jo, sier Jonas. Så tar han henne, hun gir til meg og vi er der og vi er ikke der og jeg merker at jeg må ha mer. Så vi tar mer og så er vi der igjen og hun sier nej, nej, sluta og vi sier jo. Og hun sier nej og vi får på mer, og vi går under alle sammen. Og verden går baklengs og verden går framlengs og hun ligger der, og jeg ligger der og der ligger Jonas og musikken blir bare høyere og høyere og høyere. Så kommer hun andre og så er vi der igjen, tar mer av alt og så slutter musikken.

Karoline Flaata

Født 1982

Tromsø

karofla@hotmail.com

Romanutdrag

Den store Katarina

August

Min første dag på *Den store Katarina* var en regntung og grå augustdag. Jeg hadde kommet til byen kvelden før, og selv om det kanskje var litt kjapt å begynne i ny jobb, gjorde det meg ingen ting. Det var nettopp derfor jeg hadde kommet. Da jeg gikk av toget, bestemte jeg meg for å ta en kikk på kaffebaren, før jeg fant fram til leiligheten. De hadde fortalt meg at begge deler lå like ved togstasjonen. Det de derimot ikke hadde fortalt meg var at det kun var oppoverbakke fra toget til byen. Jeg slang bagen over skulderen, rettet på ryggsekken, tok tak i håndtaket på trillekofferten og begynte å gå.

Hovedgata var ikke vanskelig å finne og ikke for lang å lete i. Jeg fant stedet med en gang. Det var stengt så sent, men jeg trykket ansiktet inntil den kjølige ruta og stirret. Det var mørkt der inne, men jeg kunne skimte konturene av en

disk, bord, noen høye, noen lave, masse kaffe- og tebokser og annet utstyr. Jeg kunne ikke se alle detaljene, men det var tydeligvis stappet inn så mye som mulig på de få kvadratmeterne. Innerst inne i kaffebaren, i rommet bak disken, antakeligvis kjøkkenet, kunne jeg skimte en skygge som nesten så ut som et menneske. Og jo lengre jeg stirret, jo mer liknet den avlange skyggen på en person, men den beveget seg ikke, så jeg regnet med at det måtte være noe annet. Jeg stod der en stund til, bare i tilfelle, men ingenting skjedde, så jeg gikk videre.

Jeg hadde ingen store forventninger til hvordan det ville bli å jobbe der. For det første hadde jeg ikke fått tid, og for det andre var det meg egentlig likegyldig. Jeg var der fordi jeg trengte et sted å være som ikke var hjemme, jeg skulle jobbe på *Den store Katarina* fordi en venn av foreldrene mine kjente han som eide stedet og fordi de tilfeldigvis trengte folk akkurat da jeg trengte å komme meg bort. Jeg trengte å komme meg bort fordi jeg ikke klarte å bo i samme hus, eller samme by, som foreldrene mine.

Foreldrene mine hadde alltid vært kalde og strenge i oppdragelsen. De var opptatte med sine karrierer, pappa som forlagssjef, mamma som sakfører, og jeg var vant til ikke å være førsteprioritet, selv om jeg var enebarn. Jeg hadde aldri en *dårlig* oppvekst, det var bare en mangel på varme, på selvfølgeligheten man bør ha i omgang med foreldrene sine, på nærhet, som gjorde at jeg aldri helt følte meg som en del av en familie. For ca tre år siden forsvant de. De bare dro på en lang ferie, eller reise, jeg vet ikke hvor, uten å si fra og nesten uten å høre fra seg de tre årene de var borte. For meg ble det bare en siste gest som fikk meg til å bestemme meg

for at jeg ikke ville være i familie med dem mer. Hvis det hadde fantes en måte å av-adoptere seg på, hadde jeg gjort det.

Da de kom tilbake igjen tre år senere, var jeg i utlandet og begynte å pakke nesten i samme sekund som jeg fikk beskjeden. David, kjæresten min som jeg hadde møtt der, i Berlin, stod bare og så på meg.

«Hva skal du si når du møter dem?»

«Jeg vet ikke, men det blir ikke noe hyggelig!»

Da jeg stod på flyplassen, holdt han meg hardt i hånden og det siste jeg husker av ham var et par triste øyne og farvelreplikken:

«Jeg håper jeg ser deg igjen. Du får ha en fin tur med flygemaskinen.»

David hadde alltid vært litt rar.

Da jeg kom hjem, bestemte jeg meg fort for at jeg måtte vekk igjen. Men det var ikke sjokket over foreldrene mine som fikk meg til å ta imot tilbudet fra vennen deres. Det var brevet jeg fikk fra David, like etterpå.

For en gangs skyld følte jeg meg virkelig kvalifisert til en jobb jeg skulle begynne i. Da jeg kom til *Katarina* min første dag, gledet jeg meg til å se stedet i dagslys, men jeg hadde nesten ikke satt foten innenfor døra før jeg hørte:

«Katarina? Det er du som er Katarina? Jaha, er det sånn du ser ut. Fort deg, ingen tid å miste, lag meg en halv mocca uten skum, uten koffein, med tre suketter og på lettmelk!»

Jeg visste ikke om jeg skulle ta det som en opptaksprøve, jeg hadde jo allerede fått jobben, men jeg gikk bak disken, fomlet litt med å finne fram til utstyret, og lagde drikken så

godt jeg kunne. Da jeg var ferdig, ble jeg bare stående og måpe mens Franz helte hele greia ut i vasken.

«Jeg hater mocca,» sa han, «jeg hater decaf. Jeg hater sukker og jeg hater lettmelk. Om noen ber deg lage noe så avskyelig, idiotisk, motbydelig og verrücht som alle disse tingene på en gang, så gi dem en schmakk og be dem gå hjem og lage kaffen selv!»

Så knep han munnen hardt igjen, gikk ned trappa til kontoret og overlot meg til meg selv resten av dagen. Jeg elsket Franz.

Franz var en eksentrisk tysker som tross en del år i landet ennå ikke hadde lagt av seg den tyske aksenten. En normal opplæringsfrase kunne lyde slik:

«Nein! Du gnukker på espressomaskinen som en våryr flodhest. *Kjærlighet* er ordet, du må elske med espressoen!»

Han var som regel å finne på kontoret sitt, eller «mitt pauserom», som han selv likte å kalle det, bortsett fra når han kom opp for å gi personen som jobbet pause. Franz elsket kaffe, noe som gjenspeilet seg i *Katarina*. Stedet var dekket fra gulv til tak av alt Franz hadde kunnet finne og like som relaterte til kaffe. Gamle reklame-plakater i vegger og tak, slagord som Franz hadde funnet selv eller stjålet fra andre steder, forstørret og hengt opp. Hyller langs veggene med kaffe- og tekanner, bokser, kverner, gammeldags og nytt i en salig blanding. I tillegg hadde han et eksklusivt, ifølge ham selv, utvalg av bøker presset inn der det var plass. Bøkene kunne være så forskjellige som *Brødrene Karamasov* av Dostojevskij og *Den hemmelige hagen* av Burnett. Den eneste kaffesorten Franz hatet var mellombrent kaffe, den lyseste sorten. For ham var ikke dette ordentlig kaffe. Hadde

man uflaks og kom og skulle ha det akkurat når han jobbet, kunne man bli stående og diskutere en halvtime for så å bli slengt ut av butikken med følgende farvelreplikk:

«Hvorfor bruker du ikke bare rå bønner i kaffen og sparer oss bryet!»

Franz levde ikke etter slagordet «kunden har alltid rett».

Bygningen Katarina lå i var et av de eldste husene i byen. I gågata, byens hovedgate, lå husene tett i tett som rekkehus, skjeve og forskjellige. Innvendig var det enda verre, fornuftig planløsning eksisterte ikke og husene var fulle av krinkelkroker, snirkler, ulogiske steder og generelt så mye fravær av «praktisk» og så mye tilstedeværelse av «sjel» at jeg fort følte meg mer hjemme der enn hjemme i min egen leilighet. Selv om husene hang sammen utenpå, var de et kaos av innvendige overlappinger. Katarinas kjeller, der Franz hadde sitt «pauserom», var dobbelt så stor som selve butikken og befant seg under nabohuset. Det kunne virke som om kjellerne hadde forflyttet seg et hus bortover med tiden.

Grunnen til at Franz hadde valgt å kalle kaffebaren sin for *Den store Katarina* var uklar; den populære versjonen var at han hadde elsket en kvinne dypt og lidenskapelig, en kvinne som het Katarina, noen mente det var navnet på en båt han hadde seilt med i den tyske marinen i sine pur unge dager, og andre mente den var oppkalt etter en utrolig tjukk dame han hadde kjent i sin fødeby. Franz ville ikke kommentere noen av disse ryktene, heller ikke til meg. Kanskje de sørget for ekstra reklame for stedet. Alle i den lille byen hadde sin mening om Franz, da han kanskje var byens mest eksentriske person. Men jeg fant fort ut at han hadde en helt annen side.

En dag jeg satt og hadde pause, et par uker etter at jeg hadde begynt, kom en kvinne innom som jeg hadde sett før. Hun pleide å komme nesten hver dag og jeg hadde etter hvert begynt å kalle henne «Den røde damen». Ikke fordi hun var fargerik, selv om hun var det, eller fordi hun hadde rødt hår, selv om hun hadde det, men fordi rødfargen jeg forbandt med henne på en måte strålte ut innenfra. Jeg hadde derimot ikke sett henne komme når Franz jobbet, det var jo sjelden han var oppe hos oss vanlige dødelige. Det jeg observerte nå, var blant annet at Franz ble helt stiv og rar og fiklet med espressomaskinen som den «våryre flodhesten» han selv foraktet så dypt. Jeg fulgte interessert med, for jeg hadde aldri sett Franz sånn. Det var da Franz, uten å mukke, solgte «Den røde damen» mellombrent kaffe at jeg skjønnte hvor ille det stod til. Han måtte være forelsket. Jeg så nøye på henne da hun gikk ut, kanskje for å se hva slags kvinne som kunne fange en mann som Franz` romantiske interesse. Hun var vel i slutten av 30-årene og ganske pen. Hun så hyggelig ut.

Det var etter at jeg hadde lagt merke til dette at jeg også la merke til at Franz som oftest kom opp for å hjelpe meg rundt tiden hun pleide å komme. Jeg hadde ikke tenkt over dette før, for det var rundt lunsjtider. Når hun kom inn, var det som om han mistet motet og jeg pleide å bli forstyrret i pausen min med fantasifulle påskudd;

«Katarina! Du må komme og ta over, jeg er nødt til å sy en knapp i skjorta,» eller;

«Kan du jobbe litt? I Tyskland har man aldri mer enn to minutters pause,» osv.

Om de hadde møtt hverandre før og hadde en historie utenfor kaffebaren visste jeg ikke, men jeg visste i det hele

tatt lite om hva Franz drev med når han ikke var på Den store Katarina.

Dagen etter episoden med «Den røde damen» var jeg på vei til jobb da jeg så en mann sitte på en benk i parken. Det som fikk meg til å legge merke til ham, var at han satt og matet fuglene, men smulene skled igjennom hendene hans og rant ned på skoene. Han druknet nesten i sultne fugler. Jeg stoppet opp litt og så på ham, han stirret ut i luften og så sliten ut. Brunt hår stakk til alle kanter og en stor nese stakk ut fra ansiktet. Han så ikke ut som en uteligger. Plutselig snudde han hodet og jeg skyndte meg videre. Senere kom han innom jobben og Franz fortalte meg at det var Jonas Karaff, sjef for galleriet Ekyrion, byens kulturelle kjerne. Han hadde blitt gallerisjef for fem år siden, i en alder av 27. Franz fortalte meg også at han var en av *Katarinas* mest inngrodde stamkunder.

Katarina blir etter hvert kjent med Jonas og han forteller henne om utstillingen han planlegger.

En dag Jonas hadde tatt seg tid til å sitte på *Katarina* på dagtid, han satt der som oftest om kvelden, gjerne etter at jeg hadde stengt, begynte han å fortelle meg historien om Alexander Kramm. Jeg hadde hørt litt av hvert, det var ikke én person i byen som ikke hevdet at han eller hun kjente den sanne historien om hvem Kramm hadde vært og hans liv, og som hadde det fra *helt* sikre kilder; bestemoren til kusina til onkelen til bestevennens halvbror. Men ingen av dem var som historien Jonas fortalte.

Jonas var god til å fortelle historier, i motsetning til meg, som alltid ble altfor utålmodig etter å komme til poenget og derfor kunne ødelegge en i utgangspunktet god fortelling. Jonas, derimot, kunne fortelle en i utgangspunktet kjedelig historie og få den til å bli spennende. Kramms historie var spennende nok i seg selv.

«Kramm ble født i 1905 i denne byen og han vokste opp under uvisse kår,» sa Jonas mens han rørte i kaffen sin, «veldig lite stoff finnes om hans oppvekst, bortsett fra de få hentydningene han har kommet med selv i sitt arbeid, og man må gjette seg til mye. En ting er sikkert, og det er at det skjedde noe traumatisk i ungdomstiden hans som gjorde at han kuttet alle bånd med familien sin for godt. Året er 1925, Kramm er 20 år, og her begynner det å bli uklart. Kramm forsvinner nemlig i tre år.»

Jeg så overrasket på Jonas, men han så ikke på meg. Fant han på alt dette? Visste han om foreldrene mine? Men han virket helt alvorlig og jeg kunne ikke helt skjønne hvorfor han skulle tulle på den måten. Han fortsatte:

«Det blir satt i gang en leteaksjon, og det blir en ganske stor lokal sak. Vi finner det i de gamle avisene vi har fått fatt på og annen korrespondanse. Familien er ute av seg og skremt og det går rykter om det ene og det andre. Overnaturlige fenomener diktes opp av byens innbyggere. De fleste tror han bare har rømt til storbyen, mens myndighetene frykter noe kriminelt. Men han er borte uten spor og til slutt regner de fleste med at han har vært utsatt for en ulykke, kanskje druknet. Nøyaktig tre år senere, når alle har gitt opp håpet, dukker Kramm opp igjen.»

Her ble jeg avbrutt av en kunde som kom inn, og deretter enda en kunde. Til slutt måtte Jonas gå, men før han gikk ut av døra ropte han til meg:

«Jeg kommer tilbake etter stengetid!»

Jeg hørte ham ikke. Jeg var forvirret av det jeg hadde hørt og jeg var blitt interessert i Kramms historie. Hvor mye informasjon kunne ha forsvunnet på 100 år? Hvorfor var det så vanskelig å vite hva som hadde skjedd med ham? Mens jeg ventet, fikk jeg høre flere forskjellige historier fra diverse mer eller mindre pålitelige stamkunder – én mente at Kramm hadde rømt for å dra til München og bli trapesartist, en annen mente han hadde et alter ego som hadde levd som bonde i Sør-Alpene, at han fortsatt levde og at det var her han var den dag i dag. En spesielt fantasifull versjon, eller kanskje den *minst* fantasifulle versjonen, som kom fra en gammel mann med rosa hår som hevdet å ha kjent Kramm personlig, var at han livnærte seg som Elvis- imitator i Las Vegas. Ikke én konspirasjonsteori er komplett uten et element av Elvis, med andre ord. Jeg var litt skuffet over at de ikke hadde klart å komme opp med en «Kramm ble bortført av aliens»- teori, men det finnes vel grenser, selv for innbyggerne her.

Da Jonas kom tilbake, fortalte jeg ham om teoriene, og han lo.

«Men,» sa han, «det er en grunn til at det finnes så mange teorier om Alexander Kramm.»

Jeg lyttet.

«Som jeg sa, dukket Kramm opp etter å ha vært forsvunnet i tre år. Året var nå 1928. Det finnes mange teorier om når, hvor og hvordan Kramm dukket opp igjen. Jeg

kan, uten å skryte, si at jeg er en av de største ekspertene på Kramm og jeg er nesten hundre prosent sikker på at han dukket opp den 18. august 1928, midt på Hardangervidda. Sannsynligvis var det en lokal bonde som fant ham og viste ham veien ned. Han var forvirret og hadde, i følge rykter, på seg merkelige klær. Dette styrket folks tro på at det hadde skjedd noe overnaturlig. Flere snakket om at han hadde vært hos de underjordiske. Jeg skal ikke gi slike rykter for stor plass i Kramms historie, men det kan fortelle litt om hvordan folk i denne byen var, og til en viss grad fortsatt er, og hvilke vilkår han møtte da han kom tilbake. Han ble ikke hjemme lenge og han fortalte ingen hvor han hadde vært eller hvor han skulle. Vi vet at han flyttet til storbyen og begynte å jobbe i et forlag. I tillegg begynte han å skrive bøker selv. Først lette, gode, underholdende historier som solgte godt. Senere, da han flyttet fra byen, forandret bøkene hans karakter. Og dette er like før vi mister ham fullstendig.»

«Mister ham?» sa jeg.

«Jeg skal ikke snakke så mye om de bøkene han skrev før han flyttet, selv om det er de han er mest kjent for. Det er de tre siste bøkene han skrev, mens han bodde på Sørlandet, som interesserer meg. Dette er en helt annen type bøker. Jeg vil gjerne at du leser den første før jeg fortsetter, jeg tror det er nødvendig for historien.»

«Gjerne,» sa jeg og mente det.

«Det er ikke trykket mange eksemplarer av den, men jeg har to og du skal få låne det ene.»

Jeg visste ikke helt hvorfor Jonas hadde bestemt seg for å fortelle meg og vise meg alt dette. Det var konfidensielt før

utstillingen var ferdig og åpnet. Men jeg var glad for det og følte det var en høytidelig stemning i rommet.

«Jeg skal ikke fortelle om det til noen,» sa jeg.

Han smilte fraværende og sa: «Jeg tar den med i morgen. Jeg gleder meg til å høre din mening om den, jeg har aldri vist den til noen venner før, bare eksperter.»

Så gikk han og overlot meg til meg selv, mine forvirrede tanker og en halvryddet kaffebar.

Hopp i tid; Hun leser boken og får en følelse av at det er noe i den som hun ikke klarer å se. Og at det er noe i den ment spesielt for henne. Det samme føler Jonas. Hun finner ikke ut av hva det er og leser en bok til, samtidig som Jonas forteller mer av historien. Etter hvert blir hun lei av mysteriet og andre ting interesserer henne mer. Franz viser henne et rom han har funnet under trappa i kjelleren på «Katarina», han tør ikke gå inn og vil at hun skal gjøre det. Der finner hun et slags arbeidsrom med en notisbok. I notisboken finnes nedtegnelser gjort av en som har vært innestengt der. Etterhvert som hun leser, blir de mer og mer uvirkelige, som om personen har blitt gal eller noe uforklarlig har skjedd. Hun lurte på om dette også har noe med Kramm å gjøre. I tillegg blir hun kjent med flere kunder og blir bedre venn med Franz.

Desember

1. desember var jeg bedt til Franz på et «personalmøte». Jeg regnet med at vi skulle snakke om julen. Jeg hadde ikke

pyntet leiligheten min til jul, men det var allikevel renere og ryddigere enn vanlig. Noe måtte jeg jo gjøre nå når det var advent. Jeg gikk ut i kvelden og låste døra etter meg, begynte på de tre kvartalene bort til Franz. Siden jeg bodde i første etasje, var det ikke sjelden Franz stakk hodet opp i vinduet mitt når han gikk forbi. Eller jeg kunne være ute på kjøkkenet og høre «bank bank» på ruta i stua. Franz nektet å ringe på døra. Det irriterte meg, samtidig som det var hyggelig. Siden han bodde i øverste etasje, kunne jeg ikke hevne meg heller.

Jeg gikk bortover gaten i den kalde desemberluften og snøen krammet under føttene mine. Vinduene til Franz var lyse i det ellers mørke huset og månen hang som en lue over pipa. Jeg gikk inn, opp til fjerde etasje, og banket på.

«Ja, kom inn?» hørte jeg Franz rope innenfra, «Det er ikke låst!»

Jeg gikk inn i gangen og tok av meg yttertøyet mens jeg hørte Franz romstere på kjøkkenet. Da jeg gikk inn i stua, fikk jeg meg et lite sjokk; Franz hadde malt alle bjelkene julerøde!

«Ja!» hørte jeg fra kjøkkenet, «Jeg gjør det hver jul, det er wunderbar, ikke sant?»

«Ja,» ropte jeg tilbake, tvilende. «det er fint.»

Han stakk hodet ut i vinduet som var mellom stua og kjøkkenet.

«Sitt ned, sitt ned, Katarina! Du skal få kveldsmat. Jeg bare slenger sammen noe her på kjøkkenet. Det blir bare noen rester, ikke noe spesielt.»

Fem minutter senere satt jeg og spiste bakt asparges med pastrami og Manchego som Franz bare hadde «slengt»

sammen. Franz satte seg ned ovenfor meg og spiste. Det var veldig godt. Etter en stund sa han, med mat i munnen:

«Katarina, jeg regner med at du skal bort i jula. Derfor har jeg ansatt et par folk til som kan jobbe ekstra. De kommer innom snart, jeg tenkte det var best dere hilste på hverandre.»

«Jeg skal ikke hjem i jula,» sa jeg litt irritert, «jeg blir her!»

Franz stirret på meg.

«Men det er jo helt fantastisk! Da kommer du til meg i jula, Katarina, så skal vi kose oss! Endelig ikke alene i jula. Jeg skal lage Karpfen, Glühwein, Christstollen, Zimstern, Plätzchen og Dresdner Weihnachtsstollen!»

Etter denne utblåsningen satt han lenge og så ut i luften uten å si noe. Jeg lurte på om han kanskje hadde ombestemt seg da han plutselig sa høyt:

«Baumkuchen!» Jeg skvatt. «Jeg visste det var noe jeg hadde glemt. Jeg skal lage den til deg Katarina, en fantastiske julekake! Når du skjærer den, ser den ut som et tre innvendig! Et Weinachtsbaum! Vil du komme?»

Jeg følte meg mildt sagt litt overrumplet, men jeg hadde ingenting imot å være hos Franz på julaften. Jeg håpet jeg klarte å utrykke tilfredsstillende entusiasme da jeg svarte:

«OK!»

Men Franz så ikke lenger på meg, han var allerede på vei inn på kjøkkenet. Det ringte på døra og han endret kurs ut i gangen.

«Det er de nye julehjelpene!» ropte han ut til meg. «Nå skal dere få hilse på hverandre!»

Jeg satt fortsatt og tenkte på hvordan julaften med Franz ville bli da en jente kom inn i rommet. Hun så veldig nyansatt ut og var antakeligvis usikker på hvor hun hadde Franz. Det var mange som hadde lyst til å jobbe på *Katarina*, men de fleste som kom modig inn med en søknad ble skremt ut etter fem minutter av Franz måtte å være på. Det var umulig å vite hvor du hadde ham uten å kjenne ham. Hun så helt normal ut, men jeg ble ikke lurt. Noe merkelig, mystisk eller spektakulært måtte det være ved henne, ellers hadde hun aldri blitt ansatt av Franz. Hun tok et par nølende skritt inn i stua, satte seg ned ytterst på kanten av en skammel før hun spratt opp igjen med et «Å!»

Jeg skvatt igjen.

«Jeg må jo hilse på deg! Ingrid heter jeg!»

«Katarina.»

Hun stirret på meg. Nå lurte hun på om det var kona eller dattera til Franz jeg var.

«Er det du som er Katarina, liksom? Jeg mener; er det du om er Katarina-Katarina?»

Hun satte seg ned igjen.

«Det er ikke meg stedet har blitt oppkalt etter, om det er det du mener,» sa jeg.

«Åh,» sa hun bare og ble helt tom i blikket. Kanskje hun var skuffet.

Jeg syntes det var vanskelig å vite hvordan jeg skulle snakke med henne, men før vi fikk sagt noe mer kom julehjelp nr. to inn. Han var høy. Jeg så oppover på ham, men der jeg forventet å finne et hode, var det bare mer brystkasse. Da jeg kom opp til ansiktet, så jeg at han var pen. Veldig pen. Sånn feminint pen, sånn pen man har en tendens

til å synes er for pen-pen. Spektakulær nok for Franz, i hvert fall. Han var tynn og hadde mørkt hår til skuldrene, han hadde på en måte et mørkt utseende. Han så litt ut som typen som heller satt hjemme på en lørdagskveld og skrev dystre dikt enn å gå ut og feste med vennene sine. Jeg så ham for meg sitte og skrive noe sånt som; «Verden er en mørk tunnel, dagen er på hell, snart er det kveld. Døden er den eneste løsning jeg øyner om ikke denne vind av ondskap løyner». Eller noe sånt. Så skjønnte jeg at jeg hadde sett for lenge. Jeg hadde stirret og han stirret tilbake. Franz stod på sidelinjen og stirret og Ingrid satt på skammelen sin og stirret. Jeg festet blikket på en av Franz nipsfigurer i stedet, en porselensengel med rosa leggvarmere og puff-øreklodder, mens jeg tenkte: «Helvete.»

«Og dette er Jonatan!» sa Franz. «Helvete,» tenkte jeg igjen.

Da en time hadde gått, hadde jeg ennå ikke snakket med Jonatan. Det var tryggest å holde seg unna, jeg kjente meg selv godt nok nå. Jeg skjønnte ikke hvorfor jeg ikke kunne klare å være en av de menneskene som var så tynget av sine egne problemer at de aldri ble satt ut av sånne små problemer som å bli nervøs ovenfor andre. Jeg kom tydeligvis alltid til å være en person som kunne ha de verste problemer, men som likevel ble nervøs når en kjekk gutt kom inn. Franz syntes heldigvis Jonatan var utrolig interessant å snakke med, så jeg slapp å være redd for å si noe som: «Hvor er Kasper og Jesper?» eller «Røver du mange hjerter?» eller noe sånt. Jeg har aldri sagt noe som det, men det får meg ikke til å slutte å være redd for å si det.

Ingrid snakket konstant og var utrolig morsom. Hadde jeg ikke hatt henne å snakke med, hadde det blitt en ukomfortabel kveld for meg. Jeg trengte nesten ikke si noe, hun snakket for to, minst. Hun var lett å bli kjent med. Hun fikk meg til å føle meg litt treg og dum. Jeg håpet jeg ville få mer med henne å gjøre, selv om vi ikke skulle jobbe sammen i jula, for hun fikk meg til å tenke på alt annet enn meg selv. Det var deilig.

Da de andre hadde gått, satt jeg hos Franz en time til. Vi satt i stillhet og drakk rødvin da Franz spurte: «Hvorfor leser du ikke den boka, Katarina?»

«Hvilken bok?» spurte jeg.

«Kramms bok,» svarte Franz.

Hvorfor spurte Franz meg om det? Som om det var viktig. Som om han visste akkurat hvor viktig det var. Nei, som om det var jeg som ikke visste hvor viktig det egentlig var.

«Jeg vet ikke,» sa jeg og håpet det ble det siste jeg sa om den saken.

«Du utsetter det,» sa han, «du vet du må lese den. For Jonas' skyld om ikke annet. Han har anstrengt seg mye for å vise deg de bøkene.»

Hva var det med Franz?

«Jeg ba ham ikke vise meg dem! Han gjorde det fordi han ville det selv. Fordi han trengte hjelp!»

Franz himlet med øynene.

«Han gjorde det fordi han trodde *du* trengte hjelp. Fordi det var noe han trodde dreide seg om deg på en eller annen måte.»

«Hvordan vet du alt dette?» var det eneste jeg fikk til å si.

«Jeg har kjent Jonas lenge, helt siden jeg kom til denne byen.»

Jeg hadde alltid sett på Franz og Jonas som det mest usannsynlige venneparet i verden. Men nå var egentlig ingenting helt usannsynlig når det gjaldt Franz. Han ga seg ikke:

«Jeg vet at du har vært deprimert en stund, Katarina, og jeg skjønner at det tydeligvis har gjort deg blind for hva folk prøver å gjøre og hele tiden gjør for deg. Jeg har sett at Jonas har sittet mange ganger og snakket med deg på jobb og du vet at han har mye å gjøre med utstillingen, men du har vært altfor mye i din egen verden til å legge merke til det. Og det har du også hatt rett til, men nå er det på tide å våkne opp, Katarina. Se på menneskene rundt deg!»

Jeg hadde ikke sett den komme. Franz av alle mennesker skulle sette meg på plass! Franz som ikke gjorde annet enn å vandre rundt i sin egen verden. Jeg ble lei meg, for jeg ville ikke være egoistisk, og sånn som Franz la det fram hørtes det ut som om jeg hadde vært forferdelig. Jeg hadde trodd at Jonas hadde sittet og snakket med meg på jobben fordi *han* trengte trøst. Så hadde han tydeligvis trodd at han trøstet meg. Hadde alle lagt merke til hvordan jeg hadde vært?

«Jeg må gå,» sa jeg.

Franz bare nikket og fulgte meg ut i gangen.

«Ikke glem at du er flott, Katarina, sa han. - Du har vært nede og det har du sikkert også hatt en grunn til, men du har også vært flott.»

Jeg skjønte ikke hva han mente.

De siste dagene før jul var hektiske. Folk var ute og handlet julegaver, julepynt, julekaffe og julete. Men det

fantas noen kunder som var upåvirket av høytidsstemningen. Tannlege Enoksen for eksempel, var blitt enda tristere siden sist. Han kom innom den siste dagen før jeg tok julefri, i en rolig periode, lente seg trett inntil disken og bestilte en kaffe. Mens jeg lagde den, stod han og så tankefull ut mens han skiftet på vekten mellom bena og vugget frem og tilbake, før han utbrøt:

«Hva skal det bli av verden når folk ikke engang bruker tanntråd mer!?!»

Jeg visste ikke hva jeg skulle si til det, jeg kunne si at jeg i hvert fall brukte tanntråd, men tvilte på at det ville hjelpe. Han hadde ikke blitt imponert over min evne til å pusse tennene med tannbørsten lett på skrå eller det faktum at min mor en gang i fjern fortid hadde vært tannpleier. Han tok av seg brillene med et sukk og pusset dem. Jeg satte kaffen hans foran ham.

«Jeg bør jo egentlig ikke drikke kaffe,» sa han mens han puttet brillene tilbake på nesen. «Det er ikke bra for tennene. Misfarger og sliter på emaljen. Ja, det er i hvert fall det jeg sier til pasientene. Men holder jeg mine egne regler? Hva skal det bli av verden når ikke en tannlege engang klarer å holde sine egne regler om daglig tannhygiene. Jeg har til og med sukker i kaffen!»

Jeg hadde havnet oppi en skyldig tannleges bekjennelser. Han virket nesten på gråten.

«Jeg bare skjønner ikke hvorfor tennene våre blir så skadet av alt. De blir utsatt for stadige angrep hver dag akkurat som om alt og alle er ute etter dem. Dårlig munnhygiene gjør kysten så og si klar for bakterier som bryter ned sukkeret til syrer og etter bare et par minutter

begynner en oppløsning av mineralsaltene. Visste du at det er umulig å pusse tennene helt rene?»

Dette var en av hans yndlingsreplikker, men entusiasmen var liksom borte.

«De får ikke et øyeblikks fred for nedbrytende stoffer, alltid er det noe. Og det eneste de ber om er at vi tar litt vare på dem, pusser dem en gang iblant, bruker tanntråd. Men de færreste gidder. Det er så trist, pasient etter pasient kommer inn til meg med tenner de har ødelagt selv, tenner de skjodesløst har kastet cola, sjokolade, kaffe og te på, og så forventer de at jeg skal fikse dem igjen. Akkurat som om det er mitt ansvar!»

Det begynte å bli kø bak tannlegen. Han sukket igjen og tok kaffen sin.

«Det beste hadde vel kanskje vært om vi bare sluttet å bruke tennene. De er tydeligvis ikke laget for å takle presset vi utsetter dem for. Tenk hvis vi alle bare kunne slutte å spise.»

Så gikk han. Jeg håpet ikke dette betydde at tannlege Enoksen hadde tenkt å slutte å spise.

Like før jeg skulle stenge, hørte jeg at det kom noen inn. Det var Jonatan. Jeg hadde sett han et par ganger etter kvelden hos Franz, men bare når han hadde opplæring og jeg slapp å snakke så mye med ham. Nå stod han der og det var bare meg og ham i butikken. Jeg følte meg truet. Håret hans hang ned i ansiktet på en veldig poserende måte, jeg lurte på hvordan han klarte det. Jeg hadde prøvd å klippe lugg en gang, en sånn som henger stilig og nonchalant ned foran øynene, men hadde blitt gal etter 5 minutter og nærmest

stiftet den til hodet med hårspenner. Han så på meg og luggen filtrerte blikket så det ble enda mer slørete og mystisk.

«Hei,» sa han.

«Hei,» sa jeg.

«Jeg skulle bare legge skattekortet her,» sa han.

«O-kay,» sa jeg som om jeg drev A/S kjekk og grei, «skal jeg...eh...ta det og legge det noe sted?»

«Jeg går ned og legger det på kontoret til Franz,» sa han og kastet på luggen. Han hadde sånne akkurat passe slitte jeans på seg. Og lange ben. Jeg lot som om jeg var opptatt med noe bak disken. Da han kom opp igjen, så han på meg på en måte som gjorde meg usikker på om han hadde lyst til å spise meg opp eller om han hadde tenkt til å holde meg på en armlengdes avstand resten av livet. Jeg var ikke sikker på hvilken av dem jeg ville foretrekke.

«Ha det,» sa han.

«Ha det,» sa jeg.

Da jeg var ferdig på jobben den dagen, bestemte jeg meg for å gå ned i kjelleren og hente boka. Jeg lurte på om Franz kanskje hadde funnet den der nede og spurt Jonas om det. Han visste om bøkene, men ikke at jeg hadde utsatt å lese den siste. Men jeg visste også at Franz helst ikke gikk inn i rommet under trappa, noe som hadde kommet tydelig fram da han viste meg det for første gang.

Jeg gikk ned i kjelleren, inn i kottet og åpnet døra. Det virket ikke som om Franz hadde vært der, men det var godt mulig han hadde listet seg rundt for det. Det var egentlig ikke så farlig, han hadde jo all rett til å befinne seg hvor som

helst han ville i sin egen butikk. Men jeg følte allikevel at rommet var blitt litt mitt. Jeg hentet boka og gikk ut igjen, hadde ikke tenkt å være der noe mer den dagen. Da jeg gikk opp trappa, hørte jeg at noen banket på døra. Da jeg kom opp, så jeg gjennom vinduet at det var Karin, hun som drev konfektbutikken. Jeg åpnet opp.

«Jeg beklager at jeg kommer og maser etter at det er stengt,» sa hun, «men jeg er desperat. Jeg trenger kaffe til noe av julekonfekten min, *ordentlig* kaffe altså, og det har dere bare her. Jeg skal levere til et selskap i morgen.»

«Det er greit,» sa jeg, «hva slags kaffe trenger du?»

Hun fortalte det og jeg gikk for å hente det hun trengte.

«Jeg setter en kurv her med litt forskjellig!» ropte hun fra ute i butikken, «en slags førjulsgave fra oss!»

«Tusen takk,» sa jeg da jeg kom ut igjen, «jeg får rappe det meste før Franz oppdager den.»

Hun svarte ikke og jeg så at hun stirret på noe. Det var boka som jeg hadde lagt fra meg og glemt på et av vindusbordene.

«Moren min,» sa hun, «fortalte meg at onkelen til Kramm drev butikk i disse lokalene en gang. Han var pantelåner, du vet sånn som de hadde før i tiden, der man kunne pantsette ting av verdi når man trengte penger, og så kunne man kjøpe dem tilbake igjen etterpå. Mormor sa hun så Kramm en gang da hun var liten og innom med sin mor en periode de trengte penger. De pantsatte noe av sølvtøyet, familiegods, men fikk heldigvis kjøpt det tilbake igjen ikke lenge etter.»

«Hvordan var Kramm?» spurte jeg.

Jeg hadde aldri snakket med Karin om Kramm før.

«Søt gutt, sa mormor, pen å se på da han var yngre, visstnok, men sjenert. Holdt seg i bakgrunnen. Onkelen var visst ingen hyggelig type, ifølge mormor. Men det kan være det bare var sladder.»

«Var Kramm mye her?»

«Ikke så mye, tror jeg, det var visst ikke så mye kontakt mellom foreldrene og onkelen. Men det vet jeg ikke så mye om.»

Jeg ga henne kaffen.

«Er det egentlig noen som vet noe sikkert om Kramm?» sa jeg, «Det er jo ikke *så* lenge siden, men allikevel kan det virke som om ingen kjente ham ordentlig.»

Hun smilte.

«Kanskje han var en sånn,» sa hun, «en sånn som alltid holdt seg for seg selv, som skydde folk og var usikker på hvordan han skulle forholde seg til dem.»

Hun tok en pause og så tankefull ut.

«Men kanskje han var en sånn som bare var annerledes, en som ikke liknet på folk her og som de ikke forstod seg på. Det er ikke sikkert de interesserte seg for ham heller, før han ble kjent, og da var det for sent. Da var han borte herfra. Det kan hende han aldri fant noe av verdi her, ingenting som gjorde at han følte seg hjemme. At det var derfor han dro.»

Hun så på meg.

«Jeg tror han forstod folk i byen veldig godt,» sa hun, «men ingen forstod ham. Det er litt sånn noen av oss er. Interesserte i andre og deres liv men ikke interesserte i å slippe noen inn på oss.»

Hun så på klokka.

«Nei, nå må jeg gå og jobbe.»

Hun var på vei ut døra da hun stoppet og så på meg;

«Har du lyst til å være med?»

Jeg ble overrasket, men det var ingenting jeg hadde mer lyst til. Kurven hennes stod igjen da jeg låste døra til *Katarina*. Men boka lå trygt i bagen min.

Susanna Happonen

Født 1981

Tromsø

susannahapponen@hotmail.com

Dikt

Inn og ut av uferdige
landskap, usikkerheter
Hva kan bygges av én
kubikkmeter snø

En skjelving i vindusglasset,
en tvil nesten innen
rekkevidde
Det er noe her,
blir det hvasket,
deretter blir alt glemt

Her er jordet,
her har århundrers
grøftegraving funnet sted
Hvert spatak
har gjæret, med tid
blitt uspiselig,
munner har lukket seg

Ingen med mine
hender har makt, jeg har aldri
stått på utsiden av
dette vinduet

Best å drømme med saksen
i hånd, om du ikke skulle være
alt jeg har vevd deg til,
om jeg skulle ha misforstått

Hoder
som sovner i fang,
hår som glir inn
og ut av
nevene på folk

Vi lar bøkene utvikle
pels, slik forenes
kroppslige og mentale behov
Vi stryker dem i timesvis

Vi, sveverne, befolker
bussene, barene,
sykehusene, deltar
i debattene, asfalterer
veiene. Fingrene våre
har vært overalt

Leser andre
menneskers tanker, bøker,
det usagte, det sanne
Fire om natten suser noen
forbi på sykkel

Det pustes,
det sirkles om
sannheter, fedre nærmer seg
mødre på tidligere uante måter
Ennå har ingenting hendt

Ingvild Holvik

Født 1976

Tromsø

ingvild_ween@hotmail.com

Novelle

Avløysaren

Det var midtsommar. Fjorden låg blank og stille. Fluene summa. Eg og Inga jobba i friluft når véret var slik. Vi trilla ut Besta sin rullestol og lét kundene få sitje der. Hårstråa svevde og glima som tunne spytttrådar i soldisen. Eg brukte rive for å samle håret. Det pakka seg saman til ballar som vinden tok tak i og rulla nedover bakkane. Om graset var nyslått, stoppa dei ikkje før dei nådde gjerdet nede ved toglinja. Det var eit strev å få dei laus frå nettinga.

Ein gong i veka drog vi ut til Øyne for å klippe bebruarane på Dalneheimen. Dei som ikkje ville klippast, fekk tilbod om vask og føn. Vi tok snarvegen ned bakkane til naustet. Eg bar baggen med frisørutstyret og ein pose med bøker. Vi kleiv over nettinggjerdet og tok oss over jernbanelinja for å kome ned til sjøen. Det hadde blitt meir risikabelt etter at stasjonen hadde stengt. Toga rasa forbi utan å sakke farta. Å gå i land på Øyne var heller ikkje utan risiko. Ein måtte ha

spesialløyve. Derfor tok Inga seg av alle pasientane personleg. Eg svippa ho over og venta i båten til ho var ferdig.

«Møtte du Elvira?» spurde eg då ho endeleg kom tilbake.

«Du veit at eg ikkje kan snakke om pasientane,» sa Inga.

«Fekk du gitt ho bøkene?»

«Eg leverte dei i resepsjonen.»

Då Elvira blei sjuk og eg mista jobben på biblioteket, hadde Inga tatt meg under vengene. På desse blanke sommarettermiddagane, når salongen hadde smått med kundar, fekk eg øve meg på å frisere ho. Ho sat i rullestolen med lukka auge og føtene i ei balje. Eg prøvde å setje opp håret hennar i ein frisyre med hårnåler. Fluene summa. Ein traktor dura. Der kom Albert køyrande på John Deere-en sin. Albert budde i det siste huset før tunnelen. Etter eit ras for nokon år sidan var løpet blitt justert, så tunnelen fekk utløp i Det nye kommunesenteret. Tunnelopninga i Dalne var blitt mura igjen. Etter dette hadde trafikken gjennom bygda skrumpa inn. Det var stort sett doningen til Albert som trafikkerte forbi huset vårt. No hadde han ein passasjer, ei spedbygd jente med mørke auge. Han løfta handa til helsing. Vi vinka tilbake. Då vinka den framande jenta òg.

«Der har den gamle grisen fått seg ny avløysar,» sa Inga.

«Han snakka om at han hadde skaffa ei frå Tsjekkoslovakia.»

«Tsjekkia? Eller Slovakia?»

«For ein vulgær hårfarge. Lysar Aust-Europa lang veg.»

«Trudde du likte raudt hår.»

«Men ho er søt. Vi må be dei over. Lagar du vaflar?»

Eg hadde sett fram koppar og skjenkt i kaffi. Vaflane serverte eg etter kvart som dei blei ferdige. Inga var nøye på at dei skulle vere nysteikte. Imens eg steikte, konverserte ho Albert og jenta.

«Har du spist vaflar før, Magda?»

«Ja! Men ikke så gode. Jeg har alltid hatt lyst til å smake norske vafler.»

«Kva synst du om Noreg då?»

«Å, det er veldig interessant her. Som en blanding av Transylvania og Sveits. Og jeg elsker fjorden!»

«Så du har vore i Transylvania? Er ikkje det ein dyster stad?»

«Jeg ble født i Kolozsvár. Det er en by i Transylvania. Jeg studerte norsk på universitetet der, før jeg flyttet til Budapest og tok hovedfag.»

«Så interessant!» sa Inga.

«Nei, no må eg ut og blåse,» sa Albert. Han tok med seg kaffikoppen og gjekk ut.

«Korleis likar du deg hos Albert, då?» spurde Inga.

«Jo, det er veldig fint. Så typisk norsk, syns jeg. Han har vist meg rundt på gården. Jeg gleder meg til å møte barna. De er sikkert i barnehagen, ikke sant?»

«Ja, kva for barn då?»

«Barna til Albert, som jeg skal passe på.»

«Han Albert har då ikkje ungar.»

«Men jeg kom for å jobbe med barn. Som au pair.»

Inga såg spørjande på meg. Eg såg spørjande tilbake.

«Han Albert har ikkje ungar,» sa Inga igjen.

«Men hva, hva vil han med meg da? Er han... gris?»

«Å nei då, nei då, han Albert er harmlaus. Men han treng hjelp i fjøsen. Har han ikkje sagt det?»

Magda rista sakte på hovudet.

«Jeg vil ikke jobbe på bondegård! Jeg kommer fra en by, ikke sant. Jeg jobber for et au-pairbyrå! »

Inga lente seg fram og strauk ein hårlokk vekk frå andletet hennar.

«Veit du, Magda, eg skjønar deg utruleg godt. Men du vil vel ikkje dra heim att allereie?»

Magda rista framleis på hovudet. Hårlokken hadde falt ned att.

«Kanskje eg kan hjelpe deg. Eg har faktisk eit ledig vikariat i frisørsalongen. Eg kunne tilsetje deg på prøve.»

Eg lukka vaffeljernet med eit brak og prøvde å fange blikket hennar. Men ho retta heile merksemda si mot Magda.

«Eg treng ein assistent til å vaske hår og skjegg, og servere kaffi til kundene. Og du får snakke med mange forskjellige folk, på norsk.»

«Jeg vet ikke. Jeg har utdanning i språk og litteratur.»

«Og hvis det ikkje går, får du sikkert eit vikariat på skulen. Etter ferien. Som norsklærer. Eller i biblioteket. Eg kjenner folk og kan snakke med dei.»

Albert kakka på ruta. Eg opna.

«No går vi heim, Magda,» sa Albert. Han rakte meg koppen.

Magda reiste seg.

«Du har nydeleg hår,» sa Inga. «Kom innom i morgon, viss du vil at eg skal fikse det.»

Då eg var ferdig med oppvasken, gjekk eg og stilte meg utafor døra til Inga sitt rom. Ho stod på gløtt. Eg blei ståande litt. Så gjekk eg ned til naustet ein tur. Det skumra. Av og til raste eit tog forbi. Ute på Øyne, eit par hundre meter frå land, lyste mange små bål. Det hadde vore både ungdomsanstalt og asylmottak der ute, før Dalneheimen igjen blei teke i bruk til sitt opphavlege formål. For ei tid tilbake hadde det vore utbrot av ein aggressiv lungebakterie i Dalne. Kommunelegen kom på jamlege inspeksjonsrundar, og nye tilfelle blei oppdaga kvar veke. For å førebyggje smittefaren, blei dei internert ute på Øyne. Med seg i teamet hadde Kommunelegen to mann, i fall dei sjuke skulle setje seg til motverje. Etter at Kommunelegeteamet hadde henta Elvira, hadde eg ein stund livnært meg som drosjebåtførar, takk vere sjuketransporten. Så blei ambulansetenesta lagt ut på anbod. No blei ho drive frå Det nye kommunesenteret. Men Inga meinte at sambandstenesta mi var meir påliteleg.

Det var ein ny dag med strålande vér. Linoleumen bada i solskin. Eg hadde tappa vatn i badekaret og sjekka med albogen at det var kroppstemperatur, så Besta ikkje skulle bli skålda. Eg skrubba ryggen hennar grundig med hampkluten. Det aldrande skinnet blussa friskt under dei hissigraude hendene mine. Der blinka det i lampa på vegg. Då hadde det ringt på.

«Eg opnar!» ropte Inga ute frå entréen. Eg tok ein pause i skrubbinga for å høyre betre.

«Nei men god morgon, Magda, er det du som kjem så tidleg.»

«Ja, jeg dro avgårde mens Albert var i fjøsen. Kan du hjelpe meg, tror du?»

«Det trur eg. Eg har tenkt mykje på at ei anna raudtone ville kle deg betre. Noko meir i retning burgunder.»

«Jeg kommer på grunn av jobben.»

«Ja, det skal vi òg snakke om. Eg er glad for at du kom.»

Det banka på døra til badet.

«Er de ferdige der inne, eg har ein kunde.»

Eg trekte ut proppen av badekaret. Inga opna døra.

«Kva er det for eit vikariat som blir ledig,» spurde eg.

«Du treng ein pause. Sjå berre på hendene dine. Dessutan synst eg du hostar stygt. Eg har høyrte deg om nettene. Eg vil at Kommunelegen skal ta ein kikk på deg neste gong han kjem. Både på deg og Besta.»

Eg venta på at vatnet skulle renne ut, før eg la ei badekåpe over ryggen til Besta og frotterte ho. Så hjalp eg ho opp av badekaret og over i rullestolen. Imens viste Inga fram frisørstolen og frisørvasken.

«Ja det er dette som er salongen per i dag, men eg har planar om å utvide. Kanskje ta inn ein lærling.»

«Og broren din arbeider her også?

«Stebroren. Ja, han har jobba her på prøve. Men no er han sjukmeld. Ver så god å ta plass.»

«Men jeg har nettopp farget håret. Jeg trenger ikke nå.»

«I denne jobben er det ein ting du skal hugse på, Magda, og det er at du er salongen sitt andlet utad. Du er velsigna med eit vakkert andlet. Og den fargen spolerer den naturlege venleiken din.»

Mens ho snakka, strauk ho håret til Magda bakover, bort frå andletet. Hendene hennar kvilte ein stund om hovudet til

Magda. Så la ho dei på skuldrene hennar og fekk ho til å setje seg. Ho la stolen bakover og byrja å vaske håret hennar. Magda sa ikkje noko, men sat med opne auge.

*

Besta låg med attlatne auge. Eg blei sitjande litt med boka oppslått i fanget, så eg kunne halde fram å lese viss det viste seg at ho likevel ikkje sov. Til slutt la eg boka frå meg på nattbordet, slokka lampa og gjekk ut i entréen. Frå kjøkenet kom det lått. Eg gjekk bort og keik inn gjennom dørgløyten. Magda og Inga sat og drakk kaffi. Inga hadde leppestift på seg. Det stod kake på bordet, og ei flaske med noko blankt.

«Orsak, forstyrrar eg?»

«Nei då, berre kom inn, du, Bror,» sa Inga.

«Vær så god,» sa Magda, «vil du smake brennevin av plumme. Morfaren min har laget det.»

«Her i huset brukar vi ikkje å drikke alkohol,» sa eg.

«Ver no ikkje så prippen,» sa Inga, «det er Magda sin fødselsdag. Har Besta sovna?»

«Jaså, det visste eg ikkje. Gratulerer med dagen.»

Eg gjekk bort til Magda og strakte fram handa, som lyste skarlagensraudt.

Magda reiste seg og kyssa meg på begge kinna, utan å vere borti med leppene.

«Nei, korleis skulle du eller eg vite det,» sa Inga. «Tenk at ho ikkje har sagt noko!»

«Bare ta kake. Vær så god!» sa Magda

«Er ho ikkje herleg. Det var utruleg godt, dette brennevinet.»

Inga skjenka seg eit nytt glas.

«Besta tillet ikkje at det drikkast alkohol her i huset,» sa eg.

«Pøh, kva bryr vel Gamla seg? Ho bryr seg ikkje om noko lenger. Magda, du kom verkeleg som ei gåve frå himmelen til dette triste huset. Du anar ikkje kor mykje det har betydd for meg at du kom til oss.»

Ho la handa si oppå handa til Magda.

«Ikkje berre for salongen, men for meg personleg!»

«Jeg snakket med Albert i dag,» sa Magda.

«Ja? Har du gitt beskjed om at du seier opp?»

«Ja. Og inviterte ham til selskapet.»

«Jaja, vi er då naboar. Trur du han kjem?»

«Vet ikke. Nei.»

«Nei, han er vel bisk no.»

«Jeg fortalte ikke at jeg jobber her. Jeg sa at jeg skal søke jobb på skole eller bibliotek.»

«Men kjære Magda, du må no først gje salongen ein sjanse. Det er ikkje sikkert det blir så enkelt å få jobb i skulen, heller.»

Magda trakk til seg handa.

«Albert sa det kan bli veldig vanskelig.»

«Då overdriv han. Du må sjølv sagt ha arbeidsløyve. Men det kan eg ordne for deg. Eg kjenner folk og kan snakke med dei.»

«Gje deg no, Inga,» sa eg. Eg var blitt som berusa.

«Bli med meg ut, Magda, eg skal vise deg noko.»

«Nei, Magda!» sa Inga og tok handa hennar igjen. «Ikkje gå ut no, så seint.»

Magda reiv seg laus.

«Vi kommer snart tilbake.» Ho smilte til meg.

Eg og Magda gjekk over tunet i den lyse sommarnatta. Vi stoppa framfor fjøsen. Eg trakk frå slåa og opna døra. Tende lyset i taket. Vi blei ståande utanfor.

«Det er dette som er biblioteket.»

«Men det er jo helt fantastisk! Et bibliotek i en gammel låve! Er det vanlig?»

«Det er berre ein haug med gamle bøker. Eg tok vare på dei då skulen stengde. Før jobba eg i biblioteket, som låg i skulen. Men berre gå inn og sjå. Kanskje du finn noko du likar.»

«Så skolen er stengt?»

«Som sagt. Det einaste som ikkje er nedlagt, er Dalneheimen.»

«Men hva skal jeg gjøre da?»

«På Dalneheimen treng dei alltid folk.»

«Jeg vil ikke jobbe med syke. Jeg vil jobbe med språk og litteratur.»

«Eg forstår deg, Magda. Det er jo det eg òg vil.»

«Men du gjør det ikke.»

«Eg bruker å lese for Besta.»

«Det er snilt av deg.»

Eg fekk lyst til å fortelje litt meir om meg sjølv.

«Eg og Elvira skulle starte eit prosjekt på biblioteket.»

Magda hadde søkke saman. Blitt lut i ryggen.

«Er du trøyt?»

«Ja, litt.»

«Du kan få sove på rommet mitt viss du ikkje vil sove hos Inga. Eg kan sove inne hos Besta.»

Magda byrja å gråte. Eg heldt rundt ho.

Eter at ho hadde sovna, kledde eg på meg og keik innom Besta. Eg blei ståande litt i døra og lytte til pusten hennar, før eg gjekk ned til naustet. Ute på Øyne brann det framleis nokre bål her og der. Eg raska saman nokre kvister og venta til elden fatna. Så kleiv eg ned i båten og løysa han frå land.

Tonje Helén Karlsen

Født 1986

Sørstraumen

tonje.karlsen@gmail.com

Romanutdrag

Jeg fant dagboken min åpen på side trettitre. «Jeg hater livet mitt», stod det med de store, svarte, sinte bokstavene mine. Punktum. Automatisk vandret blikket mitt over rommet. Hva om noen hadde sett det? Og det som verre var, kanskje mamma hadde sett det? Det var ikke noen spor; ikke leppestift på de hvite sidene i boka, og ikke fingeravtrykk på vannglasset som stod på nattbordet. Teppet på gulvet lå slik det pleide. På skrivebordet var ingenting rørt. Hvem hadde lest dagboken min, og bare gått fra den på denne måten? Pappa var på jobb, så han kunne det ikke være. Men mamma, derimot, hadde vært hos fysioterapeuten, og vært borte fra jobb resten av dagen. Jeg lukket dagboken og skjøv den oppå klesskapet mitt – der den alltid lå. Jeg regnet med at det kom til å bli en rimelig enkel sak å finne ut om hun hadde lest den eller ikke. Den ene konsekvensen etter den andre utspilte seg i tankene mine; alt fra at mamma tok selvmord, til at hun gråt på skulderen til pappa og sa hun følte seg mislykket som mamma og fortjente ingen familie, og så videre. Pappa kom

nok ikke til å reagere så hysterisk, og han ville uansett ikke ha klandret seg selv.

Mamma satt i stuen. Hun flyttet blikket fra ukebladet, og så på meg over brillene. Jeg smilte, og sjekket ut humøret hennes. Hadde hun lest hva som stod i dagboken min?

- Det var kjempeslitsomt på skolen i dag. Du aner ikke. Jeg hater læreren vår.

Deling av fortrolig informasjon hadde alltid fått mamma til å tø litt opp.

- Hvilken lærer? Ikke engelsklæreren? Han er jo så hyggelig. Men han må vel være det, han er jo tross alt svigersønnen til rektoren.

- Nei, ikke han. Klasseforstanderen vår, Gerd. Hun som også har tysk.

- Å?

- Ja, hun som alltid går i lilla klær, samler på flodhestfigurer. Hun kaster elever ut av timen fordi de viser tegn på glede.

- Om dere forstyrrer undervisninger med å flire og le, så skjønner jeg frustrasjonen hennes.

- Jaja, men uansett.

Jeg så meg rundt i stua. Katten min lå alltid i sofakroken, og om noen andre satte seg der kunne han være fornærmet i flere dager.

- Hvor er katta?

- Vet du hva? Jeg bar opp klærne dine på rommet ditt i dag, og jeg tror han har funnet seg en ny yndlingsplass. Han lå oppe på skapet ditt! Gudene vet hvordan han kommer seg

dit. Kanskje han klatrer opp langs morgenkåpen din som henger på veggen.

Så var det ikke mamma som hadde lest i dagboken min, men Lurifax. Han var sikkert ute nå, og fortalte alle kattevennene sine om meg, og alt som stod i dagboken min.

Mamma kom inn på rommet mitt mens jeg satt med leksene. Hun gikk bort til vinduet, og ordnet litt på gardinen. Jeg sukket. Irritasjonen boblet inni meg, når hun valset inn på rommet mitt, uten å banke på, og bare lot som ingenting. Som om rommet mitt var et slags museum, og tingene gamle antikviteter. Ting hun aldri hadde sett før. Jeg klappet boken igjen, og ventet at hun skulle se på meg, men hun stod bare og så ut av vinduet.

- Mamma, hva er det?

- Å, nei, det var ikke noe spesielt...

Hun tørket støvet av lampeskjermen min, og sa at jeg burde vaske litt. Det var ikke sunt å oppholde seg i et rom med så masse støv i. Hun kremtet. Så på meg.

- Anne. Hvorfor kommer du for seint til bussen hver dag?

- Fordi den aldri er der når den skal.

- Hva hadde du gjort om jeg aldri hadde kjørt deg? Du ville hatt høyt fravær.

- Mamma, slutt! Jeg orker ikke! Ikke legg deg opp i livet mitt.

- Gjerne, men det går utover meg og pappa når vi kommer for seint på arbeid fordi du plutselig har blitt igjen av bussen, og en av oss må kjøre deg.

Jeg bet tennene sammen og pekte flere ganger mot døren.

- Gå ut, gå ut, gå ut!

Hun løftet hendene opp i en defensiv bevegelse, snudde seg og gikk ut av rommet mitt. Jeg kunne ikke vente til neste år da jeg skulle flytte på hybel. Om jeg i det hele tatt skulle begynne på videregående. Jeg forlot ikke rommet mitt resten av kvelden, og mamma og pappa lot meg utrolig nok være i fred. Jeg lå lenge og nektet å sovne, slik at neste dag ikke skulle komme. Jeg hadde skulket hele gårdsdagen fordi jeg rett og slett ikke orket å gå på skolen.

Mobilen vibrerte på nattbordet, og alarmen kimte høyt. Jeg reiste meg opp, og satt lenge på sengen. Buksa og genseren lå vrent på gulvet, og det fristet å bare hente seg nye klær i klesskapet. Oppe på skapet lå dagboken min, og oppå den lå Lurifax. Øynene hans lyste, men mistet gløden når jeg slo på lyset. Jeg gikk ned på kjøkkenet, og drakk vann rett fra springen. Vannet var altfor kaldt, og det iset i tennene. Mamma satt ved bordet, og drakk morgenkaffen sin.

- Jeg skal ikke på skolen i dag.

Mamma satte koppen sin ned, og jeg så at kjeven hennes spente seg.

- I dag må du på skolen, Anne. Du var ikke på skolen i går.

- Men jeg...

- Om det er det med bussen igjen, så...

- Men jeg er jo dårlig! Jeg har vondt i magen.

- Nei, det har du ikke! I dag må du ta deg sammen, og gå på skolen. Sånn blir det.

Jeg så på henne. Visste det ikke nyttet å protestere.

- Ja, jeg skal gå. Håper du er fornøyd når noen ringer deg på jobben og sier jeg har besvimt på skolen.

Mamma himlet med øynene, og trodde jeg ikke så det. Hun hadde ikke tenkt å rikke seg av flekken før hun så meg gå ut døra på vei til skolen.

Ute var det masse biler og mennesker, midt i rushtida. Jeg trakk pusten, og så meg tilbake. Der stod mamma i vinduet med armene i kors. Jeg formet et "jada!" med munnen, og slo oppgitt ut med hendene i luften. Jeg gikk ut på gaten, og forsvant rundt hjørnet. Hjertet banket. Jeg sirklet litt rundt på busstoppet, og kjente magen knøt seg sammen. Tinningen pulserte, og jeg svettet. Jeg så bussen komme noen busstopp lengre nede, og det var da panikken satte inn. Beina ville ikke røre på seg, men hjernen min galopperte av gårde. Så stod bussen foran meg, og jeg bestemte meg på et tiendedels sekund at jeg ikke skulle ta den. Jeg vinket til bussjåføren, og signaliserte at han skulle kjøre forbi. Idet bussen kjørte videre var det som om noen hadde tatt av meg en ryggsekk på tjue kilo. Mens jeg ennå stod på busstoppet, kom en veldig kjent bil kjørende forbi. Den bråstoppet, rygget tilbake, og sjåføren veivet ned vinduet.

- Anne, kom deg inn i bilen, så kjører jeg deg.
- Ja, mamma. Jeg rakk ikke bussen.
- Det gjør du aldri.

Bilturen forløp uten noe særlig snakk, og det var egentlig helt greit. Mamma virket ikke særlig glad, og var tydelig irritert. Hun kjørte i førtifem i trettisonen, og slapp meg av ved porten til skolegården. Det vrimlet av elever. Så mange elever, og så mye oppstyr fordi én av dem ikke orket å gå på skolen.

- Jeg kan få pappa til å hente deg når du er ferdig. Høres det greit ut?

Jeg nikket, og gikk slukøret ut av bilen.

Jeg satt meg ved siden av Tone. Hun smilte, og spurte hvordan formen var. Tone var den kuleste i klassen, alltid frekk mot lærerne. Alt prellet av på henne, hun var tøff. Vi var vel ikke akkurat bestevenninner, men hun var den beste vennen jeg hadde. Til neste år, da resten av oss skulle begynne på videregående, skulle hun ut og reise. Hun ville se inkaruiner, pyramider, hengende hager og krokodiller. Jeg sa at det fikk hun aldri lov til hos foreldrene sine. Nei, sa hun, det fikk hun ikke. Hun skulle gjøre det uansett. Hun ville ha meg med seg også. Jeg fikk panikk ved tanken, for det eneste landet jeg hadde vært i var Sverige. Nærmere bestemt campingplassen i Jockmokk, tre år på rad. Det kunne vel knapt kalles utlandet engang.

- Guten Tag!

Gerd kom inn i klasserommet, og bar på tyskbøkene og en kassettpiller. Hun hadde en lilla hårklype i det brune, korte, krøllete håret. Genseren var lilla med svarte striper på. Hun så over klassen, og smilte til meg.

- Anne. Så bra at du er tilbake igjen!

Jeg nikket, og gikk opp til kateteret med meldingsboken. Hun leste igjennom, og signerte nederst på meldingen mamma hadde skrevet.

- Bra at du har blitt frisk.

Gerd smilte med de mørke, fargeløse leppene sine. Døde hudceller hadde samlet seg i munnvikene og blitt til et hvitt

belegg. Hun snudde seg mot tavlen, og skreiv ned oppgaven vår. Hun skreiv så fort at grevinnehenget blafret som et flagg på underarmen. Vi skulle lage en timeplan for to ukers ferie. Selvsagt skrevet på tysk. Tone streket fort opp to kolonner for uke èn og uke to, og skreiv med sprittusj over det hele; "In Spanien". Gerd gikk rundt i klassen for å inpsisere.

- Tone, du kan ikke være to uker i Spania!
 - Jo, det kan jeg vel! Det er jo det som er vanlig.
 - Da får du i så fall skrive hva du skal gjøre disse dagene.
 - Det alle gjør i Spania; bader og shopper!
- Tone føyde på "Wir werden schwimmen..."
- Det holder ikke det der, Tone!

..."und Geshäft". Tone smilte fornøyd, og la hodet på skakke som for å beundre et maleri hun hadde brukt hele livet sitt på. Gerd trakk pusten, og gikk tilbake mot kateteret og fortsatte undervisningen. Vanligvis betydde dette ritualet at Tone og Gerd kom til å ha en liten samtale etter timen. Det var rart at de ikke var bedre venner, så mye tid som de var sammen.

Pappa kom til avtalt tid utenfor skoleporten. Han hadde på seg mamma sine solbriller, og jeg lurte på når han skulle kjøpe sine egne. De så ikke spesielt feminine ut, men den ene diamanten i hjørnet på brilleglasset gjorde hele utslaget. Jeg satte meg inn i bilen, og tok på meg setebeltet.

- Gikk det greit på skolen?
- Jada. Samme gamle.
- Kom du for sent til bussen i dag igjen?
- Jo. Ja. Den kommer og går som den selv vil. Aldri i rute.

Pappa trommet på rattet, og tok av seg solbrillene. Det var nesten like før jeg ba han om å sette meg av, for jeg visste at han skulle snakke om et eller annet. Jeg tok opp mobilen, og så igjennom adresselisten. Kanskje jeg skulle slette noen kontakter. Jeg fant ut at jeg hadde egentlig ganske mange kontakter der som jeg egentlig ikke kjente.

- Det å ta en buss...

- Slutt.

Adresselista var lang. Fredrik, hvem var det igjen? Det var ekskjæresten til en venninne av Tone. Han kunne jeg strengt tatt slette, men hva om Tone spurte om nummeret hans på vegne av venninnen? For en taper jeg hadde vært om jeg faktisk hadde nummeret. Eller kanskje ikke?

- Jeg og mamma synes du skal prøve å gå til en psykolog.

- Nå begynner du også!

- Anne, vi kan ikke fortsette å kjøre deg til og fra skolen. Å ta buss er noe alle burde beherske. Vi skjønner at det er vanskelig for deg, men det er hjelp å få.

Jeg slettet Fredrik. Jeg skulle ikke ha en eneste kontakt på hele adresselisten min, for alle mennesker i hele verden skulle alltid bry seg med alt. Det føltes spesielt godt å slette mamma og pappa.

- Bestill time da, jeg driter i det.

Jeg satte på meg øretelefonene, og skrudde volumet på fullt med det pappa kalte søppelmusikk. Han stakk meg i siden med pekefingeren. Jeg tok av meg øretelefonene.

- Ja men da sier vi det slik? Jeg bestiller time i morgen, så tar vi en time om gangen?

- Vi? Trenger du også psykolog nå? Bestill så mange timer du vil. Kanskje vi får familierabatt.

En psykologtime kunne jeg overleve. Om ikke psykologen var en trollmann, så kunne han ikke hjelpe meg uansett. Det eneste gode som kunne komme ut av dette var at mamma og pappa sluttet å mase. Dessuten var det kanskje noe inni meg som ville prøve det ut. Det kunne jo ikke bli verre.

Jeg måtte snakke med helsesøster før jeg kunne bli henvist til psykolog. Og i løpet av uka hadde mamma og klasseforstanderen min ordnet meg fri en time for å snakke med henne. Jeg var ille til møte på grunn av at Gerd nå visste at jeg hadde problemer, og jeg var sikker på at alle på skolen visste det. Jeg så ikke noen lærere inn i øynene, for Gerd så sikkert på dette som en gylden sjanse til å bli mer interessant hos kollegene sine. Ingenting slo så bra an som en elevhistorie i lunsjen. Jeg følte meg så baksnakket, at jeg var sikker på at helsesøsteren visste hva det dreide seg om allerede før jeg hadde time hos henne. Kanskje jeg bare kunne skyve et brev under døren, og si at jeg kom til å rømme landet og ikke ville være mulig å få tak i de neste månedene. Jeg kunne guidet Tone ut i den store, vide verden, og vist henne campingplassen i Jockmokk, med barnebassenget med så mye tiss i, og tyggegummiautomatene som ikke fungerte. Men derifra måtte hun klare seg selv.

Det dumme med kontoret til helsesøster var at det lå i enden av en lang korridor, og det var ikke til å ta feil av hvor man skulle når man gikk nedover gangen. På døren hennes var det noen plakater, og en stor, gul sol. Utklipt, farget og limt av sjette klasse i fjor. Det så ut som et desperat forsøk på å

gjøre det så hyggelig som mulig. På skiltet helt øverst stod det "Margit Jakobsen, helsesøster". Margit var et bra navn på en helsesøster. Det var ingen helsesøstre som kunne hete Erica eller Cindy. Jeg hørte stemmer der inne, og gruet meg til å møte personen som kom ut. Døren gikk opp, og jeg så inn i øynene på den tøffeste gutten på hele skolen. Han virket litt brydd, men jeg smilte akkurat så mye som man gjør når man later som om ingenting utenom det vanlige har skjedd. Han smilte ikke tilbake, og jeg fikk lyst til å gjengjelde frekkheten hans med å fortelle hele skolen hva jeg visste om han. Jeg så etter han. Han var høyere enn meg, og egentlig innmari søt. Men ikke en utpreget søt person, for andre i alle fall. Han hadde litt for langt hår, men det kunne klippes.

- Anne?

Helsesøster Margit Jakobsen stod i døråpningen, og gikk tilside for å gjete meg inn døra.

Hun viste meg inn på rommet, og det var egentlig varmere enn jeg hadde trodd. Det var myke stoler, og grønne gardiner. Hun smilte, og rakk frem hånden.

- Margit heter jeg.

Jeg smilte tilbake, og tok henne i hånden. Hun hadde varme hender. Hun satte seg ved pulten sin, og trykket litt på datamaskinen som stod der, og leste litt, som om hun fikk opp journalen min eller noe. Jeg skulle nesten ønske det, så hadde jeg sluppet å si noe. Så lente hun seg tilbake i den gode kontorstolen sin. Jeg hadde vondt i hodet, kanskje det var på grunn av alle de sterke fargene på kontoret. Jeg lente meg litt tilbake mot en rosa pute.

- Hva kan jeg hjelpe deg med, da?

Hva kunne hun egentlig hjelpe meg med? Hadde hun ikke en liste eller noe? Jeg åpnet munnen, og tok sats.

- Jeg må få henvisning til psykolog. Jeg liker ikke å ta bussen.

Jeg skalv litt. Hun skøyt underleppen litt fram, og nikket flere ganger. Hun smilte, og spurte hvorfor jeg ikke likte å ta bussen. Hva trodde jeg kom til å skje? Var jeg redd for at den skulle krasje? Kjøre utfor? Jeg ristet på hodet.

- Jeg vet ikke. Jeg bare får panikk når jeg sitter i den. Det er som om jeg ikke har kontroll over hva som skjer.

- Føler du det samme når du sitter i en bil?

- Nei. Da kan jeg be sjåføren stoppe når jeg vil.

- Så du føler på en måte at det som skjer når du sitter på bussen, er utenfor din kontroll? Og du føler deg litt redd for angsten? For å få panikk når det er mange mennesker til stede, uten mulighet for å rømme fra situasjonen?

- Eh. På en måte, ja.

Hun nikket ofte for å vise sin forståelse. Og hun sa at det var vanlig å ha det på den måten. Jeg spurte hvor vanlig, og hun sa det var relativt vanlig. Hun kunne bare sagt at jeg var den eneste i hele verden, for relativt var et slikt ord.

På slutten av timen hadde hun skrevet ned et sammendrag av problemet mitt, for det skulle hun sende til psykologen.

- Ja, det er litt vanskelig når man ikke klarer å ta buss. Men det lar seg ordne skal du se. Det gjelder bare å tenke annerledes, og det kan psykologen hjelpe deg med.

Jeg nikket, og takket for hjelpen. Jeg gikk tilbake til timen igjen, og festet blikket stivt på pulten min idet jeg gikk gjennom klasserommet.

Jeg gikk hjem fra skolen. Det tok rundt førti minutter, for jeg kunne noen snarveier. Jeg var gladere enn på lenge, både fordi jeg endelig hadde snakket med helsesøsteren, og fordi jeg skulle få meg lørdagsjobb. Jeg hadde allerede peilet meg ut butikken på hjørnet, som lå bare noen skarve hundre meter hjemmefra. Da slapp jeg å ta bussen. Butikken var en lavprisbutikk, og ingenting der kostet over femti kroner. Olav var daglig leder, og hadde jobbet der helt fra da jeg var liten. Han hadde bare hår ved ørene, men hadde til gjengjeld store, hvite, buskete øyenbryn, og en lang, hvit bart. Brillene balanserte alltid helt ytterst på nesetippen. Han lignet på julenissen, bare i en kolonialutgave. Han smilte når jeg kom.

- Annemor! Hva kan jeg så hjelpe denne unge frøkenen med?

- Hei! Jeg ser meg om etter litt ekstrajobb, nå som det er sommerferie og alt snart.

- Hm.

- Kanskje du trenger litt hjelp i helgene?

- Helgene...

Olav tenkte seg om, og ordnet noen kvitteringer han hadde lagt i kassaapparatet.

- Ja, jeg trenger litt arbeidserfaring. Jeg lærer lett!

- Men det er jo bra!

- Ja, hehe.

- Ekstrahjelp, ja.

Jeg så meg litt rundt mens han mumlet for seg selv, og la en liten sjokolade på disken. Han scannet den, og jeg ga han fem kroner.

- Det kunne jo vært litt kjekt med litt ekstra hjelp noen ganger.

Jeg fikk en krone tilbake, og la den og sjokoladen i lommen. Så virket det plutselig som om han glemte av at jeg hadde spurt, og krysset av noe på et papir. Jeg kviet meg for å spørre igjen.

- Så? Hva tror du?

- Ja, men kjære deg, det skal nok gå bra det! Kan du jobbe nå lørdag? Jeg vet om noen ting du kan gjøre.

Det gikk noen dager da jeg stod opp grytidlig for å gå til skolen. Av stolthet nektet jeg å la mamma eller pappa kjøre meg, og bussen var i hvertfall uaktuell. Jeg var stuptrett om kveldene, og orket ikke engang å skrive i dagboken min – noe jeg gjorde minst annenhver dag. Det hendte faktisk at jeg løy til min egen dagbok noen ganger. Jeg visste ikke helt hvorfor, men det ble bare slik. Det er vel det man kaller å ikke være ærlig med seg selv. Jeg hadde blant annet skrevet at jeg hatet tanken på at jeg skulle til psykolog, når jeg helt innerst inne visste at jeg var en smule lettet også. Noen måneder tilbake hadde jeg også skrevet at jeg elsket livet mitt, og mer perfekt enn dette kunne jeg ikke få det. Da hadde jeg lest i et blad at man kunne lure hjernen sin til å tro at man hadde det bra, når man egentlig ikke hadde det. Det fungerte ikke. Jeg skrev også om en gutt jeg aldri kom til å glemme, og at jeg for alltid kom til å ha følelser for han. Dette var da myntet på en fremtidig kjæreste, som skulle finne dagboken min for så å bli sjalu. Jeg strøk det ut rett etterpå. Jeg var den eneste i klassen som protesterte den gangen da historielæreren gjennomgikk kildekritikk, og var bastant i sin mening da han sa at dagbøker var sikre kilder.

Jeg skulle til psykologen, og pappa kjørte meg. Han parkerte ved siden av inngangen, og jeg så meg ikke tilbake før jeg gikk inn. Psykologen møtte meg, og gikk foran meg i den gule korridoren. Han var høy, og jeg rakk han omtrent til brystet. Han stoppet opp ved kontoret sitt, og holdt opp døren. Idet jeg gikk forbi han kjente jeg at han luktet parfyme, helt annerledes av hva jeg hadde trodd. Jeg hadde forventet meg en ren duft av parfymefri såpe, men han luktet godt, og mye. Han spurte om jeg ville ha brus, som om vi skulle kose oss. Han skjenket koppen min halvfull, og ventet til skummet hadde lagt seg før han fylte det til randen. Jeg hadde ikke tall på hvor mange ganger folk hadde skjenket meg brus og hastet videre, og da skummet la seg satt jeg igjen med knapt en munnfull.

Vi skulle bli litt kjent i dag, sa han. Jeg drakk ikke av brusen før han gjorde det, som om jeg skulle se om den var forgiftet eller noe. Han smilte med de sterile, hvite tennene sine, og klødde seg med blyanten i det gråsprengte håret. Eskil het han, og hadde jobbet som psykolog i snart ti år. Det var et interessant yrke, og han trivdes kjempegodt. Han spurte hva jeg likte å gjøre på fritiden, om jeg holdt på med sport og slikt.

- Jeg liker å spille badminton om sommeren, men det er det eneste. Jeg har aldri vært særlig glad i sport. På fritiden gjør jeg lekser. Jeg gjør jo ikke bare lekser da, men. Av og til går jeg en tur.

Han skjenket brus til seg på nytt, gjorde en gest mot glasset mitt og så spørrende på meg. Jeg ristet på hodet. Glasset mitt var nesten fullt. Han hadde blanke grønne øyne.

De hadde samme farge som utvannet pæresaft. Han noterte i blokken sin. Han så at jeg stirret ned på det han skrev.

- Det er lettere å kartlegge ting senere når man har ting på papiret.

Så jeg skulle altså kartlegges. Eskil sa at det var lurt å gjøre det, når man hadde gått seg bort i seg selv.

Jeg lurte på hvordan noen kunne drikke brus så fort uten å få tårer i øynene av all kullsyren. Eskil tok nesten en ny munnfull for hver setning han fullførte. Han hadde ikke ring på fingeren. Hendene hans var brune. Jeg så ikke for meg at psykologer var utpreget glad i sol, eller likte å være på stranden og sole seg. Men Eskil likte å dra på langturer med båten sin, og sitte i hytteveggen på fjellet for å bli brun, sa han. Jeg hadde lyst til å spørre om han gjorde alt dette alene, om han ikke hadde noen han var glad i. Noen han kunne holde rundt magen med de brune hendene, eller noen som kunne ruske han i det korte håret. Leppene hans var klart et par lepper som hadde kysset før. De så trente ut. Det eneste kysset jeg hadde fått var i sjuende klasse, av Henk Robin. Henk var fra Nederland, og hadde bare bodd i Norge ett år. Han sa jeg hadde tørre lepper, og at jeg burde begynne med leppomade.

Pappa hentet meg etter psykologtimen, og på bilturen hjem diktet jeg opp begravelsestaler i hodet mitt. Jeg strevde mest med mormor. Det eneste positive jeg kunne komme på om henne var at hun var flink å lage mat. Pappa hadde sagt til meg at vi skulle ikke ta det som en selvfølge at vi stod på arvelisten hennes. Det gjorde jeg ikke heller. Hun hadde aldri

likt pappa, for han var ikke god nok i hennes øyne til å gifte seg med datteren. Og siden jeg hadde arvet pappas utseende, og til dels personlighet, hadde hun ikke akkurat favorisert meg heller.

Jeg gikk til psykologen en gang i uka, men framgangen var ikke så stor. Eller, *jeg* hadde for lengst funnet ut at det var mange sammensatte grunner til at jeg ikke ville ta bussen. Jeg hatet bussjåføren; han var en gammel gris, og klappet noen av jentene på rumpa når de gikk forbi. Jeg hatet Gerd. Jeg hatet hele skolen, for det var så mange rare mennesker der. Og alt i alt hadde jeg ingen venner, egentlig. Opp mot tretti bekjentskaper, men ingen ordentlige venner. Jeg hadde jo Tone, men hun var for god til å være sann, så hun regnet jeg egentlig ikke med. Så når jeg så bussen komme, vellet alt opp i meg, og jeg klarte ikke å gå inn i bussen for så å bli fraktet til skolen. Men mest av alt, så var det denne Erling. Bussjåføren. Det var han som gjorde at jeg ikke ville ta bussen hjem fra skolen engang. Etter at jeg begynte på ungdomsskolen hadde han kikket mye på meg, og festet de ekle øynene sine overalt.

Jeg skulle gjerne ha sagt alt dette til psykologen min, hadde han bare ikke vært så kjekk. Jeg ville fremstå som feilfri, og ikke gjøre meg udelikat ved å legge fram livet mitt med alt fra en gammel bussjåfør som var glad i tenåringer, til en ganske ensom tilværelse foran leksepulten på soverommet. Jeg hadde vel på en eller annen måte fått han til å tro at jeg hadde angst for å ta buss, at jeg fikk klaustrofobi bare ved tanken. Jeg sa jeg hadde hyperventilert fire ganger i fjor og

hadde fått angst for å gjøre det flere ganger, i tillegg til å ta bussen. Eskil snakket mye om at jeg måtte utsette meg selv for det jeg var redd for, det var det eneste som nyttet. Jeg måtte hoppe i det. Han lærte meg ulike avspenningsteknikker, pusteteknikker, og setninger som jeg kunne gjenta for meg selv når angstanfallene kom.

Det ble lørdag, og jeg skulle på min første dag på Lavpris. Butikken lå ved en park, og mange butikker hadde startet opp – og lagt ned – i det slitne lokalet. Å komme dit var for mange som å komme hjem til noen, for alt var så personlig og ærlig. Olav viste meg rundt, og vagget mellom butikkhyllene for å vise meg hva jeg skulle gjøre. Butikkhyllene var ikke særlig organiserte, men hadde en rotete sjarm med sine håndskrevne prislapper.

Det var deilig å gjøre noe helt annerledes og nytt. Ganske ulikt meg. Olav hadde smuler i den hvite barten sin, sannsynligvis etter lunsjen han hadde tatt seg på bakrommet. Bakrommet var også butikkens lager, og kontor. I et lite hjørne var det stablet inn en kontorpult og en stol, mens resten av den beskjedne plassen var viet til lagringsplass.

- Det er kanskje ikke det største, men så er jo verken du eller jeg av de som trenger mest plass.

Olav klappet seg to ganger på magen, og blunket til meg. Den ironiske tonen var ment på ham selv, for jeg kunne aldri i livet finne på å bli fornærmet over noe slikt, siden jeg var rimelig tynn. Riktignok hadde jeg gått opp fem kilo det siste året, men tynn var jeg fortsatt. Det var ikke det at jeg ikke ville spise, jeg orket bare ikke. Mat hadde også blitt kjedelig i

det siste. De fem kiloene jeg hadde lagt på meg var nok utelukkende på grunn av godteri.

Allerede på min første dag på jobb, måtte jeg passe butikken alene. Jeg hadde fått lynkurs i bruk av kassaapparatet, så Olav kunne springe bort og poste noen viktige pakker og brev. Jeg fikk beskjed om å ringe hvis det var noe, om jeg hadde problemer med kassaapparatet, eller om det var andre ting jeg lurte på – han skulle være rask. Ikke før han var rukket å dra ut, fikk jeg min første kunde. Mannen var sliten i ansiktet, og hadde det svarte, pistrede håret sitt i hestehale. Han kom bort til meg i kassen, og hadde satt opp et grin i ansiktet. Han manglet flere tenner, og hadde en snus under leppa, stor som en granat.

- Har dere hårstrikker?

- Ja, det har vi rett rundt hjørnet her.

- Vis meg.

Han var utålmodig og veivet med armene som om han skulle gjete ei ku inn i båsen sin. Jeg gikk dit hårstrikkene hang, og pekte mot dem. Han lente seg framover og myste.

- Jeg må ha noe ordentlig noe. Ikke noe tull. Ikke noe jentehårstrikker.

- Ja, dette er det vi har. De fleste hårstrikkene her kan brukes av både jenter og gutter. Kanskje ikke de rosa, eller de med sommerfugler, men resten er så å si unisex.

Han rynket pannen når jeg sa unisex, og det ante meg at han aldri hadde hørt uttrykket før.

- Jeg må ha noen som man får tre ganger rundt håret. Jeg kjøpte hårstrikker her engang, og de gikk bare to ganger rundt. Er det noen strikker her som går tre ganger rundt?

- Det spørs vel hvor tykt hår du har.

Mannen pekte ivrig mot håret sitt.

- Sånn her. Jeg må ha noe som passer til det. Så strikken ikke ramler av.

Han kjøpte til slutt en pakke med mørkeblå hårstrikker, det nærmeste han kom til svart.

Etter jobb skulle jeg, mamma og pappa ta en kveldstur til mormor og morfar, og stemningen i bilen var noenlunde laber. Mamma var småfornærmet på pappa fordi han aldri var positivt innstilt på å dra dit, og det fikk henne til å føle at hun måtte tvinge han. Pappa sa at det slettes ikke var tilfelle, men at han følte jo på seg at mormor ikke likte han. Mamma dempet radioen før hun snudde seg mot pappa.

- Nå må du komme over dette. Vi har vært gift i så mange år nå, tror du ikke at hun har vent seg til det? Vent seg til deg?

Jeg bøyde meg litt fram fra baksetet.

- Nei.

Pappa sa meg ikke imot, så mamma ristet på hodet og fnyste. Hun mente at dette fikk han bare dvel ved for seg selv, for hun orket ikke å gi han alle bekræftelsene han trengte på at han var en perfekt ektemann og svigersønn, han burde slutte å oppføre seg som en oppmerksomhetssyk tenåring. Så ble det stille i bilen, og hun snudde seg bakover mot meg.

- Jeg mener ikke at *du* er oppmerksomhetssyk, Anne.

- Neida, mamma.

- Fordi du er tenåring altså. Jeg sier bare at faren din, ja, han gjør seg opp tåpelige meninger iblant.

Pappa gryntet for at mamma skulle skjønne at han faktisk også var tilstede i bilen. Jeg satte øretelefonene på hodet og skrudde på musikken for å demonstrere at jeg ikke orket å ta del i kringelen dem i mellom – som for den saks skyld fant sted hver gang vi dro til mormor og morfar.

Stuen til mormor og morfar var mørk. Morfar satt med avisen på kjøkkenet ved siden av vinduet for å få mest lys. Mormor elsket å spare på strøm, og alle trodde de hadde så dårlig råd at det aldri ble kommentert hvor mørkt det var. Mamma, derimot, kommenterte det hver eneste gang, og det var det første hun sa når hun kom inn.

- Det er så mørkt her, jeg ser knapt hånden foran meg!

Morfar smilte oppgitt, og nikket mot mormor som satt med ryggen til og leste i et ukeblad. Mormor snudde seg, og reiste seg på kvikke ben og ga mamma en klem. Hun klappet meg på skulderen, og hilste pappa med et nikk.

- Sett dere i stuen. Sett dere. Jeg skal sette på kaffen. Mørkt? Det er jo midt på dagen.

Klokken var fem og hun kalte det midt på dagen. Mormor i et nøtteskall.

Morfar kom inn i stuen, han også.

- Har du satt på kaffen?

- Ja, jeg gjorde det jo nå for fem sekunder siden. Jeg tror du er blind.

- Å, ja.

Morfar lusket videre forbi og satte seg i sofagruppen sammen med oss. Morfar hadde begynt å huske litt dårligere, og han var omtrent blind uten briller. Mormor fortalte at i går hadde morfar stått ute på trappen og lokket på vedsekken.

- Ja, haha, han trodde det var katten!

Mormor slo seg på låret og lo uten latter. Man kunne bare høre hes hiksting når hun trakk pusten. Jeg måtte le, jeg også, det var utvilsomt en morsom historie. Men jeg så at morfar smilte forlegent, og jeg stoppet.

- Jaja, slik går dagene. Nei, men Ottar ser jo skarpt som en ørn så lenge han har brillene på.

Mormor fikk litt dårlig samvittighet, og prøvde å ro seg vekk fra situasjonen.

Jeg spurte bestefar om vi ikke kunne dra ut med båten hans og fiske en dag, for det var så lenge siden sist. Han livnet til, og sa det kunne han saktens ordne. Mormor overdøvet samtalen vår ved å snakke til mamma. Pappa dykket lengre ned i avisen han fant på stuebordet. Vi dro hjem forholdsvis tidlig, for jeg hadde visstnok lekser jeg måtte gjøre.

Jeg gikk litt tidligere fra skolen, for jeg hadde time hos tannlegen. Jeg skulle fikse et hull i en av jekslene. Jeg hilste på den nye tannlegen min. Sara var mørkhudet, og hadde tykt, svart hår. Hun var slank og høyreist, og hadde store, mørke øyne. Jeg vred meg i tannlegestolen når jeg så at hun tok frem bedøvelsessprøyten. På veggen hang det anvisninger for hvordan man utførte førstehjelp, og det var tegninger av livreddende manøvrer. Sara smilte, og kom mot meg med den store sprøyten.

- Bøy hodet litt mer bakover.

Jeg la hodet bakover. Kjeften min var halvåpen, men jeg fikk meg ikke til å gape mot den blanke sprøyten.

- Det er over på tre sekunder, jeg lover at jeg skal være forsiktig. Du kommer ikke til å kjenne noe. Slapp bare helt av.

Jeg gapte høyt, og kjevebeina var spente av anstrengelse. Ikke engang verdens sterkeste kunne lukke kjeften min nå, uten å måtte ta livet av meg først.

- Du må slappe litt av, det blir bare verre om du strammer musklene slik.

Jeg slappet av, og gav meg hen. Jeg tenkte at om bare Sara hadde vært psykologen min, så hadde alt ordnet seg. Da hadde alt blitt bra. Hun stakk sprøyten inn, og jeg kjente et lite stikk idet sprøyten brøt hudoverflaten. Jeg slappet av med all den styrke jeg hadde i kroppen, og alt gikk bra. Mens hun begynte å jobbe med hullet i tannen nynnnet hun på en sang. Jeg innbilte meg at det var en sang fra hjemlandet hennes, og lukket øynene. Jeg så for meg en savanne, og en sol som var på vei ned bak fjellene. Jeg så for meg en mor som diet barnet sitt, og lente ryggen sin mot veggen av en stråhytte. På åsryggen ulte en prærieulv. Sara nynnnet hele tiden mens hun arbeidet, og jeg følte meg pinlig berørt fordi jeg nesten fikk tårer i øynene. Jeg ble på gråten, så jeg lukket opp øynene og øyeblikket var over.

Jeg svelget, og fokuserte på plakaten som viste førstehjelpen. Hun fortsatte å nynne, og jeg skulle ønske at hun kunne stoppe. Nå ble det bare flaut.

- Jeg må skylle.

Jeg lente meg over vasken ved siden av tannlegestolen, og spyttet ut. Halve munnen var bedøvet, spyttet ville ikke helt slippe taket.

Aina Camilla Knutsen

Født 1969

Trondheim

camilla@lilleby.biz

Bokutdrag

Senterlederen

Barnehagetantene står bak gjerdet og venter.

Hun er den første.

De står klare til å flokke seg rundt ungen hennes.

Barnehageonkelen står i bakgrunnen og hviler skotuppen på en fotball.

Hun går forbi klesbutikken
hun går forbi neste klesbutikk
hun går forbi sportsbutikken
hun går innom designbutikken
de selger alle slags typer design med navn det går an å
forholde seg til
butikkdamen forteller om en ting som går unna
de hadde tatt inn for lite de måtte ta inn mer.

Ta inn tenker hun. Ta inn og få ut.

Hun går forbi skobutikken
hun stopper foran blomsterbutikken
de selger sånne greiner de er mer ukompliserte enn blomster
bare noen rette greiner i en vase hun rekker frem hånden
sprikende fingre som sakte kloer seg sammen rundt greina.

Kjenner på den. Om den holder.

Det er knapt noen krema på denne espressoen.
Krema krema hva mener han? Hun trykker på knappen.
Konsulentmannen lener seg mot veggen i halvmørket bak maskinen.
Som en slags kaffigud nå plutselig.
Krema med c presiserer han.

Crema.

Espressoen spruter ut.
Målgruppemøtet var vellykket.
Vet jeg vel jeg var jo der tenker hun.
Gleder meg til å foreta målgruppeanalysen.
Gleder deg til å robbe oss for femtitusen pluss moms tenker hun.

De 4 benkene i første etasje har en palmeaktig plante på hver side.

8 palmer i første etasje.

Palmene har potter med selvvanningssystem.

I andre etasje er det blomsterbutikken som har ansvar for plantene.

Som oftest tematisert etter årstid / høytid.

For tiden er det noen runde, mørkegrønne blader og lange stilker med små, hvite blomster. Hva skal dette symbolisere?

Er det vinteren som er i anmarsj etter en relativt bløt høst?

Det kan hun vel ikke skrive? Det blir for
hun trykker på save

Rulletrappene vedlikeholdes jevnlig av et firma som

hm

rulletrappene en opp en ned rekkverk søppelkasser slagord
kampanjer

takvindu dagslys

Her kommer vi. Et drag i luften. Gjennom skogen. Styrter ned mot en grein griper greina lander duver. Ser rundt meg. Ser de andre. Vi holder sammen. Bladene bremser dråpene regner sakte styrtregn slår mot bladene.

Drikker dråper.

Hun står på parkeringsplassen. Står og blir våt. Håret er flatt. Barnehagen stenger om ti minutter. Hun kommer ikke til å rekke det. Hun kommer ikke til å rekke det. Hun gaper og fanger noen dråper med tungen.

Han sitter ved siden av henne og ser TV med lav lyd mens
han presser vinopptrekkeren ned i korken.
Jeg vil begynne på vinsmakerkurs sier hun.
Hvorfor det sier han.
Fordi jeg vil smake på vin og alt det der sier hun.
Det hadde vært hyggelig om du tilbrakte litt mer tid hjemme
eller?
Han snur seg mot henne. Ser rett på henne, helt nærme,
puster.
Jeg må utvide horisonten sier hun.
Utvide horisonten? Utvide horisonten?
Hun hører han hele veien til do. Hun lukker dodøra. Hun
hører et lite popp. Der fikk han endelig opp den jævla
korken.

Greina gynger. Er det jeg som svinger eller er det greina som beveger seg? Mot verdensrommet mot jorda mot verdensrommet mot jorda. Eller er det greina som er meg? Og jeg som er en grein?

Hun rykker til og slipper taket. Unødvendig å stå sånn og gruble. Hun lener seg over gelenderet og ser ned mot første etasje. En eldre mann tusler rundt. En kvinne med tunge bæreposer går fort forbi han. På en benk sitter to ungdommer. Hun ser på dem lenge. De bare sitter der.

Konsulentmannen har en mørkegrønn vindjakke utenpå dressen. Han løper opp trappene. Annethvert trappetrinn. Hun følger etter i for trange støvletter. Han fyker forbi kaffiautomaten. Når hun kommer frem til kontoret sitter han allerede foran skrivebordet hennes med laptopen på fanget. Han har alltid med seg den laptopen. Hun ser han aldri med papirer. Hvis hun gir han noen papirer så forsvinner de etter kort tid. Send meg en mail roper han gjennom korridorene.

Hun lener seg bakover i stolen
gynger
er det jeg som er eller
mot verdensrommet mot
jorda

telefonen er på lydløs
hun ser at den ringer

ja
mamma
er ikke du i barnehagen?
mamma
er pappa der?
pappa
hei vi står utenfor vi.

Papegøyen griper en eplebit med foten og løfter den opp til
nebbet

hun husker at hun har et eple i veska
hun finner det fram og tar en bit

de tygger

hunrekker eplet mot papegøyen og sier versegod
hallo versegod svarer papegøyen
papegøyen har sin egen mat i skåla si sier dyrebutikkmannen
hva slags papegøye er det? spør hun
det er en arapapegøye den er tre år gammel og kan bli åtti
hun ser bak ham og innover i butikken det er ingen kunder
der

hvor mye koster den?

den koster titusen

vi her i dyrebutikken har blitt så glade i den at vi nesten ikke
har lyst til å selge den faktisk

neivel tenker hun

kan den si noe annet enn hallo versegod?

godnatt nå blir det mørkt

dyrebutikkmannen snur seg og ser innover i butikken det er
ingen kunder der

Benedicte A. Lie

Født 1971

Oslo

b.a.lie@medisin.uio.no

Noveller

Donor

Brystvortene mine er såre mot kjolestoffet. Hodet verker og noe slår mot pannen hver gang stiletthælene treffer asfalten, likevel er det lettere å gå når jeg har tatt valget. Jeg tror ikke Alf kommer til å like det, folk har et altfor sterkt eierforhold til kropper. Det er bra at kroppen min kan komme til nytte. Jeg drar nederst i kjolen som er altfor kort, altfor rød, for denne tiden på døgnet. Blondekanten på BHen kommer til syne, og jeg trekker kjolen raskt opp igjen. En kropp er jo bare en kropp. Det er ikke kroppen som betyr noe, men sjelen. Søsteren min fortalte at da hun satt med hodet til pappa i fanget mens han døde, merket hun at sjelen forlot kroppen hans. En større, mer betydningsfull del av ham trakk seg ut av den livløse kroppen. Det var ordene hun brukte i går da vi spiste lunsj.

«Jeg kjenner en fred over at kroppen som skal i jorda imorgen ikke er det som virkelig var ham,» sa hun og strakte

hodet frem over bordet. Jeg nikket og tok en slurk av cappucinoen.

Jeg skal ringe universitet på mandag. Be dem sende meg skjemaene. Jeg har tenkt på det lenge, men vært i tvil. Det er noe avskyelig ved tanken på å ligge naken og død foran ukjente mennesker. I dag er jeg sikker. Nå tenker jeg på alle menneskene jeg kan hjelpe. Jeg skal være med på å utdanne leger om kroppens hemmeligheter. Hjelpe dem til å forstå. De skal stå rundt liket mitt i rene, hvite frakker. Kanskje har de på seg munnbind. Og hansker. De vil se på meg med alvorlige og andektige blikk. De kommer til å betrakte kroppen min. De vil se arret jeg har etter blindtarmoperasjonen. De vil legge merke til at det venstre brystet mitt er litt større enn det høyre. De er spente på hva de vil oppdage under huden. Det er nesten så jeg gleder meg til at de skal skjære i meg. Snitte meg opp fra underliv til munn. De skal kikke på hjertet mitt. Skjære det løs og filetere det for å avdekke hvert eneste lag det er bygd opp av. De skal grave i tarmene, spyle ut halvfordøyd mat. Fingre med hulrommene mine. Klemme på lungene og kanskje blåse dem opp. De vil hakke leveren min i småbiter.

Jeg stopper brått. Kanskje det finnes kriterier for hvilke kropper de vil ha. Kanskje de bare vil ha sunne, anatomisk velfungerende kropper. Må jeg informere dem om all alkoholen leveren min har vært utsatt for? Skal jeg skrive en gul post-it lapp og feste den på skjemaet? Hodet dunker. Hvordan i helvete kunne jeg finne på å drikke så mye. La verden skrumpe inn. Til fire mennesker, et dansegulv og et

ukjent antall halvlitere. Etter tredje ølen hadde jeg lirket av meg gifteringen, jeg var redd for å miste den. Jeg kunne bli svett på hendene av å danse, og han kunne komme til å dra ringen av hånden min da han svingte meg rundt. Ringen har alltid vært litt for stor. Jeg tar den av når jeg vasker hendene, før jeg legger meg eller hvis jeg går ute i regnet.

Jeg skulle tatt en paracet før jeg dro. Jeg satt og tisset og så på speilskapet over vasken og vurderte om jeg skulle lete etter noe smertestillende. Det var så stille i leiligheten. Det plasket i doskålen under meg. Varmen fra flisene sved under føttene. Jeg stirret på de størknede tannpastaprikkene på speilet. Jeg trengte virkelig en paracet, men lot være å åpne skapet, ville ikke rote i andres ting. Tannpastaen sto i et tannglass på vasken. Jeg løftet av korken, trykket nederst på tuben og strøk av en liten klump med fingeren. Tungen min var tørr og spyttet seigt. Jeg skrudde på springen og drakk litt vann før jeg puttet fingeren i munnen og smurte tannpasta utover tennene. Deretter listet jeg meg ut og da jeg lukket ytterdøra bak meg, unnlot jeg å se på dørskiltet. Jeg ville ikke ha med meg et navn hjem.

Jeg tar meg til pannen, kjenner at den er klam. Feberklam. Pappa la alltid en kald klut på pannen min da jeg var syk. Jeg stryker hånden nedover langs kinnet. Hånden føles annerledes. Mer naken. Jeg strekker ut fingrene, ser at neglelakken er skallet av på pekefingeren før jeg oppdager at ringen mangler. Jeg bråstopper, lener vesken mot låret og river ut lommeboka. Fingeren pirker hurtig rundt blant ti og tjue kroninger. Godt jeg alltid bare betaler med sedler i fylla.

Ville blitt vanskelig å forklare hvis jeg hadde kjøpt øl for ringen. Gifteringen ligger helt nederst. Jeg nøler et øyeblikk før jeg setter den på. Ringen føles ikke så stor nå. Jeg kjenner inngraveringen skrape svakt når jeg surrer ringen rundt fingeren. Din for alltid.

Alf åpner døren idet jeg setter nøkkelen i låsen.

«Hvor har du vært?» Øynene hans farer over kroppen min. Bevegelsene hans er stotrende og hastige som om han har dårlig tid. Jeg holder meg fast i ham mens jeg sparker av meg skoene. Skiferflisene er kalde og lindrende mot de bare føttene. Vesken smeller når den treffer gulvet. Et øyeblikk tenker jeg på mobilen. Så ser jeg rett på Alf og trekker pusten dypt og tenker at jeg må være ærlig. Mamma sa alltid at ærlighet er limet i hennes og pappas forhold. Stemmen min skjelver svakt når jeg sier: «Jeg skal donere kroppen min til legevitenskapen.»

Kulden er god under føttene. Jeg får lyst til å være en kald kropp på likhuset. Jeg er glad vi aldri la varmekabler i gulvet. Høyden fra gulvet til ytterdøra var for lav, men jeg ville hakke opp betonggulvet eller heve døra. Vi kunne ikke ha et flisbelagt gulv uten varmekabler, argumenterte jeg og la til at skoene våre aldri ville tørke når de ble våte. Alf lot meg bare argumentere og mase, men det ble som han ville til slutt. Jeg tenker at Alf har rett, veldig ofte har Alf rett.

«Vi må dra om halvannen time,» sier han og slipper taket i meg,

«Det er en god ting å gjøre,» svarer jeg og går innover stua, «du får liket mitt tilbake etter et par år.»

På kjøkkenet tar jeg et glass fra skapet, fyller vann i springen og går mot badet. I skapet under vasken finner jeg en pakke paracet, brekker ut to tabletter og svelger dem i en slurk. Jeg prøver å unngå speilbildet mitt, skrur på kranen og vøter ansiktet med iskaldt vann.

«Faren din skal begravas om to timer,» roper Alf fra stua.

«Kremes,» roper jeg tilbake og kjenner kaldt vann renne nedover brystet.

Barnet

Jeg sitter på første rad, lengst fra midtgangen. Da vi satte oss, var det som om vi på forhånd visste hvor vi skulle sitte, uten å ha diskutert det. Jeg klemmer den lille barnehånden til Liv. Blikket hennes er rettet mot Stians hvite kiste. Jeg lurer på om hun vet at pappaen hennes ligger inni den. Kisten er dekket med mørkerøde roser. Joakim bestemte at det skulle være sånn, kanskje de hadde snakket om begravelsene sine, en gang de lå og småpratet etter at de hadde elsket, akkurat slik Gro og jeg har gjort. På enden av benken sitter Joakim i en mørk dress som ser for stor ut, selv om den ikke er det. Noen harker rett bak meg. Jeg prøver å huske hvem som sitter på raden bak oss. Men jeg klarer ikke komme på det. En kvinne snufser litt lenger bort, det høres ut som det kommer fra samme rad. Jeg er tørr i halsen og stirrer på presten. Det må være fint å skue utover alle menneskene. Gråter de alle sammen?

Det var jeg som hadde valgt Stian, jeg som kjente ham fra før. Gro og jeg sto utenfor bygården med to vinflasker klirrende i en pose og en bukett tulipaner. Jeg vipphet pekerfingerneglen frem og tilbake over den nedre fortannen, uten å bite, for å unngå hakk i neglelakken. Jeg skvatt da døren åpnet seg med et kraftig dur. Gro så på meg, smilte og la armen over skuldrene mine på vei inn. Jeg lot skuldrene synke noen centimeter under vekten av armen hennes. Det var varmt og lyst og minimalistisk i leiligheten. Det var før

Liv og lekene hennes. Jeg var glad tulipanene var pakket i cellofan og silkebånd, at vi hadde kjøpt dem i en blomsterbutikk og ikke bare på seven-eleven, slik vi pleier. Stian og Joakim tok jakkene våre, plasserte glass med musserende vin i hendene våre og pratet hurtig om alt og ingenting. De vet det, tenkte jeg, de vet hva vi har kommet for å spørre om, og de kommer til å si ja.

Jeg klemte hånden til Gro under bordet, hun klemte den tilbake og smilte til meg. Akkurat det smilet som minner meg om hvorfor jeg tre år tidligere ble hodestups forelsket i henne. Bordet var dekket med en hvit duk og tapasretter var plassert i brune keramikkskåler. Tulipanene sto plassert i en glassvase på enden av bordet. Vi burde ha kjøpt røde og ikke gule, tenkte jeg og så på Stian og Joakim som satt rett overfor oss og sendte hverandre forelskede blikk. Selv etter tolv år. Stian var så flott i skinnet fra stearinlysene. Med det lyse håret, de knallblå øynene og tennene som var litt skjeve, slik at smilet hans ble sjarmerende og varmt. Jeg visste det ville bli et vakkert barn.

Stian og Gro så på hverandre, pratet og lo som om det allerede var etablert et bånd mellom dem. Gro sa de tingene jeg kunne sagt, fortalte de historiene jeg kunne fortalt. Våre historier. Jeg grublet på hva jeg kunne si, hva jeg kunne si før hun kom på det. Jeg kom på Anita som hadde funnet seg en mann, og jeg begynte å lete etter et smutthull i praten deres. Men setningene grep over i hverandre, den ene replikken tok den andre, det var ingen som trakk pusten, eller tok en slurk av vinen. Jeg var plassert i det stille hjørnet, og blikkene, ordene og smilene ble ikke sendt i min retning. Så løftet Stian vinglasset.

- Skål, sa han med høyere og roligere stemme enn den frenetiske praten deres hadde hatt. Jeg tok en sipp av vinen og begynte å prate før de ble ferdig med å utveksle blikk og smil.

- Anita har funnet seg en mann, men kaller seg fremdeles lesbisk, sa jeg. Stemmen min var lys og høy. De andre trakk pusten både fire og fem ganger. Gro la hånden på låret mitt, jeg dyttet den bort. Stian kremtet.

- Det er jo spesielt, sa han sakte. Det klirret i bestikk. Jeg kunne høre min egen pust. Så tok Gro ordet og fortalte historien slik den skulle fortelles, så de to andre forsto sammenhengen, kunne sette seg inn i situasjonen, la seg engasjere.

- Kan hun ikke bare kalle seg hetero, spurte Joakim og ristet på hodet. Stian tok en stor slurk av vinen.

- Hun føler seg visst ikke heterofil, forklarte Gro og grep en bit manchego-ost med fingrene.

-Bifil da, sukket Joakim. Gro trakk på skuldrene.

- Jeg tror det har noe å gjøre med identitet, mumlet jeg og stappet en brødbit i munnen samtidig som jeg slapp ut det siste ordet. Brødet var seigt, og jeg tygget og tygget mens jeg så ned på de to chili- og hvitløksmarinerte scampiene på tallerkenen min.

- Hmmm, det kan jeg skjønne, sa Stian og nikket sakte. Joakim så forundret på ham.

- Identitet er noe større, noe som favner videre, utover hvem man for øyeblikket er forelsket i, fortsatte Stian.

- For øyeblikket, freste Joakim, og jeg måtte smile av den heftige diskusjonen jeg hadde satt i gang. For det var jeg som startet dette temaet, selv om et var Gro som presenterte det

ordentlig. Det var mitt temavalg, tenkte jeg og spiddet den ene scampien med gaffelen.

- Ja, det handler vel om hvilken gruppe man identifiserer seg med. Og om hvordan man ser på seg selv og sin legning i et større perspektiv. Stian pratet rolig og det så ut som han hadde oppdaget noe spennende. Som om tankene kvernet ut nye erkjennelser mens han pratet.

- Jeg ville i hvert fall ikke vært sammen med en som ikke definerte meg inn i sin legning, sa Gro. Alle nikket. Det irriterte meg at hun alltid måtte komme med fornuftige utsagn som avsluttet diskusjoner. Joakim så overdrevent skuffet bort på Stian, som dro ham til seg og rufset ham i håret. Jeg kikket på klokka.

Det var først da vi satte oss inn i stuen at det egentlige temaet kom på banen. Joakim og Stian hadde gått over til å drikke drinker, mens Gro og jeg fortsatte med rødvinen. Det gikk latterlig lett, det var som om alle hadde bestemt seg på forhånd, enda vi aldri hadde snakket om det før.

- Vi har lyst på barn, sa Gro.

- Vi vil gjerne hjelpe, sa Stian og deretter skålte vi og pratet hele natten om alt det praktiske. Om hvor ofte de skulle ha barnet, om hvordan vi skulle håndtere det om det ble brudd mellom et av parene, eller om et av parene ønsket å flytte til en annen by eller et annet land. Det overrasket meg at Stian og Joakim hadde tenkt på ting som Gro og jeg ikke hadde diskutert. Jeg gjespet og så meg rundt i stuen. På de høyglansete møblene, putene som var omtenksomt plassert i den off-white sofaen, flatskjem-tven på den lave benken, hyllene fra gulv til tak med cd-er og bøker i alfabetisk

rekkefølge. Jeg kunne ikke se for meg et barn løpe rundt der. Jeg lente meg tilbake i sofaen og sovnet.

Jeg ser bort på Gro, hun sitter med armen rundt Liv, selv holder jeg bare Liv i hånden. Gro ser så liten ut der hun sitter, i de svarte klærne, med det lange, lyse håret. Hun har noen løse hårstrå på genserermet, jeg får lyst til å ta dem vekk. På kinnet hennes er det svarte render etter våt maskara. Vi må kjøpe vannfast maskara, tenker jeg. Gro holder hardt rundt Liv, som om hun holder henne fast. Det lyse håret til Liv er flettet på hver side, og Gro har knyttet sløyfer av svarte silkebånd nederst. Hvorfor er det ikke jeg som har armen rundt Liv, tenker jeg, og snur blikket mot kisten igjen. Liv sitter musestille. I dag morges da vi gjorde oss klare til å dra, spurte hun hvor vi skulle. Vi forklarte henne at vi skulle si ha det til pappa, før han drar opp til himmelen, til englene. Jeg lurte på hvorfor vi blandet inn engler og himmelen i dette, men vi hadde liksom ingen annen forklaring å komme med. På vei til bilen halte Liv seg løs fra hendene mine og løp bort til den snødekkede gressplen ved siden av parkeringsplassen. Hun la seg ned på ryggen og lagde engler i snøen. Vi prøvde å få henne med oss, var redd hun skulle bli våt og kald. Snøen var kram og festet seg på ullkåpen hennes. Men hun skrek "Fire engler til pappa!". Etterpå sto hun med snødekket kåperygg og pekte på en og en engel mens hun sa navnene våre. Gro, henne selv, meg og Joakim.

Det var meg Stian henvendte seg til da han ville avvike fra avtalen vi hadde kommet frem til den natten alle planene ble

lagt. Vi sto i stuen deres, og Liv krabbet rundt på en gummimatte omringet av treleker i sterke farger.

- Er hun ikke nydelig, sa Stian.

Jeg nikket og skjønnte at ordene ville bli etterfulgt av noe jeg ikke ville like.

- Hun har mine blå øyne, fortsatte han og jeg burde ha avbrutt ham, sagt at jeg hadde dårlig tid, at Liv og jeg skulle møte Gro, at vi måtte komme oss avgårde. Jeg ble stående å stirre på ham der han sto og betraktet datteren vår.

- Jeg må ha henne oftere. Det gjør vondt å være borte fra henne.

- Vi har en avtale, mumlet jeg.

- Jeg er faren hennes, sa han og holdt blikket mitt til jeg vek unna.

Han dro meg bort til den off-white sofaen og fortalt om ventetiden før Liv ble født. Hvordan han fantaserte om den store magen til Gro, de fyldige brystene hennes, de glødende kinnene. Hvordan det føltes som et tegn på at de hørte sammen når hendene hans strøk over magen hennes og han kjente barnet sparke fra innsiden. Som om det fortalte ham at det var de tre som var en familie. Foten, magen og hånden. Han hadde lyst til å holde rundt Gro hver gang han så henne. Beskytte henne og barnet. Hjertet hans stivnet når jeg holdt rundt Gro. Når jeg kjørte henne hjem etter at vi hadde vært på besøk, og han visste at hun sovnet med mine armer beskyttende rundt magen. Han drømte om å rive ringen min av fingeren hennes og starte en familie. Bare de tre.

- Så enkelt, så tiltrekkende, forklarte ham.

Jeg så meg rundt. På de høyglansete møblene, flatskjerm-tven, de sirlig organiserte hyllene og den lille jenta som lekte

på gulvet. Jeg reiste meg raskt, løftet Liv opp og hastet nedover trappene. Ville han tenkt det samme om meg om det var i min mage barnet hadde ligget?

Jeg ser ned på de foldede hendene mine som hviler i fanget. Stoffet fra det svarte ullskjørtet stikker mot håndbaken. Jeg må folde opp hendene for å klø meg. Jeg folder dem ikke på nytt, men griper istedenfor hånden til Gro, så hendene våre blir hvilende på fanget til datteren vår. Presten snakker om Liv. Om datteren hans. Om den korte tiden de fikk sammen, men at han lever videre gjennom henne. Han nevner ikke meg. Jeg klemmer hånden til Liv, og hun lener hodet mot armen min.

Tore Løding

Født 1975

Tromsø

toreloeding@gmail.com

Noveller

Ordre

Noen offiserer planlegger sine sarkastiske replikker lenge før morgenoppstillingen.

-Den skopussen der kunne bestemora mi gjort bedre med sandpapir og sjokolade. Og hun er blind, i motsetning til deg, Jølsrud.

Ingen ler av replikken til sersjant Kaskelott. Skopussen til Jølsrud er helt grei. Sersjant Kaskelott mangler vurderingsevne, den tosken.

Sersjant Kaskelott har lært at man skal sette seg i respekt. Sersjant Kaskelott har lært at man skal utøve disiplin. Sersjant Kaskelott har lært at man skal være streng. Sersjant Kaskelott har lært at man skal motivere. Sersjant Kaskelott har lært at man skal gi både ris og ros, og en gang i blant tillate seg å være sosial med de menige, men når sersjant Kaskelott lærte alle disse tingene brydde han seg aldri om å

spørre om hvordan eller hvorfor. Derfor vet jeg at hvis det virkelig blir krig, så kommer jeg – eller kanskje Jakobsen – til å drepe sersjant Kaskelott. Og det før vi løsner skudd mot fienden.

Vi forlater flomlysene på oppstillingsplassen. Vi skal ut på tre dagers øvelse. Ved kaserna deler vi oss inn i små geværlag, spenner på oss skiene, og labber ut. Jølsrud, Jakobsen og jeg er på lag med sersjant Kaskelott. Vårt oppdrag er å speide etter fiendtlige skip fra nordspissen av Høgåsneset. Det lysner litt på himmelen, fra svart til et fløyelsaktig, blåsvart lys. Puddersnøen her inne bak åskammen får et blålig skjær. Vi labber over åsen etter sersjanten, uten å si et ord. Snart kommer vi ned til de islagte svabergene hvor bølgene slår inn med stor kraft. Sersjant Kaskelott reiser sin høyre arm opp med neven knyttet, tegnet for at vi skal stoppe. Lyddisiplin bør være unødvendig her i alt ståket. Å være forsiktig med lys kan jeg derimot forstå, ettersom vi har flere kilometer fri sikt utover havet og opp mot fjellene innefor oss. Men jeg sier ingenting. La nå Kaskelott ha denne lyddisiplinen sin. Han gjør en sirkelbevegelse med pekefingeren, og vi samler oss tett rundt ham.

Kaskelott drar frem kartet og ei lommelykt. Han vifter med lykta så lysstrålen danser rundt i den blåsvarte fløyelslufta over hodene våre. Han retter den opp mot Høgåstind flere kilometer sør for oss. Han myser med øynene som om han ser etter noe. Fiender? Tror han lommelykta skal hjelpe han å se mennesker på flere kilometers avstand? Jakobsen himler med øynene. Enhver fiende i nærheten må ha sett lommelykta nå.

Jeg napper Jakobsen i kamojakka og legger en pekefinger over leppene. Vi skal bare holde kjeft alle mann. La Kaskelott styre showet. Kaskelott peker på meg og vil at jeg skal gå først. Jeg peker på målet vårt på kartet, en rød X på nordspissen av Høgåsneset. Så peker jeg med strak arm nordover langs strandlinja. Med pekefingeren på kartet viser jeg hvor vi er. Så tegner jeg en bue innover mot Høgåsen, deretter videre nordover langs foten av Høgåsen, hvor furutrærne vil gi oss litt skjul, og til slutt en kort strek opp mot den røde X på toppen av Høgåsens nordspiss. Sersjant Kaskelott nikker, og vi labber videre.

Det er morsommere og gå først. Jeg må hele tiden tenke på hvor det er best å gå. Her inne i furuskogen er vinden svakere, selv om det er i ferd med å blåse opp. Mellom trærne skimter jeg bølgene som bryter hvitt langt ute på fjorden. Jeg velger strake linjer mellom trærne og labber traust og trutt videre. Jeg unngår steinrøysene, men klarer samtidig å la være å gå for store omveier.

Etter et par timer tar vi pause bak en stor kampestein. Vi tar frem matpakker med brunostskiver fra sekkene. Sersjant Kaskelott spiser ikke. Det er ikke utenkelig at han sulter seg.

-Ingen ild, sier Kaskelott.

-Dere skal få koke vann i kveld, men ikke nå. Her gjelder det å holde seg varm ved å bevege seg.

Da drar Jølsrud frem en termos. Den står ikke på utstyrslista vi fikk utdelt i går kveld.

-Frem med koppene, gutter. Me har juksa litegranne, sier Jølsrud.

Jakobsen og jeg er raskt fremme med koppene våre. Jakobsen smiler og klapper Jølsrud på skulderen.

-Vil sersjanten ha litt kaffe, kanskje? spør Jølsrud.

Sersjant Kaskelott er ikke blid. Han sitter helt stille noen sekunder. Harselerer Jølsrud med ham? Jeg ser på han at den lille hjernen hans jobber steinhardt med å vurdere situasjonen.

-Slå ut den kaffen, Jakobsen, sier sersjant Kaskelott.

-Men...

-SLÅ UT DEN KAFFEN, JAKOBSEN!

Sersjanten reiser seg og river til seg termosen. Han heller den rykende varme kaffen rett ut i snøen foran skotuppene til Jølsrud. Jakobsen er rasende, men jeg holder pekefingeren foran leppene mine. Vi skal bare holde kjeft alle mann. Jakobsens ansikt skifter uttrykk fra sinne til oppgitt fortvilelse i det han heller kaffen fra koppen sin ut i snøen. Kaskelott står der og nikker bekreftende.

-Det er bedre å holde varmen ved å bevege seg, gutter. Vi tar noen armhevinger. Kom igjen.

-Dette er meningsløst, mumler Jølsrud.

Kaskelott later som om han ikke hører. Han slenger seg ned i snøen, og nølende inntar vi andre utgangsstillingen. Kaskelott teller høyt og roper at vi må skjerpe oss. Jakobsen og Jølsrud stopper på 30 armhevinger. Jeg følger Kaskelott til 40, så stopper jeg også. Kaskelott tar noen ekstra armhevinger alene, og smiler i det han reiser seg. Disiplin er gjenopprettet og Kaskelott er fornøyd med seg selv. Sinnet

lyser av ansiktene til Jølsrud og Jakobsen. Sersjant Kaskelott er for dum til å legge merke til det.

Vi går videre. Kaskelott leder an. Flere ganger må vi snu og gå tilbake fordi Kaskelott leder oss midt ut i steinrøysene. Han kompenserer for alle feilnavigeringene med å sette opp tempoet. Etter noen timer er vi ute ved fjordens munning ut til storhavet. Vi skimter så vidt spissen av neset. Vinden er sterk, og skyene er på vei innover fra nord. Stormen er på vei. Det siste dagslyset er i ferd med å forsvinne fra himmelen i sørvest. Vi går fiskebein oppover mot observasjonsposten vår på toppen av Høgåsneset. Motvinden biter i ansiktene våre. Endelig kommer vi frem. Observasjonsposten består av en liten bunker som er sprengt ned i fjellet, og en geværstilling med betongtak rett foran bunkerdøra av stål. Vi tar frem spadene og graver snøen ut av geværstillinga.

Bunkerdøra er låst med en diger hengelås. Sersjant Kaskelott leter i alle sine lommer etter nøklene. Han ser nervøs ut. Jakobsen stirrer hardt på ham. Kaskelott begynner å skjelve litt på hendene. Jølsrud får med seg hva som skjer og sukker tungt. Kaskelott tømmer sekken sin utover og roter gjennom utstyret sitt. Kaskelotts marsjtempo har gjort oss alle våte av svette, og vi begynner å fryse. Kaskelott går gjennom alle lommene sine igjen, og endelig finner han nøklene. Vi sier ingenting. Det er godt og komme inn i bunkeren. Det er to køyesenger her og et propanapparat til å lage mat på. Jeg tenner propanapparatet umiddelbart og setter vann fra vanntanken på koking.

-Du tar første vakt, Jølsrud, sier Kaskelott.

Jølsrud sukker tungt, og åpner sekken sin.

-Hva venter du på? Kom deg ut, kommanderer Kaskelott.

-Jeg må da for helvete få skifte til tørt først, ellers fryser jeg jo i hjel.

Jeg ser at Kaskelott tenker så hardt han kan nå. Den lille hjernen hans er på kokepunktet.

-Du går ut NÅ! sier Kaskelott så myndig han kan.

-JAKOBSEN! Du skifter til tørt og avløser Jølsrud så snart du er ferdig.

Kaskelott har talt, og Jølsrud går ut i geværstillinga.

Fornøyd setter Kaskelott seg ned og begynner å fikle med radioen. Jakobsen og jeg skifter til tørt undertøy, og henger det våte tøyet til tørk. Vannet koker, og noen minutter senere er kaffen klar. Denne gangen klarer ikke Kaskelott å si nei til den varme kaffen. Jakobsen tar med seg en kopp og går ut og avløser Jølsrud.

Kaskelott tar mikrofonen.

-Blåulv kaller revehiet – over

Det spraker i radioen.

-Dette er Revehiet. Noe å melde? – over

-Jeg og mine menn er i posisjon, klare til strid – over

-Mottatt – over

-Mottatt – ut!

Jølsrud skifter til tørt og legger seg på senga. Jeg legger meg ned og tenker at det skal bli godt med en liten lur. Det er

varmt her inne nå, og vi har tatt av oss ytterklærne. Kaskelott traver frem og tilbake over gulvet og tenker med den lille hjernen sin.

-Opp av sengene, gutter, vi skal pusse AG, sier Kaskelott.

-Vi pusset AGene i går, sier Jølsrud. Og vi har enda ikke avfyrt skudd med dem.

-Motsetter du deg ordre, Jølsrud? Begynn å pusse med en gang! Ellers sier jeg ifra til løytnanten.

Jeg henter AGen min og begynner å demontere den. Mens Kaskelott har ryggen til meg får jeg øyekontakt med Jølsrud, og legger fingeren over leppene mine. Vi skal bare holde kjeft. Kaskelott demonterer AGen sin i en fart, og Jølsrud henter våpenet sitt.

Etter en time kommer Jakobsen inn.

-Det er full snøstorm ute. Null sikt. Ingen vits i å ha noen på vakt i dette været. Jeg foreslår at vi venter en stund og ser om det letter, sier Jakobsen.

Kaskelott blir rasende.

-Du skal tiltale meg som sersjant Kaskelott når du avgir rapport, din slendrian. Dere skal ut på vakt alle tre, umiddelbart.

-TRE MANN PÅ VAKT? brøler Jølsrud.

-Det er jo idioti. Vi skal tross alt holde det gående her i to døgn til.

Jølsrud reiser seg fra sengekanten og står ved siden av Jakobsen, ansikt til ansikt med Kaskelott. Jeg blir sittende. Jeg fortsetter å sette sammen våpenet mitt. Sersjanten

brøler, og Jølsrud brøler tilbake. Jeg setter sluttstykket i våpenet. Ferdig pusset og montert. Kaskelott kommer ingen vei med Jølsrud og Jakobsen. Han snur seg mot meg.

-Henriksen! Kle på deg og kom deg ut på vakt, kommanderer Kaskelott.

Bare gjør som han sier, tenker jeg. Bare gjør som han sier. Jeg kjenner at jeg er støl i beina i det jeg reiser min 115 kilo tunge kropp. Jeg er 1,95 høy og hodet mitt når nesten i taket. Jeg ser ned på sersjant Kaskelott og tenker at han ligner et sint lite lemen. En rotte. Han brøler til meg, den lille rotta. Jeg tar tak i kraven hans med venstre hånd, og med høyre griper jeg beltet i korsryggen.

-Åpne døra! sier jeg rolig, og Jakobsen åpner døra. Jeg tar springfart og slenger sersjanten ut i snøen. Jeg tar ytterklærne og skoene hans og slenger dem etter. Så lukker jeg døra og skyver bolten i lås. Så legger jeg meg på senga. Kaskelott begynner å banke på døra.

Vi lager middag. Kaskelott banker og banker på døra og brøler til oss, men det plager meg ikke så mye. Jakobsen og Jølsrud sier lite. Vi lager kaffe og drikker den i stillhet. Etter kaffen spiller vi kort. Kaskelott banker fortsatt på døra, og har begynt å klage og ynke seg.

Like før vi legger oss spør Jakobsen hva vi skal si når vi slipper ham inn i morgen tidlig.

-Vi skal bare holde kjeft alle fire, sier jeg, og for å vise hva jeg mener legger jeg pekefingeren over leppene.

Pasviksoldater

-KAAAATJA!

Mors stemme. Hver morgen den samme, som en hellig manns formaning. Jeg snur meg i senga. Jeg klemmer hodeputa rundt ørene og lukker øyene.

Pappas skikkelse igjen. Som vanlig sitter han i det svarte tårnet og ser utover Pasvikelva. Geværet står i hjørnet. Han puster frostrøyk. Han ser en scooterpatrolje på den norske siden. Soldatens lue har hengeører som blafrer i vinden og ligner en fuglehunds ører. Pappa tenner en russisk sigarett. Scooteren snur og kjører rett mot tårnet. Scooteren forvandler seg til et knurrende beist. Pappa griper geværet og hiver kolben opp mot skulderen. Han klarer akkurat å skyte beistet før det stuper inn i tårnet. Så spyr pappa på uniformen sin.

-KAAAATJAAAA! Morgenfuglen fanger fisken, mens bjørnen slumrer til elva er tom.

Jeg tramper en fot i gulvet, så den andre. Mens jeg dusjer, kniper jeg øynene igjen og forsøker å tenke på pappa. Ingenting! Tankene krysser ikke grensa. Engelskprøve om en time. Jeg skal ha en sekser denne gangen.

Trine på pulten til venstre har hollywoodlepper i dag. Hodet henger over prøven, og leppene presser hun sammen for å jevne ut det røde. Tung maskara. Er du blond, så kan du. Jeg

har mine beste jeans på meg i dag. Ingen sminke. I'm not a slut! Watch out, Trine! Those Kirkenes homeboys behind you have claws. Flott ord. *Claw = klo*. I parentes skriver jeg (også verb: *krafse, klore, bruke klørne på*).

I matpausen vandrer jeg langs bordene av kaldt glass, på leting etter en stol lengst mulig bort fra de andre. Noen opprørere har dekket ett bord med et lappeteppe i røde og brune nyanser. Jeg setter meg der med ønske om å nyte matpakken og magasinet mitt uforstyrret. Trine og bestevenninna kommer og setter seg på andre siden. Matpakken er tørr, sier Trine. Som kjæresten din, sier venninna. Hun forteller Trine om hva slags brennevin de skal drikke på hytta i Pasvik. Jeg ser for meg hytta. Og elva.

-Jeg vil være med, sier jeg.

De snur ansiktene sine mot meg. Venninna ser glad ut.

-Dropp typen, Trine, så tar vi en jentetur, sier venninna.

-Har du ski? spør Trine.

Hytta ligger lunt mellom furuene, og fra trappa ser jeg Pasvikelvas snøflate glitre i mørket. Kjæresten til Trine – sjåføren – legger fra seg nøklene på bordet og fyrer i peisen.

-Gi meg flaska, sier han til Trine, og svelger til øynene blir blanke.

Jeg liker ikke å drikke vodkaen bar, derfor heller jeg appelsinjuice i et glass for å blande.

-Å blande er feigt, sier Trine. Dessuten blir russere dårlige når de blander.

-Jeg fikk norsk pass for lenge siden, Trine. Jeg kan blande.

Trines venninne ler. Trines kjæreste ler, og heller vodka i appelsinjuicen min. Trine kysser ham. Vi setter på musikk og danser. Kjæresten danser i midten og vi henger rundt ham. Først danser han med venninna, på trygg avstand med armene strake. Så presser han hoftene sine mot Trine, og Trine lager trutmunn. Hun gnikker skrevet over låret hans. Men han skyver henne vekk. Trine danser bort til venninna og klemmer seg inntil henne. De blunker til hverandre med sine falske øyenvipper, og kliner litt. Kjæresten danser seg bort til meg og legger hånda si på rumpa mi. Han grafser. Ler jeg for flørtete? Er det mine tettsittende jeans? Har jeg etternavn som en hore? Fingrene mine spriker, og hånda mi former seg til ei klo. Jeg hogger neglene i armen hans og slenger den ut i lufta. Han smiler, men bare med munnen. Jeg stirrer tilbake.

Om morgenen står jeg opp og henter skiene før de andre våkner. Skidressen er litt for trang. Neste sesong må jeg nok kjøpe en ny. Føret på elva er hardt og tett, passende for skøyteskiene jeg har valgt å ta med meg. Jeg kan se et russisk grensetårn på kollen foran meg, over elva. Jeg må nå dit. Grensa går et sted ute på elva. De norske scooterpatroljene finnes overalt, men jeg skal skremme dem. Jeg håper de vil skyte etter meg.

Jeg skøyter i rask takt over midten av elva. Langt oppover til høyre for meg ligger en holme hvor en scooterpatrolje har satt opp telt. Jeg ser ildtunger fra bålet. Jeg skøyter mot den russiske elvebredden, kun noen hundre meter unna nå. Scooteren brøler. Over skulderen min ser jeg den komme. Jeg

øker takten. I tårnet sitter noen og ser på meg, og venter på at jeg skal lytte. Men alt jeg hører er brølet som blir sterkere for hvert sekund. Scooteren svinger opp foran meg og stanser. Gutten på scooteren kveler motoren, og det blir helt stille. Så smiler han til meg.

-Hei. Hvor skal du hen?

Han har østlandsdialekt og er mørk i huden. Jeg skuler på han.

-Jeg er russisk, og jeg skal hjem.

Han ler, og reiser seg opp. Han er høy, høyere enn andre gutter.

-De andre kaller meg pakkis. Jeg vil også hjem. Til Oslo. Hva tror du om det?

Jeg svarer ikke.

-Du har sikkert begge passene, men det hjelper ikke. Du kan ikke dra dit i dag, sier han.

-Jeg hadde bare tenkt meg bort til tårnet. Jeg er russisk.

-Bullshit! Se på armen din, og se på min.

Jeg ser nedover skidressen til blikket stanser på det lille norske flagget på overarmen. Han peker på uniformen sin. Samme lille flagg er sydd på hans overarm. Jeg fnyser. Han ser på meg med et alvorlig blick en stund. Så begynner jeg å le. Han begynner også å le – en herlig, trillende latter. Etter en stund blir vi stille igjen.

-Man kan vel aldri være helt sikker på hvor man skal, sier jeg.

Han smiler til meg.

-Jeg vet en måte å finne ut av dette på, sier han.

-Å ja?

-Jeg har lagd vaffelrøre i dag. Og vi har båljern borte ved bålet. Vil du være med og smake?

Hvis jeg takker nei og går mot det russiske tårnet, vil han nok ikke stoppe meg.

-Har du en kikkert? spør jeg.

Han åpner en kasse bak på scooteren og låner meg kikkerten sin. Jeg kikker på det russiske tårnet.

-Ser du noe? spør han.

-En russisk soldat.

-Hva gjør han?

-Ingenting. Ser på oss, kanskje.

-Hva er det egentlig du vil dit for?

-Jeg vet ikke. Lytte til hva han har å si.

-Hva hadde du tenkt å spørre han om?

-Ingenting. Jeg hadde bare tenkt å lytte.

Jeg snur meg mot hytta og ser Trine i kikkerten. Hun sitter i solveggen. Hun ser ensom ut, som russeren i tårnet. Hun vinker til meg. Jeg vinker tilbake, og snur kikkerten mot bålet. En av soldatene har begynt å steike vafler. Den andre fingrer med en pakke brunost. Jeg gir kikkerten tilbake til min nye venn.

-Jeg kjører i forveien, sier han, og starter scooteren.

Jeg står stille noen sekunder etter han har kjørt. Uansett hvilken retning jeg velger blir det riktig. Det føles som å stå på sydpolen – alle retninger går mot nord, og alle retninger er samme retning. Jeg skøyter mot bålet.

Lars Richard Olsen

Født 1976

Alta

lars.richard.olsen@gmail.com

Romanutdrag

Kirkenes

Vår hovedperson er et menneske. Han er 175 centimeter høy. Han veier 72 kilo. Han ble før denne historien startet fulgt av 19 måser den korte veien fra hotell Viking til hurtigrutekaia og SS Trollfjord. Måsene kommer til å følge ham og hans trillekoffert hele veien fra Harstad til Kirkenes – en tur som tar to døgn og to timer. Han vil se måsene, men aldri forstå at det er den samme flokken som holder øye med ham hele veien. Ingen andre, for den saks skyld, vil legge merke til dette. Måser ligner tross alt veldig på hverandre.

Kapittel 1

Thoralf Dragvik kjente at båten gikk fra kai, og la hånden i det lave taket for støtte. Laptopen lå på det lille skrivebordet sammen med en ringperm. På forsiden var det bilde av en

vindmølle av den moderne typen, og under sto det med tynne bokstaver «Vind: Kraft til folk og landsdelen.» Han koblet strømledningen til veggen, men bestemte seg for å finne kafeen og frokost før han jobbet videre med næringssjefens foredrag. Thoralf visste allerede tittelen. «Der det blåser er det liv». Thoralf hadde laget en animasjon som viste en vindmølle som ble gjort om til de tre nordligste fylkene, men under overskriften var det fremdeles ingen tekst.

«Vindkraft er fremtiden, Thoralf,» var det første næringssjefen hadde sagt om saken.

«Hva mener du?»

«Vinden.»

«Ja?»

«Det dreier seg om vind.»

«Hvorfor er det fremtiden?»

«Den er oppdaget på nytt.»

«Jeg trodde du sa at internett var fremtiden?»

«Vinden har fått sin renessanse. Bruk gjerne den setningen i foredraget.»

«Foredraget?»

Næringssjefen var en mann som likte å bli likt, og da det ble klart at Thoralf ikke kom til å slippe unna oppdraget, var det uaktuelt å lage noe annet enn et innlegg som hyllet den usynlige kraften. Thoralf trodde ikke at de andre deltakerne på seminaret ventet noe annet. På deltakerlisten hadde han sett mennesker fra industrien og forskningssektoren. De ville komme med fakta om vindkraft. Næringssjefen skulle stå for entusiasmen og smilene.

Thoralf gikk opp trappa fra dekk tre til fem. Store vinduer slapp inn Vågsfjorden og morgenlyset. Sola og vinden hadde allerede løst opp disen, som lå tett da han gikk om bord. Han håpet at været ville holde seg hele veien fram til Kirkenes. Det var der han kom til å møte næringssjefen, og sammen skulle de følge seminaret, som ble avsluttet ved ankomst i Tromsø havn.

Han hentet mat fra buffeten og satte seg. Det var bare Thoralf og noen få andre gjester i kafeen. Tårene begynte å renne mens han spiste. Thoralf husket de gangene han og kjæresten lagde pannekaker med bacon til frokost. Da servitøren med kaffekanna kom forbi, snudde hun ryggen til og gikk bort til vinduet på den andre siden av dekket. Thoralf fikk lyst til å gå bort til henne og forklare seg, men visste ikke hva han skulle si..

«Vindkraft er en fornybar ressurs,» leste han på nettet.

Fenomenet oppstår som følge av solas ujevne oppvarming av jorda. Hvis et område er varmere enn et annet, dannes vind mellom disse stedene. Denne vinden går fra der det er høytrykk til stedet med lavtrykk. Dette foregår helt fram til områdene har likt trykk. Så lenge sola fungerer, og skyer og ulike landmasser og hav, sørger for ujevn oppvarming, vil vi ha vind på jorda. Om 5 milliarder år vil sola bli en rød kjempe og brenne jorda til en liten klump.

På BI hadde Thoralf lært mye om økonomi og markedsføring, men lite om universet. Han så for seg jorda som en sort stein omgitt av ingenting. Etter at sola var ferdig med sin røde kjempefase, ville den bli en hvit dverg. Mest sannsynlig ville jorda da være redusert til intet for lenge

siden, men om en sort stein lå igjen, ville den lysen opp av en liten stjerne. Det var i alle fall noe.

I lugaren hadde Thoralf notert ord og fraser som han prøvde å ha med i alle taler og innlegg. «Innovativ». De siste årene hadde han så godt som aldri skrevet noe som helst hvor ordet «innovativ» manglet. Men uansett hvor mange nøkkelord han førte under overskriften (inkludert «renessanse»), samlet de seg aldri til en helhet. «Om fem milliarder år vil jorden være en sort klump i verdensrommet. Men frem til da skal vi alle leve av vindkraft». Han strøk setningene med det samme.

Thoralf klarte ikke å konsentrere seg.

Fra trillekofferten fant han joggedressen og hvite joggesko.

Øverst var soldekket. Solstoler i ulike farger og bord av tømmer, fylte det meste av plassen. Han fant fort ut at det ikke var mulig å løpe rundt selve skipet, bare på dekket bak forhøyningen med skiltet «Panorama lounge». Tau som skilte de ulike delene av soldekket, gjorde at han måtte springe sikksakk før han kom til trappene som gikk opp til taket. Han sprang i kanskje 20 minutter før han ble lei og gikk inn igjen. I stedet for å gå ned trappene med en gang, åpnet Thoralf døra til Panorama lounge. Synet, men kanskje helst lukten av alle de gamle menneskene, minnet han om Søsna.

Hun hadde vært svak lenge, men da influensaen kom, midt på sommeren han fylte 11 år, sto livet ikke til å redde. Moren hans ville ikke ha ham med på sykehjemmet da telefonen kom. Søsna var død, men han ville bli med for å si farvel. Hun

var ikke bare mammas tante. Hun var bestemoren han aldri hadde hatt, og den nærmeste i livet ved siden av moren etter at faren døde. Søssa passet ham i årene før han begynte på skole og da moren var på jobb i gruveselskapet. Thoralf var blitt vant til døden, for hun hadde tatt ham med til venner og bekjente som ofte var yngre, men også i dårligere form enn henne, enten de bodde hjemme eller på syke- og pleiehjem. Thoralf var med i alle begravelsene. Først var han så liten at han fikk leke med de andre barna utenfor kirka. En gang falt han nesten i grava. Thoralf husket det ikke selv, men hun hadde fortalt historien så mange ganger at han så alt tydelig for seg.

Noen vil kanskje tro at en tidlig fortrolighet med døden ville gi Thoralf et balansepunkt han kunne dra nytte av senere i livet. Tvert i mot. Thoralfs møter med døden (eller rettere sagt, de døde) holdt ham på armlengdes avstand fra de levende. Dette var han sikker på. Hvordan ellers forklare følelsen som sa at uansett hva han gjorde, så ville alt gå sin gang uansett. Det meste kom for så vidt til å gå bra, det gjorde jo oftest det, men når alt kom til alt var det ingen trøst. Man trengte bare lese historien for å se at det meste i livet var repriser fra tidligere tider. Krig, sykdom, ruin eller kjærlighetssorg. Thoralf var sikker på at bare noen ganske få, kanskje ingen, av de gamle menneskene som satt her og så ut de store vinduene, hadde gjort noe virkelig originalt i sine liv.

Lukten av de gamle menneskene i Panorama lounge var på samme tid både frastøtende og kjær for Thoralf. Det var som å lukte på sin egen fis, kom han fram til, og gikk mot lugaren for å dusje.

Ved midnatt satt han enda ved laptoppen. Han prøvde å smelte sammen nøkkelord til setninger, men «innovativ», «barn», «vind», «holdningskampanje», «synergier», «knulle» og «renessanse», lå på skjermen som hvaler på en strand. «Knulle» var der mest som et eksperiment. For å se om det kunne smitte energi over på de andre ordene. I stedet ble han opphisset og så for seg sin kjæreste, naken. Thoralf kjente en bevegelse og begynte å kneppe opp buksa, men før han visste ordet av det, dukket en ukjent mann opp og begynte å kjærtegne de store brystene hennes. Hun, som han måtte innrømme var eksen. Frustrert skiftet han om til joggedressen og gikk til Fjord bar på åttende dekk, der han bestilte en gin tonic.

«Skjerp deg! Du har nok fått nok i kveld,» hørte han bartenderen si.

Thoralf var i ferd med å riste på hodet, og forvirring oppstod før han hørte noen bak seg svare.

«Ikke ta den tonen med meg takk.»

En eldre mann prøvde å komme fram til disken, noe som ikke var enkelt siden Thoralf og flere stoler var i veien.

«Patetiske fyllik. Må jeg få noen til å hente deg i dag og?»

Bartenderen tok røret av telefonen som hang på veggen, og pekte det mot mannen som ristet på hodet, men satte seg ned ved et av bordene.

Thoralf kunne ikke forstå hvorfor mannen, som kanskje ikke var så gammel likevel, ble nektet servering. Han virket ikke full, og Thoralf bestilte en øl i tillegg til sin gin og tonic. Bartenderen reagerte ikke da han gikk til bordet og sklei

ølen over til mannen. Praten gikk tregt, men etter noen turer i baren begynte kapteinen å fortelle historier.

«Kaptein, sier du?»

«Ja. Helt siden skipet kom i drift i 2002.»

«Denne båten? Det er vanskelig å tro.»

«Tro hva du vil.»

«Du ser ikke ut som en kaptein. Du er...»

«Ja?»

«Jeg vet ikke. Kapteiner ser ut som...»

«Ja?»

«Ok. Men hvis du hadde vært kaptein, ville bartenderen ha gitt deg en drink. Ikke sant?»

Kapteinen smilte og myste samtidig da han svarte. Som om sola plutselig sto opp.

«Jeg hilser aldri på de som jobber nattskiftet i baren. De ville ha fått sparken om de skjenket kapteinen. Kapteinen skal aldri drikke ombord. I alle fall ikke så mye som dette.»

Thoralf så ut vinduet og så for seg et bilde av SS Trollfjord i fjæra med denne mannen sovende ved roret.

«Ja,» sa kapteinen til et spørsmål han ikke hadde stilt.

«Men de må vite hvem du er. Sånn etter hvert?»

«Du tror fremdeles ikke jeg er kaptein. Ikke innerst inne, og du er ikke alene. Bartenderen her tror jeg er maskinistens arbeidsledige bror, Hans, som loffer med skipet. Han blir behandlet mye bedre enn meg, for å si det sånn.»

En ny pause. Thoralf kjente at alkoholen hadde mistet nesten all effekt i løpet av samtalen. Han bestilte nye drinker til dem begge.

«Men hvem styrer skipet? Jeg mener...»

Det siste Thoralf husket fra kvelden var da de prøvde å finne lugaren hans. Mens de lette hadde kapteinen snakket om hvor viktig det var å frakte passasjerer til strøk med kaldt havvann. I alle fall trodde han at det var det kapteinen hadde sagt.

SS Trollfjord nærmet seg Honningsvåg, mens en blodåre i tinningen banket smertefullt i takt med hjertet hans. Thoralf hadde klart å få av seg buksa i løpet av natten, men joggejakka var fremdeles på overkroppen.

Klokka var ett om dagen.

Klokka var tre om dagen og Thoralf hadde fremdeles ikke klart å komme seg fra senga. Det eneste som hadde forandret seg var at det lå en ny melding på mobiltelefonen.

Den var fra næringssjefen: «Kan du maile over foredraget? Fint å ha før vi møtes i morgen.»

Thoralf diktet opp en historie om at skipets forbindelse til internett var i uorden og at de kunne snakke i Kirkenes. Skipet ville ligge der et par timer før seminaret og turen sørover begynte.

Det banket på lugardøra, først forsiktig, deretter utålmodig. Han slapp inn kapteinen, som straks påpekte at Thoralf hadde sett bedre ut dagen før. Da Thoralf ikke svarte, satte kapteinen seg ned i stolen ved det lille skrivebordet.

«Jeg er ingen vanlig kaptein. Jeg følger instinktene og det jeg tror på, uansett følgene. Slik rydder jeg opp i andres problemer, og tro meg – det er det nok av på et skip som dette. Jeg gjør det som føles rett, ikke det jeg må. Det var slik Hurtigruta begynte å selge turer til Antarktis. En dag dro vi

bare sørover. Ingen protesterte. Det er ikke nok å bare ha seilt her på den nordlige halvkule. Man må oppleve begge sidene av de kalde havene.»

Thoralf prøvde å forstå hva han mente.

«Hva er det du vil? Jeg må jobbe nå.»

Kapteinen smilte det samme smilet han husket fra baren kvelden før. Som om sola blendet ham.

«Jeg vet ikke. Det er noe som er galt, og jeg vurderer å styre båten videre nordover. Vi må kanskje dra så langt som vi kan for å finne vannet som er kaldest.»

Thoralf visste ikke hvorfor kapteinen også ba ham bytte rom, og gikk med på det bare for å bli kvitt ham. Hvis han tvilte før, var han nå ganske sikker på at dette ikke var den ekte kapteinen. På tur opp til den nye lugaren på dekket over, ble han i alle fall i bedre form. Vinduet over senga var litt større, og han kunne se skyene når han la hodet på puta.

«Men et foredrag skriver ikke seg selv. Bare nesten,» sa han til seg selv, og gikk til skrivebordet. Fra fila «standard.pps» hentet han dokumentet en kompis hadde gitt ham under studiedagene. Det var ikke den beste løsningen, men det fikk duge. Han fant tilbake til nøkkelordene, og satte dem inn der det passet i fila, som skulle duge til de fleste formål. Ekstra grafikk og animasjoner fylte ut dokumentet. Det ble vindmøller, et lyn, noen oljebrønner og en haug med penger. Avslutningen var et bilde av en mann med et stort og trygt smil. Han likte innledningen best.

DER DET BLÅSER ER DET INNOVATIVT LIV!

Jeg får av og til telefoner fra folk som lurere på hva jeg mener om VINDKRAFT. Dette er noe jeg har tenkt mye på og det er derfor jeg med glede kan snakke om dette temaet i dag. Hvem har vel ikke sittet i stolen en kveld foran peisen og tenkt på VINDKRAFT? Det har jeg. For det første vet vi hvor viktig VINDKRAFT er for menneskeheten. Uten den ville verden nærmest bokstavelig stanse opp. Kanskje ikke med en gang, men etter hvert ville vi merke det. Om ikke på samfunnet generelt, så i vårt indre liv. Så viktig er VINDKRAFT. Dette er en av grunnsteinene i vårt samfunn. Slik vi alle synes barn er viktig, bør vi også tenke med like stor kraft på VINDKRAFT. DET ER FREMTIDEN. I dag vil jeg diskutere RENESSANSEN FOR VINDKRAFT. En korrekt tilnærming mot VINDKRAFT vil kunne gi synergieffekter, økt kjøpekraft og velstand, og dermed glede til befolkningen, og ikke minst næringslivet. Dette vil riktignok ikke skje over natten, og husk derfor ordtakene: [SETT INN ORDTAK]. Ja, så godt kan det sies.

Og så videre. Thoralf så gjennom teksten, rettet på noen skrivefeil, men var egentlig fornøyd. Han måtte bare finne på et bra ordtak. Det eneste han ikke klarte å få til var små bokstaver på teksten han la inn selv. Han trodde uansett ikke at næringssjefen kom til å reagere. Så lenge det var noe i teksten han kunne smile over, for så bli alvorlig og bekymret i ansiktet, ville han være fornøyd. Avslutningen på foredraget manglet kanskje noe, men Thoralf gledet seg til å se sjefen fortelle at «OM FEM MILLIARDER ÅR VIL SOLEN SLUTTE Å

SKINNE. VI MÅ STARTE MED VINDKRAFT FØR DEN TIDEN», i en myk, men bestemt tone. Etter å ha lagret foredraget og kopiert det over på en minnebrikke, gikk Thoralf opp trappene til baren. Han ville se om kapteinen var der. Klokka var bare ti på kvelden, og han satte seg ved bardisken med en avis og ventet. Han var den eneste kunden.

*

En stor, svartflekkt måse holdt øye med ham. Den satt høyt på en trepåle – en av de få restene fra en gammel brygge som ingen hadde tatt bryet med å holde ved like. Lukten av sjø var sterkere her i fjæra, enn ute på havet. Han hørte noe ringe fra den blå trillekofferten. Det var helt sikkert næringssjefen som lurte på hvor næringskonsulenten og foredraget hans var. Thoralf visste uansett ikke hva han skulle ha sagt, og la seg på ryggen.

Det var ikke lengre mulig å se SS Trollfjord, som måtte ha forlatt Kirkenes. Han husket ikke når og hvordan han havnet her, noen hundre meter fra hurtigrutekaia. Hadde han ikke ventet på kapteinen? Som aldri dukket opp. Thoralf hadde lagt seg under dyna i lugaren og sett på tv før han sovnet.

Det føltes godt å sitte her. Steinene i fjæra var kalde, men ikke for kalde.

Kapteinen. Den uniformerte galningen hadde dukket opp under frokosten dagen etter og foreslått:

«Du burde ikke bli med videre, til det kalde vannet. Du må gå i land her i Kirkenes. Det er best for deg.»

Måsen lettet fra den mørke trepålen. Ringingen i kofferten ga seg.

Kapittel 2

Thoralf Dragvik hadde tastet inn koden og egentlig ikke sett på ekspeditøren, før han spurte om å få en pose til frossenpizzaen og tepakken. Allerede før mannen bak kassa begynte å nikke, kjente Thoralf igjen Svein Randal. Han gikk til varene sine, men stanset med en hånd på metall- og plastgrinda som sørget for at appelsiner og colaflasker ikke falt på gulvet. Han hørte at det peip i apparatet til Svein, og så bort på sin gamle venn for første gang på 16 år. Barten var ny, men den lille nesa og munnen var den samme. Thoralf studerte Svein, som slo inn to liter is, en ferdigpannekakepose, lettmelk og aluminiumsfolie. Svein så aldri på ham.

I leiligheten kokte vannet da Thoralf kom inn på kjøkkenet. Han skrudde av plata og lagde seg en kopp grønn te. Helt siden han hoppet av i Kirkenes hadde han begynt å glemme småting. Det syntes han var rart. Han trodde litt av meningen med å komme hit var å huske.

I stua var en svær lenestol det eneste møbelet. Foran vinduene hadde han limt avispapir. Fra badet kom to stemmer. De var uforståelige, men samtidig forståelige. Naboparet i etasjen under kringlet igjen. Ord begynte å slå i gulvet og veggene, men ingen av dem kom helskinnet gjennom. Han trodde han hørte «fabelaktig», men det var alt. På gulvet ved siden av stolen, plasserte han tekoppen mellom de gamle ringene av earl grey og grønn te. Han plukket opp

sin sjuende sans og lagde en liste. Den ble til slutt seende slik ut:

Kart

Silje

Vannkoker

Plan

Etter å ha studert den, strøk Thoralf ut navnet Silje. Han erstattet det med ordet Klassekamerater. Han førte deretter stolen i en nesten helt horisontal liggestilling. Naboene sluttet å krangle, og det var stille i hele huset, som var delt inn en toppleilighet og to leiligheter i etasjen under. Thoralf så igjen på listen. Han hadde vært i byen lenge og gjort lite. Han hadde riktig nok brukt mye tid på å gjøre leiligheten i det gamle huset til tante Søsso levelig. Egentlig hadde han vært fornøyd for flere dager siden, og hadde siden ikke gjort annet enn å gå rundt i sentrum, og sitte for seg selv.

Den første natten etter at han gikk av båten sov han i paviljongen i parken. Den andre dagen fant han tremenningen som passet på huset til Søsso, Roger, som han bare kjente som et navn på et papir, og som fikk penger for å holde huset i orden.

«Hva skal du gjøre her?» hadde han spurt.

«Jeg vet ikke. Jeg har ting jeg må tenke over.»

Og han hadde tenkt på kapteinen og båten han hadde sett forsvinne i horisonten. Thoralf leste avisen hver dag for å se om det hadde skjedd noe med SS Trollfjord. Han trodde kanskje det. Ventet på det. Men etter at det hadde gått en uke uten nyheter fra skipet, hadde Thoralf begynt å miste

interessen. Minnene om kapteinen var vage. Det eneste han ikke forsto var hvorfor næringssjefen ikke hadde ringt. Han hadde ikke fortalt noen på jobben hvor han var, eller hva som hadde skjedd.

På benken utenfor Rema studerte Thoralf Dragvik skogene. Han så fjellene. Hoppbakker, skiløyper, turstier, veier og togspor. Alt var å finne på kartet, og de fleste stedene hadde han vært – i alle fall én gang før. Kartet fant han i et stativ hos Narvesen. Ikke den i Dr. Wesselsgate der han gikk som gutt med tante Søssa. En ny Narvesen lå i Kirkenes senter, nede ved fjorden. Den i Dr. Wesselsgate var borte, erstattet med en klesbutikk.

En mekanisk lyd fikk ham til å se opp fra minifjell i grus - spor etter malmutvinninga som i kartet var representert av amøbeformede sirkler liggende tett i tett på hverandre. Et gitter rullet ned foran inngangspartiet. Svein hadde på seg noe som måtte være en blå Rema-bukse, mens hettegenseren helt sikkert var hans egen. I den ene hånda var en pose. Den andre var festet til ei jente. Hun hadde på seg en rosa kåpe og måtte være rundt 18 år. Thoralf prøvde å legge sammen kartet i full fart, men måtte nøye seg med å stappe det i den høyre lomma på frakken sin. Han så at de to ikke la merke til ham.

«Hei Svein!»

«Hei...»

«Kjenner du meg igjen?»

«Ja...»

«Ja?»

Svein løftet hånda som holdt posen og ga den sakte til jenta, mens han så på Thoralf.

«Du husker navnet mitt?» sa Thoralf.

Han så at jenta i den rosa kåpen så på Svein. Svein så på Thoralf, som akkurat da så på jenta som så på Svein. Slik kunne det ha fortsatt, om ikke hans barndomsvenn sa:

«Huske ikke. Men de e nå kjent me dæ. Kjøpte ikke du nå drit av mæ før jul?»

Sveins leilighet lå ikke langt unna. Over gata for samfunnshuset, i loftsetasjen der banken brukte å være. Svein hadde gått inn på soverommet med mobilen mot øret. Etter å ha skjenket te til Thoralf, tok jenta av seg skjørtet og blusen. Thoralf prøvde å introdusere seg selv, men hun bare så på ham, foldet klærne sammen og gikk i trusa inn på badet. Hun stakk ut tunga før hun lukket døra. Thoralf gikk bort til vinduet, som var en bred trekant mot mønet. Nede på gata gikk noen inn i kafeen på den andre siden. Han var fornøyd. Etter at Svein forsto hvem han var, dro de rett hit.

«To kilo buting e på vei,» sa Svein og hostet seg inn i stua. Han la mobilen på kjøkkenbordet. «Du røyke ikke du?»

Han likte måten han stod på ved vinduet. Med tekoppen rykende på den ene siden. Folk i gata på den andre. I bakgrunnen lyden av vann som rensset kroppen til jenta han ennå ikke visste navnet på.

«Hva er buting?» spurte Thoralf til slutt.

Svein gjorde overdrevne røykebevegelser og gikk sjanglete over gulvet. Han kollapset i sofaen.

«Selger du sånn?»

«Tja. Litt. Man blir liksom ikke rik av å jobbe på Rema.»

Thoralf så på kameraten som rullet seg en røyk.

«Kor du bor?»

«Tante Søssas hus.»

«Borte ved parken? Shit. E det ditt? Katti kom du?»

«Jeg kom med hurtigruta. Noen dager siden.»

Thoralf satte seg i sofaen. Åpnet glidelåsen på jakkegenseren. Lukket den. Åpnet den igjen.

«Jeg vet ikke helt hva jeg gjør her,» sa han til slutt.

«Treng du gjøre nå da? Du ville komme hit, ikke sant?»

«Tja. Jo. Jeg tror nok det. Men jeg synes jeg trenger en plan. Jeg kan ikke bare se på TV heller.»

«Heng litt da. Du treng jo ikke gjøre nå. Du kan chille med oss, ikke sant?»

Svein skålte i luften og smilte.

Thoralf så ned på teen.

«Kor lenge har du eid huset?»

«Mamma døde for fem år siden. Jeg kom ikke i begravelsen.»

«Nei. Æ har jo ikke sett dæ på. Ka, nesten 16 år?»

Thoralf ristet på hodet.

«Men huset e ditt, ikke sant? Da e det på tide å bo litt der og.»

Jenta kom ut i en rosa badekåpe og kysset Svein på kinnet før hun satte seg i sofaen ved siden av Thoralf. Vann fra håret hennes dryppet på de mørke putene.

«Forresten. E det noen andre som vet at du e her?»

Thoralf ristet igjen på hodet. Han så på kameraten sin som dro i trusestrikken på den reine jenta og slapp den med et smell.

«Du e en rar hestkuk. Vi skal ut å røyke nu. Ok?»

*

Det første Thoralf så da han kom til Kirkenes fem år gammel var lysene. De kom på venstre side av bilen. En gul og sort by verden han eller moren hadde besøkt tidligere, vokste i takt med mengden gatelys, stuelys og tv-skjermer, som alle viste samme kanal. I ettertid fortalte mora at de egentlig kom dit på dagen. Om sommeren, da det aldri ble mørkt. Thoralf husket likevel skyggene som tok i mot dem på tur til sykehuset. En hånd på hvitt laken var hans far. Etter hvert fikk hånda negler som lignet på de moren hans hadde. Drypp, var et ord. Thoralf trodde først at vannet hadde skadet faren hans. Det hadde kommet ned fra himmelen. Inn i øret og hjernen. Det sjeldne, men sterke sommerregnet som kunne lage små hull i bakken. Etter det husket han best de store vinduene og panelovnene som trommet om natta hos tante Søssa. De røde neglelakkfingrene prøvde å gi ham brød med kaviar og sa at det var leverpostei. Han spiste brødet, men bare på grunn av neglene.

Han husket drømmen – kanskje hans første ordentlige minne. I alle fall det klareste. Han fløy i trappeoppgangen, først ned fra overetasjen og soverommet. Så rundt i ring i det store inngangspartiet. Så begynte han på skolen der han traff Svein.

Anita Arildsdatter Pedersen

Født 1972

På flyttefot til Stavanger

a9taped@gmail.com

Prosadikt

EIT PUNKT Å STARTE I, i ei glede over snøfall, frost på glas som smelta i varmen frå pust, skjøre kuler som knustest mellom fingrane, i eit spenn, i ei svinging, der ei tigerstripa katt døydde og etterlét langvarig sorg, eller ein vår ei vevkjerring vakna i vindauget og smeltevatnet fylde søkka etter støvlane.

DEI NYE ULLVOTTANE, dei morlause lamma, dei som ikkje vart jaga på sommarbeite, dei som kom heilt inntil gjerdet når vi lokka, koma no, sa vi og stakk fingrar og tåteflasker med lunken mjølk gjennom nettingen, lamma brekte og patta, dei saug med kolopne auge og harde gommar, og seinare, om hausten: dei nyklipte lamma samla saman på kaia for å sendast med ferja, køyrast til Nord-Noregs salslag, kome attende som raude kjøttkroppar, henge på krokar i stabburet.

DET VAR LENGE SIDAN DET HADDE STÅTT DYR I FJØSEN, men
spora var att: eg fann ein ulldott fast i ei flis på innsida av ein
bås, ein jarnring festa i veggen, merka etter klauver i golvet,
merka etter noko *anna*, ikkje gløymd, ikkje sakna, men noko
som berre *er*, samstundes med *no*.

MJUKE OG VARME, hadde enno ikkje opna auga, neste morgon borte. Enno, etter alle desse åra, kjensla av hjarte mot hud, den dirrande harmen mot handa og hammaren.

VI VAR COWBOYAR og hadde seksløparar stukke ned i bukselinningen, vi spente på oss skia og sette utfor høgda, stod stødig heile vegen ned, vi grov djupe holer i skavlane, tende lys, låg på ryggen i snøen og laga englar, peika ut vesle Karlsvogna og vinka til nordlyset, sprang gjennom skogane med indianarar i hælane, heilt til vi ein dag stogga, såg kvarandre og vart stille.

DET ER HENNAR ANDLET I VASSFLATA, det er historiene ho har fortalt meg; korleis morfar andøver båten medan ho siktar inn flyndra og slepp, det dødbringande spydet skyt fart gjennom vatnet, borar seg djupt ned i botnen, virvlar opp sand. Ho stirra ned i det uklåre vatnet, heldt pusten medan ho drog, visste ikkje om rykningane var i handa eller snøret.

DEI RUNDE STEINANE frå ei anna strand, ei anna tid, ein annan landsdel, mjukslipte av sand og hav. Eg kjende tyngda i hendene, såg blanke fjorden strekkje seg, såg fiskeskøytene i fortøyingane, dei raudmåla nausta. Berre når eg lét att auga visste eg kven eg var.

BYGDA ER EI STRIPE mellom skogen og fjæra no, har knappast plass til dei einsame husa. Nausta kviler seg mot kvarandre, kvitvaska av salt og vind. Stormane har lagt seg, båra slår stille mot støa. På eit av dei tunge torvtaka rugar ei gråmåse på egga.

DAGANE GØYMD I TÅKA, berre lyden av bjøllene ber, skritta
mine i stilla mellom metallklangane, den lange grusvegen
strekk seg frå nes til nes lik eit kvitt sår i landskapet,
oppdrettaren hogg spaden gjennom torva, kastar jord på dei
blodige klumpane i grøfta bakom farmen.

DET ER DEN DRAUMEN SOM IKKJE SKAL SKJE: eit lite hus ytst ved havet, ei lita løe på tunet mellom trea. Eg sit ved vindaugget, ser sola skine gjennom glaset, mjukt lys på slitt tregolv, kvite vegger, ein mann i grå strikkegenser slår pålar i jorda, byggjer gjerde mellom verda og oss.

Halvard Mikal Sæbø

Født 1964

Vadsø

Blogg

Frå vest mot nord

Twin Otteren landa med eit brøl. Eg gjekk ned den smale trappa. Såg rundt meg.

Beina haldt på å svikta under meg. Dette var ikkje jordkloden. Det måtte vera ein annan planet. Mest likna det på månen.

Det var flatt og skoglaust. Grått og kaldt.

Inne i den vesle flyterminalen blei koffertar lempa ut av ei vogn. Mine koffertar var ikkje der.

Inn i ein drosje. Mot byen.

Eg hadde reist frå vest. Det hadde vore avskjedsfest der. Gåver. Klemmar. Eg hadde kome til ein stad i nord.

Eg såg ut bilvindauget. Det var snøfiller i lufta. Ein grå fjord. Nokre slags fjell på andre sida.

Drosjen køyrde forbi ein diger betongkoloss av ei kyrkje. Så var det endå ein grå betongkoloss med nokre grønmalte plater.

Begge bygningane knurra då eg køyrde forbi.

Så stod eg ved ei diger dør. Den hadde ein gapande kjeft. Inni kjeften var det ein radiostasjon. Der skulle eg jobba.

Eg gjekk med ustøe skritt opp trappa. Skyvedøra opna seg.

Så gjekk eg inn.

Der inne stod ei kvinne med ein stabel med lydband i hendene. Ho blødde frå nasen. Rundt henne surra og kakla det med reportarar. Dei hadde laga diverse reportasjar som skulle redigerast. Dette intervjuet skulle lagast slik og dette slik.

Den kvinnelege teknikaren stod med stabelen.

Så snudde ho sakte på hovudet. Fekk auge på meg som stod ute i gangen.

Reportarane snudde seg òg. Slutta litt med kaklinga.

Naseblodet til teknikaren draup ned på lydbanda.

Eg sa;

- Eg har mista bagasjen min...

*

- Nå, ka du si`r?

Han hadde kome imot meg på gata. Kom beint imot. Smilte breidt. Eg hadde berre vandra omkring i gatene og myst opp i været. Jobben var ferdig for dagen. På tide å sjå meir av byen. Eg hadde sett på det grå skylaget der oppe. Sett ein gong til på den grå betongkyrkja oppe på haugen. Kyrkja hadde bjeffa tilbake. Eg hadde stått ved eit butikkvindauge. Stått og sett på eit spegelbilete av meg sjølv; På ein ung mann i raud vindanorakk, dongeribukse og eit par svarte ecco-sko. Ein sur vind strauk over hovudet mitt.

Eg hadde så vidt truffe denne mannen kvelden før. Utveksla nokre ord. Så stod han her dagen etter, breibeint og smilande og spurte meg kva eg seier. Eg såg på han. Eg tenkte; «Kva eg seier? Eg har jo ikkje sagt noko! Ikkje på lenge.»

Eg svara;

-Æææh, nei, det er nå....

Så hadde eg gått vidare. Han såg etter meg. Eg runda hjørnet. Der traff eg vaktmesteren frå den nye jobben.

- Ja vel, sa han og såg spørjande på meg.

- Ja vel, svara eg og skunda meg vidare. Gjekk oppover mot ein statue. Den speida taust utover byen. Brydde seg lite om meg. Den svære, grågrøne bygningen bak statuen brølte i andletet på meg. «Melk,» tenkte eg. «Eg må kjøpa melk.» Gjekk tilbake mot sentrum. Nærma meg butikken. Ved døra stod denne mannen igjen. Denne «nå, ka du si`r-mannen». Eg snudde 45 grader og gjekk rett inn i ein skobutikk. Kjøpte eit ekstra par ecco-sko. Dei var dyre. Kom ut med handleposen. Kikka litt rundt meg. Gjekk. Gjekk fort. Og endeleg var eg inne på hybelen.

*

- DÅKKER MÅ KOMME HIT! SAUAN HAR DET BEDRE! Æ FLØTTE PÅ HOTELL!!!

Meldinga i telefonen var ikkje til å ta feil av. Dette var ei sak for radiostasjonen.

Han som brølte i telefonen og som gjentok fleire gonger at «sauan har det bedre, æ fløtte på hotell», budde i ein

eldrebustad som han ikkje var nøgd med. Eldrebustaden var, etter det han fortalte, nærast falleferdig av råde. Det var så gale at til og med sauene hadde det betre enn han. Og viss ikkje ordføraren ordna opp, skulle han flytta på hotell, på kommunen si rekning. Ein slags lokal eldreaksjon. Eg skjønna såpass at dette kunne bli ein god reportasje, så eg køyrde utover for å intervjuar han.

Eg blei alltid litt imponert over denne eigenskapen enkelte finnmarkingar hadde, med å snakka i overskrifter. Godt tilpassa mediaspråket. Mange hundreår med dødt hav og elende hadde lært dei at det å ropa høgt til media var det einaste som kunne hjelpa. Om ikkje anna så for å avreagera litt.

Vel framme, banka eg på døra hans, og hørde snart tunge skritt innanfor.

Døra blei røska opp, og innanfor stod ein svær, eldre kar som brølte;

- KA I HÆÆÆÆLVETE!!!!!!

Dersom eg ikkje hadde visst betre, kunne eg ha blitt vettskremt av denne mottakinga.

Men i dette fiskeværet betydde utsagnet direkte oversatt noko slikt som «god dag».

Og eg var hjarteleg velkommen. Blei geleida inn. Nådde nesten ikkje å få fram mikrofonen innan han satte i gong med lekse si;

-SAUAN HAR DET BEDRE ENN MÆ. Æ FLØTTE PÅ HOTELL!!!

Så ville han ha meg opp på loftet for at eg skulle sjå med egne auge kor råte det var der oppe.

Då måtte me inn til naboen. Han hadde akkurat hadde kvilt middag, stod med ei sliten helsetrøye og klødde seg på magen. Så inn med ein alt for stor stige i gangen hans. Til slutt blei eg kommandert opp på loftet, der eg kikka meg litt omkring før eg klatra ned igjen.

- JA, SÅG DU NÅKKA RÅTE, ropa han.

- Nei, eg må innrømme at eg såg ikkje noko særleg, svara eg.

- JA, DA HAR DU IKKE SEDD GODT NOK ETTER!!! GÅ OPP EN GANG TELL!!!!

Eg gjekk opp igjen.

- JA, SÅG DU NÅKKA RÅTE NU, DA, spurte han, då eg klatra ned for andre gong.

- Ja, nå såg eg det, svara eg fort.

Intervjuet blei avslutta. Han var strålande nøgd med at ting skulle ordna seg fordi «kringkastningen» hadde vore der. Då eg hadde takka for meg og byrja å gå opp mot bilen, ropa han ei siste helsing til meg;

- OG DU KAN HILSE HAN ORDFØRERN OG SI AT SAUAN HAR DET BEDRE ENN MÆ! MEN NU FLØTTE Æ PÅ HOTELL!!!

*

To menn. I vår beste alder. I festleg lag. Og nokre jenter.

Latter og prat. Skåling.

Me var i form. Vitsa og lo.

Kvinnene fortalte at dei skulle på ny fest neste kveld. På utdrikkingslag. Alt var klappa og klart. Restaurant. Badstu på hotellet. Diverse.

- Det einaste me manglar nå, er mannlege stripparar, sa den eine jenta.

- Å, ja, men det er ingen problem.

Høyrde eg meg sjølv seia.

- For det kan me gjera!

- Ikkje sant, spurte eg den andre.

- Jo, jojo, svara den andre.

- Ingen problem. Me stiller!

Me følte oss liksom som to beskyttarar av kvinnene. Sånn eigentleg beskyttarar av alle kvinner i heile universet. På ein måte to eksklusive medlemmer av ein hemmeleg allianse. Kvinner var til for å hjelpast. Og i slike hjelpesituasjonar var det at me, to mannfolk i vår beste alder, alltid var klare.

Alt kjendest så lett og fint den kvelden. Verda var i grunnen ein ukomplisert stad å vera. Eigentleg fantes det ingen problem her i livet. Berre løysingar.

Me byrja å diskutera praktiske utfordringar.

- Kven ordnar ghettoblaster?

- Det kan eg henta på jobben.

- Så må me finna passande musikk. Og litt øving må me vel òg ha. Me øver på dansetrinna i morgon ettermiddag.

Me diskuterte litt korleis dansetrinna skulle bli. Avtalte tid og stad. For øving. Og for sjølv framføringa seinare på kvelden.

- Det skal i grunnen bli fint med litt mannekropp, sa ho som var årsaka til utdrikkingslaget.

Neste dag. Ein gong på ettermiddagen.

Eg slo opp augene i senga.

Og sa;

- Å, inni heeeelvete!

Eg stirra i taket ei stund. Reiste meg til slutt forsiktig opp.

Kikka rundt meg. Gjekk ut i stova. Kikka rundt meg der òg.

Lurte på kva sokk eg skulle ta på meg først.

Kikka veldig forsiktig ut vindaugget.

Grått.

Eg rista på meg.

- Ta deg i saman, sa eg til meg sjølv.

- Nå går du ut.

Eg gjekk bortover vegen. Kikka av og til mot venstre. Av og til mot høgre.

Så traff eg på han;

Kameraten min. Han gjekk duknakka og med stive, kjappe skritt heilt inne ved grøfta, med ein bærepose i eine handa.

- Kor skal du, spurte eg.

- Er på veg heim, svara den andre.

- Skal låsa døra og trekka føre gardinene. Og leggja meg.

Han takka for alt og gjekk raskt vidare.

Seint på kvelden. Eg låg på sofaen. Hadde stelt meg til med teppe, sjokolade og fjernsyn.

Så peip mobiltelefonen.

Ei melding.

Eg tok opp telefonen.

Eg opna meldinga.

Der stod det;

- Kor i helvete ble det av den stripteasen????????!!!!!!!!!

Eg lukka meldinga. Slo av mobiltelefonen.

Så gjorde eg som kameraten min; Låste døra, trakk føre gardinene og gjekk og la meg.

*

Brått fann eg meg sjølv på fødeklinikken.

I rommet var det dempa belysning. Suzanne Vega sang frå ein cd-spelar i bakgrunnen.

Det hang kunst på veggene. Ein sacco-sekk låg klar.

Og i ei vannseng låg me.

Det hadde vore ein roleg, fin tur i bil rundt fjorden. Ei varm jordmor kom imot oss med handa utstrekt. Ho smilte og helsa.

Eg tenkte. At ho garantert hadde slått meg i håndbak.

Og så inn på dette miljørommet som skulle sjå så «heimleg» ut som mogleg. Gi oss den rette stemninga.

Me fekk vera åleine. Hadde lagt oss til i vannsenga.

- Kan du ikkje ta av deg buksa? Den irriterer meg, sa ho som skulle bli mor.

Eg tok av meg buksa. Stod ved senga i ei slik kort, mørkeblå undebukse med kraftig gyld.

Dette var tida før boxershorts. I alle fall tida før eg hadde høyrte om boxershorts.

I handa hadde eg ein hest. Ein trefigur med nokre hjul. Den skulle eg rulla på ryggen hennar når riene kom. Det skulle lindra smertene.

Og riene kom. Ho byrja å ynka seg. Eg tenkte det var best å la det stå til, så eg rulla denne hesten så hardt eg kunne. Denne gong var ho stille. Heilt stille. Inntil ho utbraut;
- Fy, fan! Det der gjorde jævleg vondt.
Hesten skulle visst ikkje rulla sånn direkte på ryggraden skjøna eg. Etterpå.

Tida gjekk.

Suzanne Vega byrja på cd-en sin for tredje gong. Det var ein slik loop på cd-spelaren som gjorde at Suzanne Vega aldri kom til å bli ferdig.

Ho som skulle bli mor ynka seg oftare og oftare. Eg låg og rulla med hesten.

Inntil ho brått skvatt til.

- Hjelp! Nå trur eg det har skjedd noko. Eg lurar på om eg har pissa på meg, sa ho.

Eg hoppa ut og kikka lenger ned i senga.

Det var ein våt flekk der. Og litt blod.

- Kva er det, spurte ho litt redd.

- Du, du har.... pissa på deg, sa eg og storma ut av rommet.

Eg småtassa så fort eg kunne nedover gangen og fann til slutt rommet der dei sat; Jordmora og eit par sjukesøstre.

Dei sat rundt eit bord med kaffekoppar og matpakke.

Dei gomla på kvar si brødiskive. Såg på meg. Og såg på den mørkeblå underbuksa.

- Det har skjedd noko, sa eg, og sprang tilbake.

Så blei eg kommandert til å sitja på sengekanten bak sacco-sekken. Det var skrik. Roping. Eg pressa og pressa.

Inntil det brått kom eit sprøtt, lite "eeeeeee...."

Eg hadde trudd det skulle koma ein slags liten kopi av meg, der nede. Men det gjorde det ikkje. Det var han sjølv som hadde kome. Med krittkvitt hår forma til ein hanekam. Han laga grimasar. Som om han ikkje heilt skjøna kva som skjedde. Men det såg ut til å vera greit nok. Han var klar for livet blant oss.

Så låg han der i den vesle barnesenga med glasvegg og sov. Eg hadde vaska han litt. Framleis i berre den mørkeblå undebuksa.

Eg låg i vannsenga og såg på han. Leita etter følelsen. Det næraste eg kunne koma var då eg fylte 16 og hadde kjøpt ein flunkande, ny moped som stod ute på gardsplassen. Den skinte raudt, hadde speedometer og turteljar.

Ja, det var ein liknande følelse. Men ikkje heilt.

Eg la meg tilbake i senga. Kjende at eg var utslitt av all pressinga.

Den nybakte mora låg og vrei seg i vannsenga. Det laga nokre klukkelydar.

- Åh, mumla eg.

- Det er slik bråk på deg.

*

Eg tok på meg støvlane. Sjumilsstøvlane.

Vandra til ein eldre mann ved fjorden. Han sat med kikkert ved kjøkkenvindauget og speida ut på fjorden.

Bølgene duva jamnt frå aust. Ein bris frå vest fekk vatnet til å slå krøll. Det skifta farge frå grått til blått. Alt etter kva

skylaget bestemte seg for. Dei runde fjella på andre sida. Grå med kvite snøflekkar. Fjell som var blitt milde etter fleire tusen år tynga ned av is.

Kroppen til pensjonisten ved kjøkkenvindaugget sitra.

- Se, sa han.

- Se.....DÆR!

Eg såg ut saman med han. Langt der ute kunne eg skimta ein liten, kvit vannsprut. Og litt av ein svart rygg. Så ein til. Og ein til.

Me smilte og nikka til kvarandre.

Han meinte det måtte vera ein flokk vågekval.

Han budde åleine i huset. Hadde sete der med kikkerten i fleire timar før eg kom. Eg misunte han. Å kunna ha kjøkkenvindaugget som underhaldningskanal.

- Du kan godt komme innom en gang senere også, sa han.

- Æ kan ha klar kaffen.

Eg kjende at eg hadde lyst. Men eg gjorde det aldri.

Sjumilsstøvlane gjorde eit par byks. Og eg sat i ein elvebåt. Den unge mannen framme i båten rodde roleg og kraftig imot elvestraumen. Båten sigla sakte nedover. Det ville ha gått endå fortare viss det ikkje var for han som rodde. Ved sida av meg hang ei fiskestang. Sluken uti vatnet skulle irritera ein laks slik at den hekta seg på.

Elva klukka mot båten. Vinden mot bjørkeblada inne på elvebreidda.

Ein trailer støya langt der borte ved vegen.

Den unge mannen speida utover. Virka så avslappa og konsentrert på same tid. Augene hans fulgte elvestraumen. Det virka som om han visste kor laksen stod i elva. Ein trent jeger.

Eg hadde lyst til å snakka litt. Om folk. Om samar, nordmenn og kvenar.

Sidan eg sat midt i knutepunktet.

Han hadde eit samisk etternavn.

- Kva føler du deg som, spurte eg.

Og tenkte med det same at det var eit typisk, dumt søringsspørsmål.

- Ka æ føle mæ som, svara han.

Så konsentrerte han seg om laksen igjen.

Eg skjøna at folk ikkje svara på slike spørsmål langs denne elva.

Og eg skjøna at ein laks snart ville bli så irritert at den kom til å bita på sluken.

Eit lite hopp.

Og eg var hos ei eldre kvinne. Ho sat i stova. Omringa av blomstrete tapet. Eit skap med fint servise inni. Gamle bilete. Ho representerte den rette, opprinnelege læstadianske tru, meinte ho. Fekk vitjing frå trusfrender i Finland ein gong i månaden. Haldt møte med dei i stova. Dei var frå ei læstadiansk retning som kom direkte frå Læstadius sjølv, fortalte ho.

Eg rekna med at dei fleste læstadianarar sa det.

Men likevel. Det var greit at ho meinte det.

Det var noko med blikket hennar. Fast, men mildt. Ting var ikkje slik eg hadde forestilt meg. Hadde på førehand sett for

meg eit hus ribba for pynt og effektar. Med kvite veggjar.
Utan gardinar. Og utan TV. Og ei streng, tilknappa kvinne.
Slik var det altså ikkje.
Midt under samtalen vår reiste ho seg. Gjekk ut.
Ho kom tilbake med ei lita, svart og finsk salmebok.
Papirendane var farga i gull.
- Denne skal du ha, sa ho.

Eg såg rundt meg. Støvlane hadde plassert meg på
flyplassen. Grytidleg. Trøtte andlet sat og venta. Ein gut kom
gåande inn på venterommet med faren sin. Han såg bort på
meg og smilte litt sjenert. Eg smilte tilbake. Nikka.
Han hadde vore ein av elevane mine. Litt eldre nå. Men ikkje
så mykje. Same guten.
Flyet kom. Om bord. Hadde lyst til å klappa han på skuldra.
Spørja korleis det gjekk. Men han hadde satt seg på det
innerste setet.
Det blei med blikka me utveksla.

Så gjekk eg dei siste sjumilsstega. Kom fram til
endestasjonen.
På jobben. Tidleg mandags morgon. Lukta. Denne jobblukta
som alltid var der når ingen andre var der. Lyset i taket var
kaldt og flatt. Og det stille suset. Som fortalte at dette var alt
for tidleg å koma på jobb.
Det slo i ei dør. Lyden av føter mot ei murtrapp. Eg kjende at
hjartet slo litt fortare. Ein nøkkel i nøkkelholet. Den innerste
døra som opna seg og lukka seg igjen med eit lite smell. Som
ga gjenklang i den tomme gangen.

Så var ho der. Ho hadde på seg ei grønn lue. Den rødrutete jakka passa så fint til det farga håret hennar. Ho ga eit forsiktig smil. Sa hei. Eg svara hei.

Me hadde truffe kvarandre to dagar tidlegare. Nå møttest me igjen. Men denne gong var det alvor.

Eg kjende at det måtte skje. To menneske med kvar si historie. Eg snurra kontorstolen litt rundt slik at eg sat mot henne. Ho bøygde seg over meg. Me strakk armane rundt kvarandre. Haldt. Lenge. Og så var me eitt.